

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
UGDYMO MOKSLŲ IR SOCIALINĖS GEROVĖS FAKULTETAS
SOCIALINĖS PEDAGOGIKOS IR PSICHOLOGIJOS KATEDRA

Socialinės pedagogikos (specializacija socioeducacinių projektų koordinavimas) magistrantūros
studijų programa

Viktorija Černeckienė

**SOCIALINIS - EDUKACINIS ANIMACINIŲ FILMŲ TURINYS IR JO
PRITAIKYMO GALIMYBĖS FORMUOJANT VAIKŲ SOCIALINIUS
ĮGŪDŽIUS**

Magistro darbas

*Magistro darbo vadovė –
Lekt. dr. Kristina Rūdytė*

2016

Patvirtinimas apie atlikto magistro darbo savarankiškumą

Patvirtinu, kad įteikiamas magistro darbas

.....

.....yra:

1. Atliktas savarankiškai ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose.
2. Nebuvo naudotas kitame institute / universitete Lietuvoje ir užsienyje.
3. Nėra medžiagos iš kitų autorių darbų, jeigu jie nėra nurodyti darbe.
4. Pateiktas visas panaudotos literatūros sąrašas.

.....

Vardas, pavardė

.....

Parašas

Magistro darbo santrauka

Darbe atlikta *teorinė* socialinio – edukacinio animacinių filmų turinio pritaikymo galimybių, formuojant vaikų socialinius įgūdžius, analizė.

Magistro darbo tikslas - išanalizuoti tėvų (kaip ugdytojų) bei socialinių pedagogų (kaip profesionalų) požiūrį į socialinio edukacinio animacinių filmų turinio pritaikymo galimybes formuojant vaikų socialinius įgūdžius.

Magistro darbe buvo taikomi kiekybinis ir kokybinis tyrimo metodai. Kiekybiniam tyrimui atlikti pasirinkta *anketinė apklausa*, kurios metu apklausti 109 progimnazijos 1-5 klasių mokinių tėvai. Tyrimo duomenys buvo apdoroti statistine duomenų analize SPSS19. Kokybinio tyrimo esminis duomenų rinkimo metodas - *pusiau struktūruotu interviu*. Jo metu buvo apklausti 9 Šiaulių miesto progimnazijų socialiniai pedagogai. Atlikta turinio *content analizė*.

Svarbiausios empirinio tyrimo *išvados*:

1. Mokslinės literatūros analizė parodė, kad šeima ir ugdymosi įstaiga atlieka svarbų vaidmenį formuojant vaikų socialinius įgūdžius. Parinkti tinkami animaciniai filmai ir atlikta jų analizė, leidžia tinkamai formuoti vaikų socialinius įgūdžius, kurie reikalingi, tolesnei vaiko socializacijai.
2. Kiekybinė tyrimo duomenų analizė išryškino, jog tėvai teigiamai vertina animacinius filmus, kaip priemonę formuoti vaikų socialinius įgūdžius, tačiau jiems trūksta išsamios informacijos, kad metodo taikymo efektyvumas būtų didesnis.
3. Kokybinio tyrimo duomenų analizė atskleidė, jog visose bendrojo lavinimo mokyklose yra vykdomas socialinių įgūdžių ugdymas, tačiau ne visų ugdymų įstaigų socialiniai pedagogai naudoja animacinius filmus ugdant mokinių socialinius įgūdžius.

Tyrimo hipotezė pasitvirtino, nes tyrimo metu išsiaiškinta, jog socialiniai-edukaciniai animaciniai filmai tinkama priemonė tėvams formuoti jų vaikų socialinius įgūdžius. Išrenkant juos tikslingai ir atliekant tinkamą analizę kartu su vaiku.

Esminiai žodžiai: socialiniai įgūdžiai, animaciniai filmai, ugdymas, ugdytiniai

Turinys

Magistro darbo santrauka	3
Įvadas.....	5
Pagrindinės sąvokos	9
1 skyrius. SOCIALINIO - EDUKACINIO ANIMACINIŲ FILMŲ TURINIO IR JO PRITAIKYMO GALIMYBIŲ FORMUOJANT VAIKŲ SOCIALINIUS ĮGŪDŽIUS, TEORINIAI ASPEKTAI.....	10
1.1. Socialinių įgūdžių samprata ir klasifikacija.....	10
1.2. Socialinių įgūdžių raida įvairiais amžiaus tarpsniais.....	14
1.3. Šeimos vaidmuo socialinių įgūdžių ugdymo procese.....	16
1.4. Mokyklos vaidmuo formuojant vaikų socialinius įgūdžius.....	18
2 skyrius. ANIMACINIŲ FILMŲ SVARBA SOCIALINIŲ ĮGŪDŽIŲ UGDYMO KONTEKSTE	21
2.1. Animacinių filmų apibrėžtis	21
2.2. Animacinių filmų poveikis vaikų socialinių įgūdžių ugdymui.....	23
3 skyrius. SOCIALINIS – EDUKACINIS ANIMACINIŲ FILMŲ TURINYS IR JO PRITAIKYMO GALIMYBĖS FORMUOJANT VAIKŲ SOCIALINIUS ĮGŪDŽIUS. TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ.	26
3.1. Tyrimo metodika ir organizavimas.....	26
3.2. Tėvų požiūrio, į socialinį - edukacinį animacinio filmo ir jo pritaikymo galimybių formuojant vaikų socialinius įgūdžius, tyrimo rezultatų analizė.....	29
3.3. Socialinių pedagogų požiūrio, į socialinį - edukacinį animacinio filmo ir jo pritaikymo galimybių formuojant vaikų socialinius įgūdžius, tyrimo rezultatų analizė.....	46
Išvados	56
Projektinė dalis	57
Literatūra	61
Summary	66
Priedai	67

Ivadas

Problema ir tyrimo aktualumas. Vis sparčiau besikeičiančioje ir tobulėjančioje visuomenėje dažnai imama diskutuoti apie asmens socializacijos svarbą bei jo aktyvų įsitraukimą į visuomenės gyvenimą. Berns (2009) akcentuoja jog socializacija – tai procesas, kurio metu individai įgyja žinių ir išsiugdo charakterio bruožų, leidžiančių jiems tapti visaverčiais grupės ir visuomenės nariais. Socializacija vyksta šeimoje, mokykloje, bendraamžių grupėje, prisideda ir žiniasklaida. Mokslininkų (Juodaitytė, 2002; Berns, 2009) teigimu, socializacija prasideda ankstyvoje vaikystėje ir nuo jos priklauso žmogaus socialinio gyvenimo kokybė.

Pripažįstant adaptyvios asmenybės ugdymo svarbą, vis dažniau pabrėžiamas socialinių įgūdžių ugdymo aktualumas, mokėjimas spręsti problemas, priimti sprendimus, savarankiškai veikti, atsakyti už savo veiksmus (Samašonok, Gudonis, 2007). Šeima yra pirmoji socialinė institucija, kuri ugdo vaiko asmenybę bei įtakoja tolimesnę ateitį. Tam, kad vaikas kuo geriau veiktų socialinėje aplinkoje, prisitaikytų mokykloje ir sėkmingai mokytųsi, jam yra reikalingi socialiniai įgūdžiai. Šeima užima itin svarbią vietą vaiko gyvenime, todėl socialinių įgūdžių ugdymas taip pat prasideda vaiko artimiausioje aplinkoje. Nemažiau reikšmingas vaidmuo atitenka ugdymo institucijoms. Jos atlieka tarpininko funkciją ir paruošia vaiką mokymosi procesui, darbui grupėje.

Lietuvos vaikų brandumo mokyklai tyrimo, atlikto 2001-2002 metais, rezultatai atskleidė, kad pradedančių lankyti mokyklą vaikų socialiniai įgūdžiai yra nepakankami (Glebuviienė, Grigaitienė, Monkevičienė, 2004). Galima daryti prielaidą, kad šeimoje ir ugdymo institucijoje neapankamai dėmesio skiriama socialinių įgūdžių ugdymo organizavimui. Todėl siekiant, kad ugdytiniai įgytų tinkamus socialinius įgūdžius vertėtų į pagalbą pasitelkti naujų ugdymo metodų. Vienas jų galėtų būti televizija, o tiksliau – animaciniai filmai vaikams, kurie sudarytų sąlygas iš matomų vaizdų ir situacijų ekrane perimti tam tikrus įgūdžius bei juos pritaikyti gyvenime. Kai kurios užsienio šalys jau yra suvokusios medijų svarbą ne tik kasdieninio gyvenimo plotmėje, bet ir ugdymo procesuose (Čirplienė, Mažeikis, 2010). Pasak minėtų autorių, kelis dešimtmečius daugiausia dėmesio judančiam vaizdui skiria Didžioji Britanija, Skandinavijos šalys ir Prancūzija. Užsienio šalių praktika rodo, kad yra galimybė pasitelkti kiną kaip netradicinę mokymo priemonę ugdymo procese skatinant vaikų kūrybiškumą, kritinį mąstymą bei vizualinės kultūros supratimą.

Šiuolaikiniame informacijos amžiuje, greta kitų veiksnių – mokyklos ir šeimos, kurie suformuoja ir įtvirtina kultūrinės bei socialinės vertybes, viena iš pagrindinių vaiko ugdymo veiksnių tapo žiniasklaida. Akivaizdu, jog daugelyje šalių, taip pat ir Lietuvoje, televizija – viena pagrindinių laisvalaikio praleidimo formų. Nė viena kita visuomenės informavimo priemonė taip nepaveikė šiuolaikinės žmonijos kaip televizija. Ji pateikia gyvenimo būdo modelius, elgesio

normas, vertybių sistemą. Televizija, kaip vaizdinė priemonė, yra labai „patogi“ skliti masinei kultūrai, kuri dažniausiai reiškiasi primityviai asociatyvių vaizdų pagalba. Masinė kultūra siūlo juslinį pasaulio suvokimą. Patirtis, gaunama iš masinio informavimo priemonių, tampa vis reikšmingesne. Vaikai neretai paliekami vieni, jiems trūksta bendravimo ne tik su suaugusiais, bet ir su bendraamžiais. Esant tokiai situacijai, vaikai ieško bendravimo alternatyvų, ir dažnai jomis tampa žiniasklaidos priemonės. Televizorius dažnai tampa vaiko dėmesio objektu, kadangi jis vienintelis visada prieinamas, visada rodo ką nors naujo ir įdomaus, o jį žiūrėti nereikia jokių pastangų (Braidokienė, Ignatovičienė, 2015).

Pastaruoju metu pasitaiko daug atvejų, kuomet vaikai elgesio normas ir vertybes perima nebe iš tėvų, o iš televizijos. Tai patvirtina ir mokslininkės Banaitienė, Raižienė ir Grigaitė (2010) akcentuodamos, kad šiuolaikinis vaikas, kartais tai, kas nėra jo artimiausioje aplinkoje, pažįsta televizijos dėka geriau nei tai, kas yra šalia jo. Taigi galima teigti, jog neatsiejama socialinių įgūdžių ugdymo priemonė yra televizija. Pasak, Heather, Kirkorian, Ellen, Wartella, Anderson, (2008), mokomosios televizijos programos yra skirtos akademinių arba socialinių įgūdžių lavinimui). Banaitienės, Raižienės ir Grigaitės (2010) teigimu, televizija padeda vaikams dar ikimokykliniame amžiuje susipažinti su daugeliu reiškinių, kurie jiems būna nežinomi. Tačiau pasak Ponelienės (2014), nors žiniasklaidos vaidmuo šiuolaikinėje visuomenėje itin svarbus, bet mėginant nustatyti jos poveikį konkrečiam vaikui konkrečioje situacijoje būtina išsami analizė.

Televizijos filmai – viena iš masinio informavimo priemonių. Patys paveikiausi jų propaguojamoms vertybėms yra vaikai ir jaunimas, nes jie dėl savo amžiaus, raidos, vystymosi ypatumų, kaip besiformuojančios asmenybės, savaime perima didelę dalį vertybių, siūlomų televizijos ir kitų žiniasklaidos formų. Stebėdami filmus, vaikai įgyja tam tikrų žinių, įgūdžių. Jie veikia bręstančios asmenybės vidinį pasaulį, jausmus, emocijas, vertybes, skatina smurtą ir agresyvų elgesį, neigiamai veikia vaiko protinį vystymąsi, formuoja lyčių stereotipus (Liubiniene, 2003). Kokias - teigiamas ar neigiamas - vertybes, bruožus ugdo televizijos filmai labai priklauso nuo vaikų amžiaus, stebimų filmų žanro, scenarijaus, turinio, estetinio vaizdo.

Viena iš televizijos transliuojamų rūšių yra animaciniai filmai. Ši filmų rūšis yra vienas iš svarbesnių televizijos komponentų, orientuotų išimtinai į vaikus (Butvilas, Juozapaitytė, 2008), kadangi animaciniai filmai prisideda prie vaikų pasaulio pažinimo. Butvilas ir Juozapaitytė (2008), pabrėžia, jog animacinis filmas dabar jau sietinas ne vien su kinu, daile, bet ir su įvairiomis meno šakomis, kompiuteriniais žaidimais ir/ar kompiuteriu apskritai, internetu. Jis padeda geriau suvokti tikrovę, gali ugdyti vaikų gebėjimą pažinti gyvenimą, parengti jų mąstymą tokiam lygiui, kokį lemia šiuolaikinis mokslas bei kultūra. Tačiau kita vertus, jų pasirinkimas labai platus, todėl

vaikams labai sunku be suaugusiųjų pagalbos išsirinkti ir nuspręsti, kuris animacinis filmas jiems yra tinkamas žiūrėti, o kuris ne.

Mokslinis ir praktinis tyrimo aktualumas. Pastaruoju metu itin daug dėmesio skiriama vaikų socialinių įgūdžių nagrinėjimui. Vakarų Europoje ir JAV socialinių įgūdžių ir socialinių kompetencijų ugdymo problematika yra nagrinėjama pakankamai plačiai, yra sukurta ir įvertinta nemažai socialinių įgūdžių lavinimo programų (Grinkevičiūtė, Vyšniauskytė-Rimkienė, 2013). Atlikta nemažai tyrimų (Spence, 2003; Manger, ir kiti., 2003, Thompson, 2008), atskleidžiančių teigiamą socialinių įgūdžių lavinimo poveikį vaikų ir jaunuolių elgesiui. Erožkan (2013), daugiausia dėmesio skyrė bendravimo įgūdžių nagrinėjimui, teigdamas, jog bendravimas yra pagrindinis elementas žmogaus vystymosi procese, kuris padeda užmegzti ryšius su kitais asmenimis.

Nemažiau svarbią vietą socialinių tyrimų srityje užima ir animacinių filmų bei jų poveikio vaikams analizė. Butvilas ir Juozapaitytė (2008), siekė nustatyti animacinių filmukų pasirinkimo priežastis. Čirplienė ir Mažeikis (2010) nagrinėjo edukacines animacinių filmų plotmes, konkrečiai pasirenkant *Simpsonų* filmą. Banaitienė, Raižienė, Grigaitė (2010), gilinasi į animacinių filmukų poveikio vaikų mirties sampratai. Tačiau išsamių tyrimų apie animacinių filmukų naudą vaikų socialinių įgūdžių ugdymui vis dar nepakanka, kadangi dauguma autorių yra suinteresuoti išsiaiškinti kaip šio žanro filmai apskritai veikia vaikus, konkrečiai nesigilinant į socialinių įgūdžių temą.

Probleminiai klausimai. Ar animacinių filmų stebėjimas tinkamas metodas ugdant vaikų socialinius įgūdžius? Kokį poveikį šio žanro filmai turėtų vaikų socialiniams įgūdžiams?

Tyrimo objektas – socialinio-edukacinio animacinių filmų turinio pritaikymo galimybės formuojant vaikų socialinius įgūdžius.

Hipotezė – tikėtina, kad socialiniai-edukaciniai animaciniai filmai tinkama priemonė tėvams formuoti jų vaikų socialinius įgūdžius.

Tikslas – išanalizuoti tėvų (kaip ugdytojų) bei socialinių pedagogų (kaip profesionalų) požiūrį į socialinio edukacinio animacinių filmų turinio pritaikymo galimybes formuojant vaikų socialinius įgūdžius.

Uždaviniai:

1. Išanalizuoti mokslinę literatūrą, socialinio-edukacinio animacinių filmų turinio ir jo pritaikymo galimybių formuojant vaikų socialinius įgūdžius, aspektu.
2. Taikant kiekybinį tyrimo metodą, atskleisti tėvų požiūrį į socialinių įgūdžių formavimo galimybes pasitelkiant socialinį-edukacinį animacinių filmų turinį.
3. Kokybinio tyrimo pagalba išanalizuoti socialinių pedagogų požiūrį į socialinių įgūdžių formavimo galimybes pasitelkiant socialinį-edukacinį animacinių filmų turinį.

Tyrimo dalyviai.

- Kiekybinio tyrimo apklausoje dalyvavo Šiaulių miesto progimnazijos 1 – 5 klasių mokinių tėvai. Tyrimas vyko 2016 metų vasario mėnesį, apklausoje dalyvavo 109 tėvai. Respondentai apklausai pasirinkti atsitiktine tvarka.
- Pusiaus struktūruotas interviu atliktas 2016 metų kovo mėnesį, tyrime dalyvavo 9 Šiaulių miesto progimnazijų socialiniai pedagogai. Respondentai pasirinkti patogiosios atrankos būdu.

Tyrimo metodai.

1. Teorinis: mokslinės literatūros analizė.
2. Empirinis: anketinė apklausa, interviu.
3. Duomenų apdorojimo metodas: statistinė duomenų analizė SPSS19, turinio *content analizė*.

Tyrimo instrumentas. Anketa, pusiau struktūruoto interviu klausimynas.

Magistriniame darbe remiamasi **socialinio konstruktyvizmo** idėjomis. Remiantis socialinio konstruktyvizmo teorija (Berger, Luckman, 1999) galima teigti, jog asmuo analizuodamas ir gilindamasis į savo patirtį konstruoja ir kuria savo gyvenimą. Šioje koncepcijoje asmuo traktuojamas kaip konstruojantis savo individualųjį suvokimą apie pasaulį, kaupiantis tam tikrą patirtį bei formuojantis tikrovę per socialinę patirtį. Konstravimo procesas identifikuojamas su patyrimo, vertinimo ir interpretavimo veiksmis, kurie yra siejami su anksčiau išgyventais patyrimais. Berger ir Luckman (1999) suformuota socialinio konstruktyvizmo teorija, tikrovė socialiai konstruojama, tad jos tikrovės suvokimas nuolat kinta. Socialinio konstruktyvizmo raidą lėmė socialinės psichologijos idėjos, kurių esminis postulatas yra tai, jog žinios įgyjamos ne žmonių galvose, bet žmonėms kažką veikiant ir darant kartu (Gergen, 1994)(cit. iš Šapelytė, Rimeikytė, 2014). Taigi, galima daryti prielaidą, jog animacinių filmų stebėjimas, o vėliau jų aptarinėjimas ir analizavimas gali būti tinkamas socialinių įgūdžių ugdymas.

Darbo struktūra. Magistro darbą sudaro: santrauka lietuvių kalba, įvadas, pagrindinių sąvokų sąrašas, 3 skyriai, išvados, projektinė dalis, naudotos literatūros sąrašas, santrauka anglų kalba, priedai. Tyrimo duomenis iliustruoja 16 paveikslų ir 14 lentelių. Darbo apimtis – 90 psl.

Pagrindinės sąvokos

Ugdymas – asmenybę kuriantis žmonių bendravimas sąveikaujant su aplinka bei žmonijos kultūros vertybėmis. Ugdymo sąveikos apimtis didelė; ji apima auginimą, švietimą, mokymą, lavinimą, auklėjimą, formavimą. Ugdymas vyksta derinant veiklą, bendravimą, bendradarbiavimą, santykius ir sąveiką (Jovaiša, 2002).

Socialiniai įgūdžiai (*social skills*) – tai asmens gebėjimai elgtis taip, kad galėtų sugyventi su kitais asmenimis bei jų grupėmis, bendrauti ir bendradarbiauti. Socialiniai įgūdžiai leidžia asmeniui užmegzti socialinius ryšius, efektyviai spręsti įvairias gyvenimo problemas, padeda suvokti psichologines problemas, analizuoti netinkamo elgesio apraiškas, todėl juos būtina ugdyti (Malinauskas, 2011; Socialinių įgūdžių ugdymo vadovas, 2001).

Animacija - tai kino medijos sritis, kuri žiūrovui per fantasmagorinį pasaulį geba įdiegti filosofines, kultūrines, istorines ir ideologines nuostatas (Subačiūtė, 2013).

1 skyrius. SOCIALINIO - EDUKACINIO ANIMACINIŲ FILMŲ TURINIO IR JO PRITAIKYMO GALIMYBIŲ FORMUOJANT VAIKŲ SOCIALINIUS ĮGŪDŽIUS, TEORINIAI ASPEKTAI

1.1. Socialinių įgūdžių samprata ir klasifikacija

Edukologijoje įgūdis bendriausia prasme apibrėžiamas, kaip mąstymo ir praktinės veiklos automatizuotas veiksmas, kuriam susidaryti reikia tam tikrų pratybių. Įgūdžiui išlavinti, reikia pereiti keletą fazių: nuo sąmoningos judesių kontrolės iki reikiamų veiksmų automatizacijos (Jovaiša, 2007).

Sąvoka „socialiniai įgūdžiai“ mokslinėje literatūroje apibūdinama įvairiai. Tam pritaria ir Jurevičienė bei Geležinienė (2013) teigdamos, jog literatūroje aptinkama itin didelė socialinių įgūdžių sampratų įvairovė. Tačiau pasak jų, socialiniai įgūdžiai galėtų būti apibrėžiami kaip gebėjimas sąveikauti su kitais asmenimis tokiu būdu, kuris yra tinkamas ir efektyvus. Jurevičienė, Kaffemanienė (2009) pateikia tokias esmines prielaidas, padedančias suvokti socialinių įgūdžių apibrėžtį:

- Socialiniams įgūdžiams priskiriami konkretūs verbaliniai ir neverbaliniai nuo situacijos priklausantys poelgiai, kuriems įtaką daro tam tikros aplinkybės, poreikiai ir lūkesčiai.
- Socialiniai įgūdžiai savo prigimtimi susiję su sąveika, lemiančia veiksmingus ir tinkamus poelgius; jų raiška susijusi tiek su gebėjimu inicijuoti sąveiką, tiek ir su reakcija į kitų elgesį.
- Socialiniai įgūdžiai įgyjami mokantis, t. y. stebint, atliekant pagal pavyzdį, pakartojant ir gaunant atsakomąją reakciją.

Goleman (2008) socialiniams įgūdžiams priskiria: įtaką (naudojimąsi veiksmingais įtikinėjimo būdais), komunikavimą (atvirą klausymąsi ir įtikinamo atsakymo pateikimą), konfliktų valdymą (derėjimąsi dėl nesutarimų ir jų išsprendimą), lyderiavimą (žmonių ir jų grupių įkvėpimą ir vadovavimą joms), pokyčių greitinimą (pokyčių inicijavimą ir valdymą), ryšių užmezgimą (reikalingų santykių puoselėjimą), bendradarbiavimą ir susijungimą (darbą su kitais, siekiant bendro tikslo), grupinius gebėjimus (grupės darnios sąveikos siekiant vieno tikslo sukūrimą). Malinausko (2011) teigimu, apibrėžti šią sąvoką sudėtinga dėl to, kad ji remiasi daugeliu kitų sąvokų: asmenybė, intelektas, kalba, suvokimas, požiūris, vertinimas bei aplinkos ir elgesio sąveika. Minėtasis autorius akcentuoja, kad šios sąvokos apibūdinimas priklauso nuo tam tikros srities specialistų. Socialinių įgūdžių sąvoką formuluoja bei skirtingai interpretuoja socialinio darbo, edukologijos, psichiatrijos, psichologijos specialistai. Tačiau kita vertus, išryškėja ir daug bendrų bruožų. Tai atspindi 1-ojoje lentelėje pateiktos anksčiau minėtos sąvokos apibrėžtys.

Socialinių įgūdžių sąvokos apibrėžimas (pagal Malinauską, 2006)

Autorius	Apibrėžimas
Malinauskas (2006)	Socialiniai įgūdžiai - tai adaptyvus ir adekvatus elgesys, kuris padeda įveikti kasdieninio gyvenimo reikalavimus, pasikeitimus ir sunkumus.
Volbekienė (2004)	Socialiniai įgūdžiai - socialinės kompetencijos sudedamoji dalis.
Grakauskaitė, Kropaitė (2004)	Socialiniai įgūdžiai – tai gebėjimas: sugyventi su kitais asmenimis ir grupėmis, užmegzti ir plėtoti tarpasmeninius ryšius, ieškoti kompromisų, konstruktyviai spręsti konfliktus; mokytis, dirbti ir kurti kartu su kitais, siekti bendro tikslo;
Kemerienė, Mazūrienė (2001)	Socialiniai įgūdžiai - tai verbalinio ir neverbalinio elgesio seka, kuri yra susijusi su aplinkinių žmonių elgesiu.
Lekavičienė (2000)	Tokie įgūdžiai – socialinės kompetencijos komponentas, priklausančias gebėjimui keisti efektyvius tarpasmeninius santykius, kai efektyvumas pripažįstamas ne tik paties, bet ir kitų aplinkinių žmonių.
Tarptautinis žodžių žodynas (2001)	Socialiniai įgūdžiai - socialus elgesys, kuris gali būti apibūdinamas kaip atitinkantis galiojančias socialines normas, užtikrinantis savęs įtvirtinimo galimybių panaudojimą (elgesio; bendravimo; jausmų suvokimo; savikontrolės; streso įveikimo).
Pasaulio sveikatos organizacija (PSO)	Socialiniai įgūdžiai - tai gebėjimai prisitaikyti visuomenėje ir elgtis pozityviai, individų gebėjimas veiksmingai susidoroti su kasdienio gyvenimo poreikiais ir problemomis.
Segrin (2000)	Socialiniai įgūdžiai yra gebėjimas tinkamai (laikantis visuomenės vertybių, normų ir taisyklių) ir efektyviai sąveikauti su kitais asmenimis, siekti ir įgyvendinti užsibrėžtus savo tikslus.

Apibendrinant lentelėje pateiktas apibrėžtis galima teigti, kad socialiniai įgūdžiai yra sietini su asmens tinkamu funkcionavimu visuomenėje bei buvimu jos pilnaverčiu nariu. Kaip jau buvo minėta anksčiau, vienos socialinių įgūdžių sąvokos siauresnės, kitos platesnės savo prasme. Bet visos turi bendrų požymių. Lavasani (2011) išskiria šiuos požymius:

- Socialinis įgūdis yra tikslingas;
- Socialinio įgūdžio išmokstama;

- Socialiniai įgūdžiai ne visada siejami su kitų asmenų sąveika, kartais tai asmens sąveika su pačiu savimi;
- Juos sudaro tam tikras verbalinis ir neverbalinis elgesys;
- Būtinai tikslus atsakas.

Nepaisant socialinių įgūdžių sąvokos neapibrėžtumo, mokslinėje literatūroje išskiriamos įvairios socialinių įgūdžių grupės. Mokslininkai (Raudeliūnaitė 2007; Malinauskas 2011) įgūdžius grupuoja pagal socialines sąveikas:

- Intrapersonaliniai įgūdžiai (savęs pažinimas, savęs vertinimas, savikontrolė);
- Interpersonaliniai įgūdžiai (kontakto užmezgimo, verbalinio ir neverbalinio kontakto įgūdžiai, problemų sprendimo);
- Veiklos ir bendradarbiavimo (veiklos organizavimas, palankios veiklos atmosferos kūrimas, veiklos rezultatų vertinimas).

Mokslinėje literatūroje (Caldarella, Merrell, 1997)(cit. Vaitiekienė, 2013) taip pat dažnai išskiriami: esminiai (pagrindiniai) ir situaciniai įgūdžiai. Esminiai (pagrindiniai) įgūdžiai – patys svarbiausi socialiniai įgūdžiai, kurie reikalingi visose gyvenimo situacijose. Pagrindiniai socialiniai įgūdžiai susiję su žodinės ir nežodinės informacijos siuntimu ir priėmimu. Pabrėžiama, kad pagrindiniai socialiniai įgūdžiai – tai elementarus emocijos siuntimas ir jos gavimas. Situaciniai socialiniai įgūdžiai – tai įgūdžiai, kurių prireikia tik tam tikrose gyvenimo situacijose (Vaitiekienė, 2013). Vaitiekienė (2013), atliktame tyrime išskiria šias socialinių įgūdžių kategorijas:

- Savęs pažinimo (savimonės) įgūdžiai.
- Savęs pažinimo (emocinės ir socialinės kontrolės) įgūdžiai.
- Savarankiško gyvenimo įgūdžiai.
- Bendravimo įgūdžiai.
- Bendradarbiavimo įgūdžiai.
- Atkaklaus elgesio įgūdžiai.
- Doroviniai įgūdžiai.

Socialiniai įgūdžiai nėra susisteminti, trūksta kriterijų, kurie galėtų aiškiai apibrėžti jų klasifikaciją (Malinauskas, 2011). Šio autoriaus teigimu, pagrindiniai socialiniai įgūdžiai, kurie minimi daugelyje tyrimų, yra bendravimo su bendraamžiais įgūdžiai, savitvarkos, akademiniai, bendradarbiavimo ir savęs įtvirtinimo.

Socialiniai įgūdžiai susideda iš įvairių komponentų – savęs pažinimo, emocijų valdymo, mokėjimo bendrauti ir t.t.. Kai kuriuose šaltiniuose socialinių įgūdžių komponentai dar vadinami gebėjimais. Mokslinėje literatūroje nėra visai vieningos šių komponentų klasifikacijos Pavyzdžiui,

kai kurie tyrėjai (Zins, Weissbert, Wang, ir kt., 2004) nurodo, kad socialiniai įgūdžiai yra sudaryti iš tokių gebėjimų:

- socialinio žinojimo (socialinių veiksmų supratimo ir interpretavimo);
- socialinio elgesio (teigiamų santykių kūrimo, atsakingų sprendimų priėmimo, konstruktyvaus ir etiško sudėtingų situacijų valdymo);
- emocijų valdymo (emocijų atpažinimo ir valdymo, užuojautos ir rūpinimosi kitais).

Socialiniai įgūdžiai apima du pagrindinius veiklos aspektus: ką ir kur daryti ir kada demonstruoti pasirinktą elgesio modelį (Hochwarter, 2006; Lekavičienė, Antinienė, 2012). Pasak Burgoon, Dunbar (2000), socialiniai įgūdžiai geriausiai atsispindi tuomet, kada vyksta asmens ir aplinkos tarpusavio sąveika. Jie atsiskleidžia užsiimant konkrečia veikla, susidūrus su įvairiomis situacijomis. Kemerienė, Mazūrienė (2001) teigia, jog socialiniams įgūdžiams įgyti didelę įtaką daro įvairi žaidybinė veikla, kuri padeda vaikams modeliuoti ir išbandyti naujus elgesio būdus. Įgūdžiai susiję su aplinkos ypatybėmis, situacijos specifika, taip pat su amžiumi, lytimi, būsena. Mokslininkai Samašonok ir Gudonis (2007) pabrėžia, jog socialinių įgūdžių ugdymas – tai kompleksinis ir ilgalaikis procesas, į kurį, be paties ugdytinio, turi būti įtraukti visi suaugusieji, esantys jo aplinkoje. Šeima, bendraamžiai, mokykla vaidina svarbų vaidmenį ugdant vaikų elgesį ir vertybes. Dėl teigiamos jų įtakos vaikų socialinių įgūdžių raidai vaikų, socialinės sistemos dalyvių, įtraukimas į moksleivių socialinių gebėjimų lavinimą ir vertinimą yra labai svarbus. Tyrėjai ir praktikai nurodo, kad socialinių įgūdžių lavinimas padeda tobulėti asmenybei ir užkerta kelią atsirasti didesnių bendravimo sutrikimų, skatina vaiko asmenybės raidą, teigiamą savivarbos pokytį, lemia veiksmingą bendravimą ir bendradarbiavimą, sprendimų priėmimą, problemų sprendimą, gerina psichologinį klimatą klasėje, leidžia pasiekti geresnių mokymosi rezultatų, padeda moksleiviams plėtoti draugiškus ryšius su bendraamžiais, geriau bendrauti su tėvais, mokytojais, kitais suaugusiais (LeCroy, Milligan, 1991; Bulotaitė, 1996; Makauskienė, 1998; Vyšniauskytė-Rimkienė, 2006, 2007; Spence, 2003; Szolnai, Jozsa, 2003; Stoltz et al., 2010) (cit. iš Grinkevičiūtė, Vyšniauskytė – Rimkienė, 2013).

Apibendrinant galima teigti, jog socialiniai įgūdžiai tai – asmens gebėjimai elgtis taip, kad sugebėtų tinkamai kontaktuoti su kitais asmenimis bei jų grupėmis. Be to, vaikystėje įgyti socialiniai įgūdžiai padeda vaikams pilnavertiškai funkcionuoti visuomenėje bei turi reikšmingos įtakos jų tolimesniam gyvenimui. Kadangi tinkamai išugdyti socialiniai įgūdžiai suteikia galimybę iš arčiau pažinti save bei kitus, konstruktyviai spręsti konfliktus bei efektyviai bendrauti ir bendradarbiauti.

1.2. Socialinių įgūdžių raida įvairiais amžiaus tarpsniais

Vaiko raida įvairiais amžiaus tarpsniais tai sudėtingas procesas, kurio metu būtina žinoti kaip organizuoti vaiko auklėjimo procesą, kaip suprasti vaiko elgesio motyvus, kaip įvertinti ar vaikas vystosi patenkindamas savo poreikius, lavindamas savo socialinius įgūdžius. Kiekviename amžiaus tarpsnyje skiriasi vaiko poreikiai, nes auganti asmenybė turi patenkinti asmeninius poreikius, ko nepadarius susiduriama su sunkumais tolimesniame vaiko socializacijos procese. Socializacija sudėtingas ir įvairiapusis reiškinys, lemiantis ateities visuomenės gyvenimo kokybę ir vertybes.

Žukauskienė (2007) išskiria šiuos amžiaus tarpsnius bei jiems būdingus bruožus:

- Kūdikystė. Prisirišimas, saugumo jausmas; gebėjimas saugiai trumpam laikui atsiskirti nuo tėvų; bandymas išmokyti kalbėti; tam tikrų ribų nusistatymas ir jų išmokimas.
- Ikimokyklinis amžius. Blogio ir gėrio atskirimas; kalbos vartojimas norint išreikšti savo norus ir jausmus, kuriant ir palaikant santykius; tam tikros informacijos įsiminimas; sąmoningumo didėjimas.
- Ankstyvasis mokyklinis amžius (7-10 m.). Taisyklių supratimas, priežasties ir pasekmės ryšio supratimas, santykių užmezgimas už šeimos ribų; mokymas bendradarbiauti ir konkuruoti su kitais asmenimis, didėjanti priklausomybė nuo draugų.
- Vyresnysis mokyklinis amžius (11-15 m.). Seksualumo išreiškimas; tapatumo paieškos; visuomenės priimtinių normų, taisyklių priėmimas ir atmetimas.

Išsamesni duomenys pateikti 2-oje lentelėje.

2 lentelė

Socialiniai įgūdžiai įvairiais amžiaus tarpsniais (pagal Žukauskienę 2007; Berns 2009)

Amžius	Socialinis įgūdis	Įgūdžio apibūdinimas
Nuo gimimo iki 1 metų	Saugumas - nesaugumas	Vaikai išmoka pasitikėti, ar nepasitikėti kitais asmenimis, kurie rūpinasi jų svarbiausiais poreikiais.
1-3 metų	Autonomiškumas - gėda	Brėsdami fiziškai vaikai įgyja daugybę naujų žinių ir pamažu išmoka būti savarankiški. Pamažu susiformuoja savarankiškumo jausmas.
3-6 metų	Iniciatyvumas - kaltė	Augdami vaikai nori atlikti daugybę veiksmų, kuriuos mato atliekant suaugusiems, kartais dėl to peržengiamos tėvų nustatytos taisyklės ir vaikas jaučiasi kaltas.
7-11 metų	Meistriškumas - menkavertiškumas	Vaikas intensyviai mokosi, siekdamas būti kompetentingas įvairiose srityse, arba jaučiasi nepilnavertis nesugebėdamas kažko atlikti.
Paauglystė	Intymumas - izoliacija	Jaunas žmogus siekia kitų žmonių palankumo, draugystės, meilės, arba lieka izoliuotas, dėl to jaučiasi vienišas.

Lentelėje pateikta informacija leidžia teigti, jog kiekvienas amžiaus tarpsnis yra unikalus bei išskirtinis. Todėl kiekvienu laikotarpiu būtina tinkamai ugdyti vaikų socialinius įgūdžius tam, kad jų stoka nekeltų problemų tolimesnėje vaiko raidoje.

Raudeliūnaitės teigimu (2007), susiformavę įgūdžiai padeda užtikrinti žmogaus būties kokybę: spręsti įvairias gyvenimo problemas, sėkmingai prisitaikyti naujoje besikeičiančioje aplinkoje, taip pat sudaro galimybes asmeniui veikti aplinką ar net keisti ją. Vaiko tolimesnis gyvenimas priklausys nuo to, kaip socialiniai įgūdžiai bus formuojami pradiniam etape. Tyrėjų (Malinauskienė, 2006; Kvieskienė, Misiūnienė, 2011 ir kt.) teigimu, ikimokyklinio ugdymo įstaigų lankymas turi labai didelį poveikį šalinant bendravimo sunkumus, yra naudingas socialinių įgūdžių ugdymui. Newman (2004) pabrėžia, jog vaikai tam tikrame amžiaus tarpsnyje turi patenkinti tam tikrus poreikius, kuriuos patenkinus išmokstama tam tikrų socialinių įgūdžių. Šie įgūdžiai leidžia pilnai funkcionuoti socialinėje aplinkoje. Dodge ir Phinney (2008) patvirtina, kad vaikai išsiugdę socialinius įgūdžius, turi daugiau galimybių vystyti sėkmingesnę tolesnę socializaciją nei tie, kurie neturi išugdytų šių įgūdžių. Berger ir Luckmann (1999) socializaciją traktuoja kaip „visapusišką bei nuoseklų individo įsitraukimą į objektyvų visuomenės pasaulį ar į kurią nors veiklos sritį“. Autoriai išskiria pirminę ir antrinę socializaciją.

- Pirminė socializacija yra ta pirmoji socializacija, kurią individas patiria vaikystėje ir per kurią tampa visuomenės nariu.
- Antrinė socializacija – tolimesnis procesas, kuris padeda jau socializuotam individui įsitraukti į naujas objektyvaus jo visuomenės pasaulio sritis

Atlikta nemažai tyrimų (Spence, 2003; Manger ir kiti, 2003, Thompson, 2008), atskleidžiančių teigiamą socialinių įgūdžių lavinimo poveikį vaikų elgesiui. Tyrėjai ir praktikai nurodo, kad socialinių įgūdžių lavinimas padeda tobulėti asmenybei ir užkerta kelią atsirasti didesnių bendravimo sutrikimų, skatina vaiko asmenybės raidą, teigiamą savigarbos pokytį, lemia veiksmingą bendravimą ir bendradarbiavimą, sprendimų priėmimą, problemų sprendimą, gerina psichologinį klimatą klasėje, leidžia pasiekti geresnių mokymosi rezultatų, padeda moksleiviams plėtoti draugiškus ryšius su bendraamžiais, geriau bendrauti su tėvais, mokytojais, kitais suaugusiaisiais (LeCroy, Milligan, 1991; Bulotaitė, 1996; Makauskienė, 1998; Vyšniauskytė-Rimkienė, 2006, 2007; Spence, 2003; Szolnai, Jozsa, 2003; Stoltz et al., 2010)(cit. iš Grinkevičiūtė, Vyšniauskytė-Rimkienė, 2013). Sėkmingas socialinių įgūdžių lavinimo programos taikymas ir vertinimas remiasi daugiasisteminio požiūriu. Šeima, bendraamžiai, mokykla vaidina svarbų vaidmenį ugdant vaikų elgesį ir vertybes. Dėl teigiamos jų įtakos vaikų socialinių įgūdžių raidai

vaikų, socialinės sistemos dalyvių, įtraukimas į moksleivių socialinių gebėjimų lavinimą ir vertinimą yra labai svarbus (Grinkevičiūtė, Vyšniauskytė-Rimkienė, 2013).

Apibendrinant socialinių įgūdžių raidą įvairiais amžiaus tarpsniais, galima teigti, kad augančio individo poreikiai sukuria terpę, reikalingą formuoti socialiniams įgūdžiams. Suformuotas atitinkamas socialinis įgūdis įgalina asmenį pilnavertiškai patenkinti savo poreikius atitinkamose situacijose. Išugdyti socialiniai įgūdžiai leidžia asmeniui modeliuoti savo elgesį įvairiose situacijose, įveikti sunkumus.

1.3. Šeimos vaidmuo socialinių įgūdžių ugdymo procese

Sąvoka „šeima“ yra apibrėžiama skirtingai. Anot Grakauskaitės–Karkockienės (2012), remiantis Europos ir Vakarų civilizacijos tradicija šeima yra apibūdinama kaip žmonių grupė, susijusi kraujo, įvaikinimo arba santuokos ryšiais. Jovaiša (2007) teigia, jog šeima – mažiausias visuomenės regeneracijos kolektyvas, kurį sieja ekonominės ir dvasinės veiklos bendrumas. Kvieskienės (2005) teigimu, šeima – unikali socialinė institucija, nes joje pratęsiama gyvybė, individas tampa tam tikros grupės narys; čia prasideda jo ankstyvoji socializacija. Pagrindiniai socializacijos veikėjai yra tėvas, motina bei pats vaikas. Giddens (2005), Pocienės (2010) teigimu, šeima – socialinio gyvenimo centras, siejantis žmogų su kitomis socialinėmis institucijomis ir grupėmis. Šeima yra daugiau negu vien teisinis, visuomeninis ir ekonominis vienetas, tai – meilės ir solidarumo bendruomenė, unikaliai suderinta mokyti ir perduoti kultūrinėms, etinėms, visuomeninėms, dvasinėms bei religinėms vertybėms, kurios yra esminės jos narių ir visuomenės vystymuisi ir gerovei (Jurkuvienė, 2008).

Šeima - pagrindinis socializacijos veiksnys, kurios dėka vaikas gali įgyti atitinkamų socialinių žinių, suformuoti įgūdžius, gebėjimus, tinkamas vertybes, priimti taisykles ir normas, kurios reikalingos jo visuomeniniame gyvenime (Leliūgienė, 2003). Kvieskienė, Misiūnienė (2011) taip pat pabrėžia, kad darni ir palanki šeimos aplinka yra svarbiausia ir pagrindinė priemonė, leidžianti užtikrinti harmoningą vaiko raidą. Šeima yra tas socialinis darinys, kuriame auganti karta globojama ir saugoma nuo aplinkos pavojų (Danilevičienė, 2008).

Šeimos mokslinio pažinimo svarba grindžiama prielaida, jog santykiai tarp šeimos narių yra visų kitų socialinių santykių prototipas, šeima yra viena pamatinių žmonių bendrabūvio formų, būdinga visoms visuomenėms, ir galiausiai, socialinių lūžių laikotarpiais būtent šeima amortizuoja netikėtus socialinius ekonominius smūgius (Kanopienė, Mikulionienė, Česnuitytė, 2013).

Blebienė (2008) išskiria pagrindines šeimos funkcijas:

- psichosocialinė – šeimą sieja socialiniai, ekonominiai ir emociniai ryšiai;
- ekonominė – materialinio apsirūpinimo, apsitarnavimo ir gamybinės veiklos sfera;

- reprodukcinė – seksualinio aktyvumo ir kartų pratęsimo sfera;
- globos ir priežiūros – šeimoje realizuojama pirminė ir natūrali tarpusavio globa ir priežiūra;
- socializacijos – šeima vaikams suteikia pirmines žinias ir įgūdžius, juos ugdo, formuoja jų savimone;
- kultūrinė – šeima, kaip pirminė sociokultūrinių, etnokultūrinių vertybių perteikėja;

Tėvų/globėjų ir kitų šeimos narių elgesys neabejotinai turi didžiulę reikšmę vaiko tikrovės formavimo suvokimui. Šeimoje vaikas įgyja elementarias žinias, mokėjimus ir įgūdžius, plėtoja savo gabumus. Berns (2009) pabrėžia, kad šeima užtikrina vaiko socializaciją, perduodama vertybes, įsitikinimus, elgesio modelius, nuostatas, žinias, įgūdžius. Pasak Berns (2009) išugdyti pozityvius socialinius įgūdžius šeimoje, reikalingos tam tikros sąlygos: socialiai saugi šeima, kuri palaiko artimus ryšius su artimais vaikui šeimos nariais; skatinami gebėjimai ir įgūdžiai savarankiškai veiklai; ugdomas tinkamas elgesys ir tinkami problemų sprendimų būdai; taikomos kitos tinkamos priemonės pozityviam auklėjimui. Sutton (1999) teigimu, ankstesnė vaiko patirtis, kurią jis įgijo šeimoje gali nulemti problemas mokykliniame amžiuje. Vaikai kurie ankstyvame amžiuje buvo linkę į agresyvumą, nesiliauja būti tokie ir vėliau.

Tremblay (2000) teigimu, vaikai iš prigimties nėra asocialaus elgesio, jie nuo pat ankstyvo amžiaus mokosi iš aplinkinių žmonių elgesio modelių. Tai patvirtina, kad suvokimas apie asocialų elgesį galėtų būti žymiai geresnis, sutelkiant dėmesį į tinkamo elgesio formavimą, kurį įtakoja formuojami socialiniai įgūdžiai. Vaiko savęs supratimas kaip vertingo ar beverčio pradeda vystytis dar kūdikystėje, kai jis mato save tėvų akimis. Legkauskio (2012) teigimu, gebėjimas mokytis stebint ir imituojant kitų elgesį, suteikia galimybę greičiau mokytis ir vystytis. Sutton (1999) pabrėžia, kad žmogaus suvokimas apie jo socialinę aplinką didžiąją dalimi formuojasi stebint kitų žmonių patirtį, tiesiogiai, ar naudojant informacines priemones, sudaro galimybę pasimokyti iš svetimų klaidų. Viena svarbiausių socialinio elgesio išmokymo elementų – elgesio pastiprinimas: asmuo linkęs labiau priimti tą elgesį, kuris yra teigiamai pastiprinamas, o ne tas kuris yra ignoruojamas, ar baudžiamas (Raudeliūnaitė, 2007).

Šeimos pagrindinė funkcija – vaiko auklėjimas. Ivanauskienė ir Šidlauskienė (2008) auklėjimą apibūdina, kaip tikslingą ir sistemingą ugdomąją veiklą, kuria siekiama sudaryti sąlygas sėkmingai asmens integracijai į visuomenės socialinius santykius ir vertybių orientacijos sistemą. Nitsch ir Schelling (1999) pabrėžia, kad auklėjimas ne vien parama, kantrybė, supratimas, tai vaiko leistino elgesio ribų nustatymas ir savarankiškumo ugdymas.

Vosylienė (2009) pabrėžia, kad socialinių įgūdžių stoka, netinkamas arba neigiamas elgesio pavyzdys formuoja nepageidautiną asmenybės socializaciją. Jovaišos (2001) teigimu, jau

ankstyvoje vaikystėje užsimezga organiškai vaiko ryšiai su suaugusiais, aplinka, be kurių paramos vaikas neišgyventų. Daukšienė, Gudžinskienė (2002) pažymi, kad nuo to, kaip sėkmingai šeimoje bus ugdomi socialiniai įgūdžiai pradiniam ugdymo etape, priklausys, kaip klostysis tolesnis vaiko gyvenimas. Nuo pat mažens vaikai mokosi kaupti asmeninę patirtį, kuri pravers ir kuria bus galima pasinaudoti tolimesniuose gyvenimo perioduose. Todėl šeimos įtaką, vaikų socialinių įgūdžių formavimuisi yra labai svarbi.

Abromaitienė (2008) teigia, kad tinkamas socialinių įgūdžių ugdymas, leidžia išvengti netinkamo elgesio pasireiškimų. Netinkamą elgesį pakeičiant tinkamu, taip mokant vaiką savarankiškumo. Labai svarbu vaiką socialinių įgūdžių mokyti nuo pat mažumės, todėl, kad vaikui kiekvieną dieną tenka susidurti su įvairiomis situacijomis, problemomis, kurios turi būti priimtos ir išspręstos tinkamais elgesio būdais.

Apibendrinant galima teigti, jog šeima yra pirminis ir pagrindinis vaikų socialinių įgūdžių ugdymo bei jų tobulinimo institutas. Tik tinkamas tėvų pavyzdys sudarys galimybes vaikui susiformuoti reikiamus socialinius įgūdžius, kurie turės reikšmingos įtakos jo tolimesniam gyvenimui.

1.4. Mokyklos vaidmuo formuojant vaikų socialinius įgūdžius

Mokykla – tai formali visuomenės institucija, kurioje vyksta įvairių lygių ugdymosi procesas. Be to, mokykla, klasė yra ne tik erdvė, kur vaikas ar paauglys turi progą iširti asmeniškai svarbius klausimus jį palaikančioje aplinkoje ir galimybę dirbti su bendraamžiais siekiant bendrų tikslų, bet ir įgyti naujų socialinių įgūdžių, užmegzti svarbius draugystės santykius (Grinkevičiūtė, Vyšniauskytė – Rimkienė, 2013). Berns (2009) teigimu, mokyklos, kaip socializacijos dalyvės pagrindinė funkcija – perteikti intelektinę ir socialinę patirtį, kuri formuojasi ugdytinių įgytais įgūdžiais, žiniomis, nuostatomis, ir leidžia būti pilnavertiška asmenybe visuomenėje. Jurevičienė, Šapelytė, (2011), Klin, Volkmar, (2000), Cartledge, Kiarie (2001) pabrėžia, kad socialinių įgūdžių galima mokytis, kaip tam tikro atskiro modulio arba galima integruoti į mokomosios programos dalykus. Taip pat gali būti viena iš programos sudedamųjų dalių, kuriai skiriamas išskirtinis dėmesys. Juodaitytė (2002) pabrėžia, kad aktyviausia ugdytinio socializacija vyksta ankstyvaisiais amžiaus tarpsniais, todėl jau nuo pirmų klasių mokytojai turi skirti didžiulį dėmesį vaiko socialinių įgūdžių lavinimui. Juodaitytės (2002) manymu, tokiu laikotarpiu vaikai imliausiai įsisavina visuotinas elgesio normas, įgyja pagrindines žinias, reikalingas įgūdžių lavinimui, bando suvokti socialinių vaidmenų reikšmę socialinėje aplinkoje.

Gragauskaitė ir Kruopaitė (2004) pabrėžia, kad lavinant socialinius įgūdžius svarbus ne tik tėvų vaidmuo, bet ir pedagogų. Artimiausioje socialinėje aplinkoje įtakos vaikų socialinių įgūdžių

formavimui taip pat turi bendraamžiai, visuotinės informavimo priemonės. Daukšienė, Gudžinskienė (2002) patvirtina, kad mokykla antroji po šeimos vaiko socializacijos ugdymosi institucija daranti didžiulę įtaką vaiko socialinių įgūdžių formavimui. Į ugdymosi instituciją ateina vaikai, turintys skirtingą socialinę patirtį. Vieni iš jų yra lankę priešmokyklinio ugdymo įstaigas, kiti – auklėti namuose; vieni bendravę su bendraamžiais, kiti ryšius palaikė tik su suaugusiais; vieni augo vieni šeimoje, kiti turi brolių, seserų. Visi šie veiksniai sąlygoja vaikų socialinių įgūdžių formavimąsi bei jų pritaikymą gyvenime. Augę gausesnėse šeimose arba lankę ugdymo įstaigas vaikai paprastai yra įgiję didesnės socialinės, emocinės, komunikacinės, pažintinės patirties, jie lengviau bendrauja su bendraamžiais ir suaugusiais, lengviau priima pokyčius ir prisitaiko prie pasikeitusių sąlygų, išsiugdę didesnę savarankiškumo jausmą.

Daukšienė, Gudžinskienė (2002) teigia, kad mokyklos, klasės mikroklimatas – veiksminga priemonė, skatinanti tinkamų socialinių įgūdžių formavimą. Kuomet vaikas patenka į naują socialinę aplinką, svarbiausia pasirūpinti, kad jis žinotų vyraujančias taisykles ir svarbiausia, kad būtų sudarytos sąlygos pačiam prisidėti prie kuriamų taisyklių. Taisyklių buvimas ir taikymas padeda vaikui suvokti kas yra teisinga, o kas ne, koks elgesys galimas ir koks elgesys gali išprovokuoti neigiamas pasekmes.

Dar vienas svarbus veiksnys turintis įtakos vaikų socialinių įgūdžių formavimui tai vaikų matomas pavyzdys, kaip mokytojai bendrauja su vaikais ir kaip tėvai bendrauja su vaiku, pagal matomus elgesio šablonus vaikai savaime mokosi tam tikrų elgesio modelių ir juos bando pritaikyti savo elgesyje su kitais. Bandura (1986) pažymi, kad socialinio elgesio įgūdžių įgyjama dėl sąlygojimo arba stebint kitus ir sekant jų pavyzdžiu. Socialinė kognityvinės krypties teoretikai pabrėžė ne vien tai, kaip aplinka kontroliuoja žmones, bet ir tai, kaip individai sąveikauja su aplinka, kaip suvokia išorinius įvykius. Taigi, galima teigti, kad asmuo mokosi ne tik tiesiogiai stebėdamas kitų elgesį, bet ir skaitydamas, girdėdamas apie jį.

Daukšienė, Gudžinskienė (2002) pabrėžia, jog labai svarbus tolygus atsakomybės jausmo prisiėmimas. Tolygų atsakomybės jausmą turi jausti pedagogai ir tėvai ugdydami vaikus. Tačiau pastebima, kad atsakomybės našta užkraunama ugdymosi institucijai, o tiksliau pedagogams. Dažnas reiškinys, kada tėvai pamiršta, ar nesusimąsto kokias pareigas turi atlikti ugdydami vaikus, kaip turi formuoti savo vaikų socialinius įgūdžius. Ypatingas dėmesys atsiranda tuomet, kada mokykla pati pradeda kelti problemas, ir bando bendradarbiauti su tėvais ieškodami problemų sprendimo būdų. Tėvai tokiais atvejais, reaguoja priešišškai ir pradeda kaltinti mokytojus, kad jie nesugebėjo išugdyti vaiko pagal visas privalomas taisykles ir būtinas socialines normas. Šiuolaikinėse ugdymosi įstaigose nėra stipraus abipusio ryšio tarp pedagogų ir tėvų, tuomet ir socialinių įgūdžių ugdymas negali būti pilnavertiškas procesas, nes šeimoje nėra pilnavertiško

ugdymosi proceso, visas dėmesys nukreipiamas į ugdymosi instituciją, kuri deja be tėvų pagalbos negali pilnavertiškai formuoti asmenybės.

Ugdymosi institucijose, vienas pagrindinių specialistų, kuris yra atsakingas už vaikų socialinių įgūdžių ugdymą, sėkmingą socializacijos procesą yra socialinis pedagogas. Kvieskienės (2005) teigimu, socialinis pedagogas – specialistas, gebantis vykdyti socialinių įgūdžių mokymą, kiekvienam vaikui pagal jo gebėjimus, taip pat plėtoją įvairią prevencinę veiklą, kuri reikalinga vaiko gerovei užtikrinti ugdymosi institucijoje. Pirmiausia socialinis pedagogas, siekiantis lavinti moksleivių socialinius gebėjimus, turi įvertinti ugdymo procese dalyvausiančių paauglių ar jaunesnių vaikų socialinių gebėjimų lygį ir atsižvelgti į jį, įvertinti jų pasiekimus ir stiprybes bei nustatyti, kokių specifinių socialinių gebėjimų yra stokojama ir kokius reikia lavinti (Grinkevičiūtė, Vyšniauskytė-Rimkienė, 2013).

Viena iš socialinio pedagogo veiklos sričių yra darbas su vaikais grupėje. Socialinių įgūdžių grupės yra darbo forma, kurios metu, mokoma specialų įgūdžių pagal tam tikrą programą su tikslu grupėje (Leliūgienė, 2003). Anot Grakauskaitės, Kropaitės (2004), pedagogams, dirbantiems su vaikais, žinotina, kad vaikų teigiamas asmenybės savybės ir socialinius įgūdžius geriausia ugdyti grupėje, nes grupės normos ir vertybės yra prielaidos ir lūkesčiai, apibrėžiantys, kokią elgesį grupė laiko geru ar blogu, teisingu ar neteisingu, leistinu ar neleistinu, tinkamu ar netinkamu. Grakauskaitė, Kropaitė (2004) teigia, kad susitelkimas yra vienas svarbiausių veiksnių, lemiančių efektyvų grupės darbą, nes susitelkusi grupė tenkina bendrumo poreikį, tokioje grupėje vaikai būna drausmingesni, geriau mokosi. Įvertinant socialinio pedagogo darbo specifiškumą ugdymosi institucijose, galima teigti, kad tai vienas iš specialistų, kuris reikalingas kiekvienai ugdymosi institucijai.

Įvairiose ugdymosi institucijose pedagogams, formuojant vaikų socialinius įgūdžius, vienas iš pagrindinių uždavinių yra valingų charakterio savybių ugdymas. Labai svarbu, kad auganti asmenybė gebėtų teisingai nustatyti savo tikslus gyvenime, išsiugdytų savarankiškumo jausmą, gebėtų įveikti kliūtis kasdieninėse situacijose (Rajeckas, 2004). Norint pasiekti efektyvesnio rezultato vaikų socializacijos procese, vaikus reikia įtraukti į užsiėmimus, kurie atitiktų jų raidos tarpsnio gebėjimus, kad proceso metu vaikas patirtų sėkmę ir sustiprintų vidinę mokymosi motyvą. Atlikdami užduotis, vaikai patys jaučia kas jiems sekasi, o kas ne. Praktinių užsiėmimų metu vaikai atranda veiksmingus būdus, kuriuos naudodami gali išspręsti problemas, stiprina savimi pasitikėjimo jausmą, bendravimo įgūdžius, ugdo savarankiškumą ir atsakomybę.

Žukauskienė (2007), pabrėžia, kad vienas iš mokymosi metodų dirbant su vaikais yra – žaidimas. Žaidimų pagalba vaikai lengviau įsisavina reikalingas žinias, ugdo socialinius, emocinius, protinius gebėjimus. Intelektinius gebėjimus galima lavinti, pasitelkiant įvairius stalo žaidimus. Jie

lavina ne tik įsiminimą, samprotavimą, sprendimų priėmimą, bet kartu stiprina ir socialinius gebėjimus – bendravimą, dalijimąsi, bendradarbiavimą, varžymąsi ir empatiškumo jausmą. Naudojant įvairius vaidmenų žaidimus, galima išmėginti elgesio būdus ir socialinius vaidmenis. Vaikams suteikiama galimybė pažinti įvairius socialinius vaidmenis.

Mayers (2008) teigimu, viena iš šiuolaikinių priemonių, kuri suteikia galimybių mokytis problemų sprendimo, kūrybingumo, modeliavimo, ugdo savarankiškumą, yra kompiuteris. Vaikai labai mėgsta leisti laiką prie kompiuterio, tik reikia pasirūpinti, kad tas laikas būtų tikslingas, orientuotas į teigiamos patirties įgijimą. Ivanauskienė, Šidlauskienė (2008) patvirtina, kad žaidimai, televizija, internetas – tai šaltiniai iš kurių vaikai perima elgesį, kurį visuomenė vertina kaip priimtina.

Apibendrinant galima teigti, jog ne mažiau svarbią vietą negu tėvai, vaikų socialinių įgūdžių ugdymo procese užima ugdymo institucija. Vertėtų pabrėžti tai, jog siekiant, kad vaiko socializacija ir socialinių įgūdžių ugdymas vyktų sėkmingai, mokyklos turėtų naudoti įvairesnių metodų, padedančių perteikti socialinių įgūdžių svarbą vaiko kaip asmenybės formavimosi procese.

2 skyrius. ANIMACINIŲ FILMŲ SVARBA SOCIALINIŲ ĮGŪDŽIŲ UGDYMO KONTEKSTE

2.1. Animacinių filmų apibrėžtis

Animacinis filmas iš lotynų kalbos išvertus reiškia „gyvybės įkvėpimas“. Anglų kalboje žodis „animation“ verčiamas kaip „sudvasinimas, sugyvinimas“. Animacinis filmas - tai labai specifinė kūrybinė disciplina esanti tarp dailės ir kino, reikalaujanti nepaprastai daug laiko, praktikuojama specifinio žanro menininkų, kuri yra ignoruojama kino ir meno kritikų (Gizycki, 2000). Žulytė (2014), pateikia kiek kitokį animacinio filmo apibrėžimą. Jos teigimu, tai filmas, kuriame vaidina ne žmonės (aktoriai), bet veikia nupiešti herojai arba lėlės (dažniausiai lipdytos iš plastilino ar pagamintos iš kitų medžiagų). Šiuolaikiniai animacinių filmų kūrėjai vis dažniau animacinius filmus kuria kompiuteriu, naudodamiesi įvairiomis kompiuterinėmis programomis. Ji įvykdo vieną iš seniausių menininkų pageidavimų: leisti piešiniams judėti, išlaisvinti vaizduotės kūrinius (Gizycki, 2000). Tarptautinių žodžių žodyne (2003) nurodomi net keli šios sąvokos apibrėžimai: atgaivinimas; kine - piešiniuose pavaizduotų figūrų judesio fazių fiksavimas filmo kadruose, kurie rodomi ekrane; judančių paveikslų kūrimas kompiuteriu. Animacija – tai kino medijos sritis, kuri žiūrovui per fantasmagorinį pasaulį geba įdiegti filosofines, kultūrines, istorines ir ideologines nuostatas (Subačiūtė, 2013). Svarbu pažymėti, kad animacijoje ypač glaudžiai susiję du aspektai – elgesys ir aplinka. Animacija – 1) kino rūšis, kai naudojant tam tikrą techninių

priemonių sistemą judesio imitacija kuriama vaizdą klojant ant vaizdo. Pagrindinės rūšys: pieštinė, lėlių, kompiuterinė. Kartais naudojama speciali technika, pvz., piešiama tiesiai ant juostos; 2) fiksuotomis scenomis, kadras po kadro arba serija grafinių vaizdų ar kadro sukurtą judesio imitacija (Audiovizualinių medijų žodynas, 2006).

Animacinio filmuko atsiradimo ir vystymosi istorijoje svarbų vaidmenį užėmė JAV režisierius Voltas Disnėjus (Walt Disney). Su Volto Disnėjaus vardu yra sietinos pačios svarbiausios animacijos įvairovės: vaizdo, ritmo ir muzikos derinimas, pirmasis spalvotas animacinis filmas, daugiaplanės kameros, sukuriančios vaizdo perspektyvą, panaudojimas, pirmasis pagal vaidybinio filmo struktūrą sukurtas animacinis filmas (Lepinaitienė, 2012). Tačiau pasak Butvilo ir Juozapaitytės (2008), pastaruoju metu animaciniai filmai pasikeitė savo turiniu, išraiškos priemonėmis, diegiamomis vertybėmis.

Vaikui animacinis filmas – tai vienas iš pirmų audio-vizualių vaizdų per kurį prasideda pasaulio pažinimas. Animacinis filmas dabar jau sietinas ne vien su kinu, daile, bet ir su įvairiomis meno šakomis, kompiuteriniais žaidimais ir/ar kompiuteriu apskritai, internetu. Jis padeda geriau suvokti tikrovę, gali ugdyti vaikų gebėjimą pažinti gyvenimą, parengti jų mąstymą tokiam lygiui, kokį lemia šiuolaikinis mokslas bei kultūra (Butvilas, Juozapaitytė, 2008).

Pasak Subačiūtės (2013), animacija pasiskirsto į keletą grupių:

- pasakų animacija,
- komiksų animacija,
- politinė animacija,
- reklamos animacija,
- legendų animacija.

Visose animacijos grupėse galima pastebėti virtualioje erdvėje vyraujančius tikrovės darinius.

Animacija, atlikdama savo kultūrinę ir pramoginę funkcijas, formuoja vaikų dvasinę kultūrą, elgesio, ekologinę, laisvalaikio, buitines, bendradarbiavimo kultūrą. Ji padeda tapatinti save su tam tikra žmonių grupe, kultūros srovėmis, aktualijomis mados formomis, kūno kalba, gestais ir pan. Anksčiau socialinio darbo srityje animacijos principai buvo veiksmingi skatinant skirtingų bendruomenių (vietos bendruomenės, vaikai, jaunimas) stiprinimą ir socialinę integraciją. Kartu animacija siūlė naujus socialinės komunikacijos būdus, grindžiamus ne hierarchiniais ir biurokratiniais ryšiais, o autentišku bendravimu ir kūrybišku santykiu (Kultūros animacija, metodinė priemonė, 2007).

Galima teigti, kad animacija tai kino rūšis, kuri yra orientuota į vaikus. Animaciniai filmukai tai per televiziją rodomos linksmos istorijos, kurias kaip jau minėta, dažniausiai žiūri

vaikai. Pastaruoju metu animacija pamažu transformuojasi, be to keičiasi visuomenės požiūris į ją. Ši meninio ugdymo forma tampa itin aktuali, paveiki ir nesudėtinga.

2.2. Animacinių filmų poveikis vaikų socialinių įgūdžių ugdymui

Vaikai – aktyviausia kino bei televizijos žiūrovų dalis. Dažniausiai televizija išskiriama iš visų žiniasklaidos priemonių kaip efektingiausia, nes ji pasižymi informacijos pateikimo formų įvairove, dinamika, turi galimybę panaudoti vizualinės ir akustinės informacijos derinį, keisti ekrane įvairius siužetus, veiksmo vietą, personažų skaičių, naudoti specialius efektus (Kvieskienė, 2003). Vis dažniau laisvalaikio praleidimo būdu vaikams ir suaugusiems tampa televizijos žiūrėjimas, taigi televizija tampa viena iš svarbiausių socializaciją įtakančių veiksnių. Dažniausiai yra nagrinėjamos televizijos poveikis vaikams ir paaugliams, tai galima paaiškinti tuo, kad vaikai, palyginti su suaugusiais yra įtaigesni televizijos laidoms, kadangi dar neturi stabilios vertybių sistemos, sunkiai atskiria demonstruojamą fantazijų pasaulį nuo realybės (Kvieskienė, 2003).

Jusienė, Tuominienė (2005), teigia, kad televizorius pakeičia tokias svarbias vaikų ir paauglių veiklas kaip knygų skaitymas, sportavimas, bendravimas, kūryba, taip pat skatina agresijos ir smurto plitimą. Taip išryškėja ilgalaikis neigiamas televizijos poveikį vaikų fizinei (blogėja rega, mažas fizinis aktyvumas lemia imuniteto silpnumą ir kt.) ir psichinei (padidėjęs vaikų agresyvumas, elgesio pokyčiai ir kt.) sveikatai. Butvilo (2008) teigimu, suprastėjusi fizinė ir psichinė sveikata neigiamai veikia vaiko socialinę raidą. Anot Skruibytės (2012), vaikams animacinis filmas yra antras pagal svarbą autoritetas po tėvų. Tėvai vis mažiau laiko skiria savo atžaloms, todėl galime daryti prielaidą, jog būtent šio žanro televizijos programos turi pakankamai didelę reikšmę vaikų socializacijos procese. Tačiau negalima kategoriškai teigti, jog televizija, o tiksliau animaciniai filmai vaikams daro vien tik neigiamą įtaką. Kadangi tikėtina, kad žiniasklaida, o tuo pačiu ir animacija, atlikdama savo kultūrinę ir pramoginę funkcijas, formuoja vaikų dvasinę kultūrą, elgesio, ekologinę, laisvalaikio, buitines, bendradarbiavimo kultūrą.

De Loache, Chiong (2005) pabrėžia, kad tėvams tam tikros televizijos programos yra patikima priemonė vaikams užimti, kuomet jie užsiima namų ruošos darbais, taip pat televizijos programos padeda, kaip ir švietimo priemonė, t. y. vaikai gali mokytis žodžių, skaičių, raidžių stebėdami televizorių, taip pat televizija yra naudojama kaip ir paskatinimo už gerą elgesį priemonė, arba nusiramino priemonė siekiant išvengti kylančių konfliktų tarp brolių ir seserų. Tinkami video filmai vaikams gali daryti teigiamą įtaką, vaikai gali mokytis tinkamo problemų sprendimo būdų, atpažinti tam tikrus objektus, mokytis kalbos, emocinės raiškos ir jos atpažinimo, tačiau yra ir neigiama pusė, kurią nulemia per didelė gausa ir per ilgas video filmų stebėjimas mažina vaikų plėtra kasdieninėje veikloje, bei atima iš vaikų patirtį realiame pasaulyje. Mokslininkai Wartella,

Rideout, Laurincella, Connell, (2013) atliko tyrimą „Auklėjimas remiantis skaitmeninėmis technologijomis“, kuriam pasibaigus buvo pastebėta, kad tėvai iš visų skaitmeninių technologijų televiziją įvertina kaip pozityvią socialinių įgūdžių ir tinkamo elgesio formavimo priemonę. Daugelis tėvų nurodo, kad jie vis dar remiantis televizija auklėja vaikus, naudodami ją kaip užimtumo, ugdymo, disciplinos ar skatinimo priemonę.

Kvieskienė (2003) teigia, kad stebėtas animacinių filmų herojų elgesys per televiziją ne visada įsisavinamas tiesiogiai. Pastebėti elgesio metodai filmuose vaikus veikia nevienodai: jie gali sąlygoti arba smurtinį vaiko elgesį, arba nesukelti agresijos. Iš veiksnių, galinčių turėti įtakos per televiziją matyto smurto ir agresyvaus vaikų elgesio ryšiui, dažniausiai išskiriami tokie: vaikų populiarumas tarp bendraamžių; jų akademiniai laimėjimai; susitapatinimas su televizijos programų herojais; tikėjimas demonstruojamo smurto realumu ir agresyvaus turinio fantazijos ugdymas. Sokolovos (2011) atlikti vaikų žaidimų stebėjimai atskleidė, kad po animacinių filmų peržiūros vaikai dažnai grįžinėjo prie žiūrėto animacinio filmo tematikos; apie 78 proc. vaikų žaidžiant kalbėjo pagrindinio animacinio filmo veikėjo vardu, persikūnydavo į jį, perimdavo animacinio filmo vaidmenis. Galima teigti, kad šiuolaikiniai animaciniai filmukai, kaip ir pati televizija atlieka ir tam tikras įvairialypes funkcijas (Butvilas ir Juozapaitytė, 2008):

- meninę, pramoginę, kultūrinę, edukacinę, saviraiškos, socializacijos, universalumo;
- asmeniniai santykiai: bendravimas, komunikavimas, socialinis naudingumas;
- asmeninis identitetas: asmeninis sugretinimas, tikrovės tyrimas, vertybių formavimas ir stiprinimas;
- stebėjimas ir analizė.

Animacinis filmas vaikui – tai vienas iš pirmų audio-vizualių vaizdų per kurį prasideda jo artimesnis susipažinimas su pasauliu. Priklausomai nuo to kokius animacinius filmus jis žiūri apsprendžiami doriniai ir kultūriniai orientyrai visam gyvenimui (Pryskina, 2009). Šūmakerienė (2008) pabrėžia, kad televizijoje rodomų filmų pasiūloje tikrai galima rasti filmų, kurie būtų tinkami vaiko ugdymui. Per televiziją rodomų senosios animacijos filmų ciklas, kuris skatina įsigilinti į tokias vertybes, kaip tiesa, draugystė, drąsa, tarpusavio pagalba, veikimas kartu. Didelis dėmesys atkreipiamas į žmogiškų vertybių ugdymą. Autorė pabrėžia, kad tėvai kartu su vaikais turėtų žiūrėti tokius filmus, kurie žadintų vaiko vaizduotę, taip pat filmų, kurių herojai demonstruotų drąsą, bet ne žiaurumą, būtų atkaklūs, o ne siekiantys tikslo bet kokia kaina, būtų daugiau panašūs į žmones, o ne į keistas mašinas, padedančias be tikslo naikinti visą pasaulį. Auseklė ir Šteinberga (2011) savo atliktame tyrime pabrėžė animacijos svarbą kaip tinkamą būdą įveikti dehumanizacijos problemas ir spręsti XXI a. informacinių komunikacinių technologijų (IKT)

gausos keliamus iššūkius: informacinės priemonės, naujosios medijos, virtualios aplinkos. Anksčiau minėtosios mokslininkės teigia, jog animacija gali būti naudinga ne tik skirtingose švietimo, ugdymo srityse, bet ir skirtingose amžiaus grupėse. Ir nors animaciniai filmai pasižymi informaciniu ir ugdomuoju turiniu, bet tėvai turėtų kontroliuoti jų žiūrėjimą (Bulut, 2012). Tik suvokę žiniasklaidos priemonių mechanizmą, pažinę jų veikimo principus, ugdytiniai taps kritiškais ir išrankiais vartotojais, žinančiais savo vertę ir norus (Uznienė, 2009).

Akcentuojant animacinių filmų poveikį vaikų socialiniams įgūdžiams, galima daryti prielaidą, jog pedagogai taikydami medijinio ugdymo metodą turėtų galimybę pasiekti teigiamų rezultatų socialinių įgūdžių lavinime. Medijinis ugdymas - šiuolaikinė pedagogikos ir kultūrinės šviečiamosios veiklos kryptis, nukreipta į šiandienos ugdymo perspektyvas (Uznienė, 2009). Autorė teigia, jog šiuolaikinėje žinių visuomenėje ši ugdymo kryptis apibūdinama kaip asmenybės vystymo(-si) procesas, kuriame dalyvauja medijos (žiniasklaida). Šis ugdymas siejamas su visomis medijų rūšimis (spausdintine, grafine, garsine, ekranine ir t. t.) ir įvairiomis technologijomis, jis leidžia pažinti masinės komunikacijos procesus, jų vietą sociume. Medijų specialistai siūlo įvairius medijų panaudojimo ugdyme variantus (Duoblienė, 2010):

- didaktinis aspektas: medijų kaip metodų panaudojimas;
- šviečiamasis aspektas: medijose vyraujančių temų panaudojimas ugdymui;
- socializacijos aspektas: konstruoti ugdytinių vertybines ir socialines nuostatas;
- instrumentinis-tiriamasis aspektas: pasitelkus medijas, taikomi nauji metodai, atliekami tyrimai;
- personalinis aspektas: gebėjimas ekspertuoti medijų žinutes ir kitus su jomis susijusius procesus.

Apibendrinant galima teigti, kad tinkamai parinkti animaciniai filmai, gali padėti formuoti vaikų socialinius įgūdžius. Tačiau Lietuvoje jie retai naudojami kaip ugdomoji priemonė. Nors dauguma mokslininkų įvardina neigiamą animacinių filmų poveikį vaikui, tačiau tinkama jų analizė kartu su vaiku, gali padėti formuoti vaiko savarankiškumą, vertybių skalę, savivertę, tam tikrų situacijų analizavimą ir ieškoti tinkamų problemų sprendimo būdų. Animaciniai filmai viena iš įdomių ugdymosi priemonių, skatinanti vaikus mokytis socialinių įgūdžių. Jie atlieka didžiulį vaidmenį formuojant asmenybę, kuri realiame gyvenime turės prisitaikyti prie visuomenės.

3 skyrius. SOCIALINIS – EDUKACINIS ANIMACINIŲ FILMŲ TURINYS IR JO PRITAIKYMO GALIMYBĖS FORMUOJANT VAIKŲ SOCIALINIUS ĮGŪDŽIUS. TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ.

3.1. Tyrimo metodika ir organizavimas

Siekiant išanalizuoti socialinio edukacinio animacinių filmų turinio pritaikymo galimybes formuojant vaikų socialinius įgūdžius buvo pasirinktos kiekybinės ir kokybinės tyrimo priemonės. Edukologinio tyrimo metodologija nesupriešina kokybinio ir kiekybinio ugdymo reiškinių ir procesų tyrimo, tačiau įtvirtina idėją, kad abu mokslinio pažinimo būdai vienas kitą papildo. Pasirinktas vienas iš kiekybinio ir kokybinio tyrimo derinimo būdų. Skirtingo dominavimo dizainą, kai vienas aspektas yra pagrindinis, atspindi tyrimo paradigmą, o kitas ją papildo (Bitinas, 2006).

Kiekybiniam tyrimui pasirinktas anketinės apklausos metodas. Anketa sudaryta darbo autorės, remiantis mokslinės literatūros analize. Anketa sudaro 6 uždari klausimai iš demografinės anketos dalies, 20 uždarų pagrindinės dalies klausimų ir 2 atviro tipo klausimai, kuriuose respondentas pats turėjo suformuluoti atsakymą (*žr. 1 priedą*). Anketos blokai: 1) demografinis (lytis, amžius, išsilavinimas, socialinė – ekonominė padėtis ir pan.); 2) animacinių filmų parinkimas, jų paskirtis, žiūrėjimo trukmė 3) animacinių filmų analizavimas, interpretavimas; 3) animacinių filmų panaudojimas socialinių įgūdžių ugdymo procese. 4) bendradarbiavimas su socialiniu pedagogu ugdymo institucijoje. Darbe skaičiuoti vidurkiai, procentai, standartinis nuokrypis. Kadangi tyrimo duomenys atitiko nenormalųjį skirstinį ir abiejų imčių lyginamieji kintamieji yra nenormalūs, todėl imtys lyginamos remiantis neparametriniu kriterijumi Mann-Whitney. Skirtumai laikyti patikimais, jei paklaidos tikimybė mažesnė nei 0,05. Statistiniai tyrimų duomenys apdorojami - statistinės duomenų analizės SPSS19 metodu.

Kokybinio tyrimo metu, apklausiant progimnazijų socialinius pedagogus buvo taikytas pusiau struktūruoto interviu metodas. Anot Luobikienės (2010), interviu metodas yra vienas svarbiausių duomenų rinkimo priemonių kokybiniame tyrime. Metodas suteikia platesnes galimybes pažinti tyrimo objektą. Kokybinio tyrimo – interviu – duomenys apdorojami taikant turinio (content) analizę, kuri buvo taikomas pagal Straus, Korbin, aprašytą metodologinį pagrindimą (Strauss, Corbin, 2001). Duomenys kategorizuoti pagal semantinius ryšius. Kontentinės analizės vienetas – mažiausias teksto komponentas. Kadangi natūraliai išsiskiriančių teksto komponentų nėra, apibūdinami kiekvieno konkretaus duomenų masyvo analizės vienetai. Teksto struktūros lygmeniu tokie vienetai – žodžiai, sakiniai. Kontentinės analizės pagrindas – nominalinio požymio raiškos alternatyvų sistema; analizės vienetas priskiriamas arba nepriskiriamas kiekvienai iš alternatyvų (Bitinas, 2006). Aprašant kokybinio tyrimo duomenis, tyrimo dalyvių teiginiai

pateikiami autentiški. Atsakymų kategorizavimo kontrolė, kategorijų turinio validacija ir intersubjektyvumo kontrolė buvo atliekama pasitelkus ekspertų pagalbą. Ekspertų grupė buvo sudaryta iš 2 asmenų t. y. 2 - jų socialinės pedagogikos 2 kurso magistro studijų studentų, turinčių patirties taikant turinio (content) analizę.

Galutiniame tyrimo etape, analizuojant ir interpretuojant duomenis, dalis interviu duomenų lyginami su tėvų anketinių duomenų rezultatais.

Magistriniame darbe laikomasi socialinio konstruktyvizmo idėjų. Šios filosofinės krypties idėjos vaikų socialinių įgūdžių ugdyme taikant animacinių filmų žiūrėjimo metodą gali būti sėkmingai realizuojamos. Užsiėmimų metu, per kuriuos žiūrimi animaciniai filmai, gali nuspręsti į kokią temą labiausiai norės gilintis. Taip būtų ugdomas mokinių savarankiškumas, pasirinkimo teisė bei laisvė. „Socialinis konstruktyvizmas keitė mokinio ir mokytojo bei socialinės aplinkos vaidmenį žinių konstravimo procese, suteikdamas galimybių kartu įgyvendinti lavinamąją ir auklėjamąją ugdymo funkciją bei kartu sudarydamas harmoningo asmenybės ugdymo prielaidas“ (Martišauskienė, 2008, p. 16).

Tyrimo dalyviai.

- Kokybinio tyrimo metu buvo naudojamas pusiau struktūruotas interviu, atliktas 2016 metų kovo mėnesį, tyrime dalyvavo 9 Šiaulių miesto progimnazijų socialiniai pedagogai. Respondentai pasirinkti tiksliosios atrankos būdu.

3 lentelė. **Kokybinio tyrimo imties charakteristika (N =9)**

<i>Respondentų lytis</i>			
<i>Moteris</i>			
<i>N=9</i>			
<i>Respondentų amžius</i>			
<i>Nuo 24 m. - 30</i>	<i>31m. - 40 m.</i>	<i>41m. - 50 m.</i>	<i>50m. -60 m.</i>
<i>N=1</i>	<i>N=4</i>	<i>N=3</i>	<i>N=1</i>
<i>Respondentų darbo stažas</i>			
<i>Nuo 1m-10m.</i>	<i>Nuo 11m.-20m.</i>		<i>Nuo 20m.-40m.</i>
<i>N=3</i>	<i>N=5</i>		<i>N=1</i>

- Kiekybinio tyrimo apklausoje dalyvavo Šiaulių miesto progimnazijos 1 – 5 klasių mokinių tėvai. Tyrimas vyko 2016 m. vasario mėnesį, apklausoje dalyvavo 109 tėvai. Respondentai pasirenkami patogiosios atrankos būdu.

4 lentelė. Kiekybinio tyrimo imties charakteristika (N = 109)

Respondentų lytis					
Moteris			Vyras		
N=86			N=23		
Respondentų amžius					
Iki 25 m.	26m. – 30 m.	31m. – 40 m.	41m. -50 m.	51 m. – 60 m.	60 m. ir daugiau
N=5	N=21	N=47	N=24	N=10	N=2
Respondentų šeimyninė padėtis					
Vedęs/ištekėjusi	Išsiskyręs (-usi)		Našlys/našlė		Gyvenate nesusituokę
N=66	N=19		N=6		N=18
Respondentų auginančių vaikų skaičius šeimoje					
1 vaikas	2 vaikai		3 vaikai		Daugiau negu 3 vaikai
N=36	N=29		N=15		N=9
Respondentų užimtumas					
Dirbantys visa darbo dieną		Dirbantys pusę darbo dienos		Yra bedarbis (ė)	
N=80		N=10		N=19	

Pateikti duomenys (žr. 4 lentelę) rodo, kad iš tyrime dalyvavusių 109 respondentų daugiau yra moterų (N=86) nei vyrų (N=23). Taigi, galima daryti prielaidą, kad tyrime vyrauja moterų nuomonė, o ne vyrų.

Respondentų amžius pasiskirsto netolygiai (SD = 1,053), tai reiškia, kad respondentų amžiaus grupės yra skirtingos. Daugiausia respondentų yra nuo 31 metų iki 40 metų, o mažiausiai 60 metų ir daugiau.

Lentelėje taip pat pateikiama respondentų šeimyninės padėties situacija. Duomenys atspindi, kad daugiausia respondentų yra vedę ar ištekėjusios (N=66), o mažiausiai (N=6) yra našliai arba našlės. Galima daryti prielaidą, kad dauguma vaikų gyvena pilnose šeimose. Bajorūno (1997), teigimu šeimose, kuriose vaikai auga su dviem tėvais, yra ramesnis psichologinis klimatas. Vaikai jaučia ir tėvo, ir mamos paramą, meilę, jie auga ramūs, pasitikintys savimi. Autoriaus nuomone, vaikų skaičius šeimoje taip pat veikia šeimos psichologinį klimatą. Jo teigimu, vienintelis vaikas dažniau patiria bendravimo problemų, jis pripratęs, kad viskas šeimoje atitenka jam vienam. Tokie vaikai būna egoistiškesni negu vaikai, augantys daugiavaikėse šeimose, kuriose vaikai dalinasi, bendrauja vieni su kitais. Respondentų auginamų vaikų skaičius šeimoje, taip pat nėra tolygus.

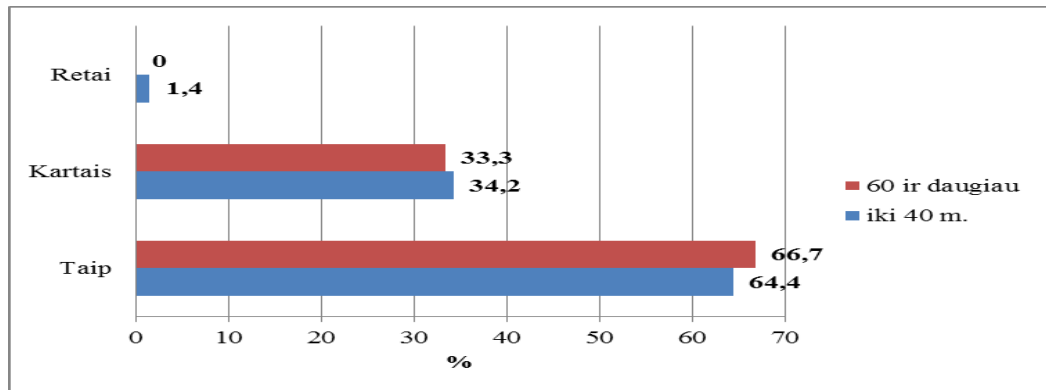
Daugiausia respondentų pažymėjo (N=36), kad augina vieną vaiką, mažiausiai pažymėta (N=9), jog augina 3 ir daugiau vaikų.

4-oje lentelėje pateikti duomenys apie respondentų užimtumą, nurodo, jog didžioji dalis tėvų (N=80) dirba pilną darbo dieną, o mažiausiai (N=19) dirba pusę dienos, kita dalis respondentų (N=10) neturi darbo. 2010 metais Asmenybės ugdymo instituto „Rafaelis“ atlikti lokalūs tyrimai (Tėvų nuomonė apie socialiai atsakingos asmenybės ugdymą šeimoje ir neformaliojo ugdymo institucijose) atskleidė, kad nuo 9% iki 39%, tėvų neturi laiko ir nežino, kaip ugdyti vaikų vertybes, o 63% tėvų patikėtų vaikų vertybes asmenybės ugdymo studijų specialistams. Mendelė–Leliugienė (2013) teigia, jog tyrimai atskleidžia šeimos, kaip asmenybės ugdytojos, funkcijų susilpnėjimą dėl: tėvų užimtumo darbo rinkoje didėjimo ir atsiradusios naujos skurdo formos – laiko stokos; kartų solidarumo mažėjimo – prarasti gebėjimai iš kartos į kartą perduoti šeimos vertybes, tradicijas. Autorė pabrėžia, kad vaikams didžiausią žalą daro tėvų užimtumas. Kai vaikas jaučiasi nereikalingas, t. y. nemylimas, jis nesąmoningai renkasi priklausomybės ne tik kenksmingoms medžiagoms, bet ir virtualiai erdvei. Virtuali erdvė vaikus, nuveda į iliuzijų pasaulį. Tačiau ta pati virtuali erdvė, vaikams yra žinių, socialinių ryšių, greitos komunikacijos ir mokymosi šaltinis. O kokią kultūrą renkasi vaikas – priklauso tik nuo tėvų – jų bendravimo būdo tarpusavyje ir su vaikais, jų pasirinkto laisvalaikio praleidimo su vaikais kokybės.

3.2. Tėvų požiūrio, į socialinį - edukacinį animacinio filmo ir jo pritaikymo galimybių formuojant vaikų socialinius įgūdžius, tyrimo rezultatų analizė

Animacija atlieka didžiulį vaidmenį formuojant asmenybę, kuri realiame gyvenime turės prisitaikyti prie visuomenės nustatytų normų. Vaikai, kitaip nei suaugusieji, žymiai greičiau įsimena naują informaciją ir priima ją be jokios vidinės kritikos, t. y. betarpiškai, natūraliai. Ir taip kuriasi savąjį pasaulio suvokimą. Ir tam, kad tas suvokimas atitiktų realų gyvenimą, tėvams reikalinga pasirūpinti tam tikra atranka.

Respondentų anketinėje apklausoje buvo klausama, ar jų vaikai noriai žiūri animacinius filmus. Gauti respondentų atsakymai skirstomi pagal dvi amžiaus kategorijas: 1) iki 40 metų; 2) 60 ir daugiau metų. Išsamesni rezultatai pateikti 1-ame paveiksle.

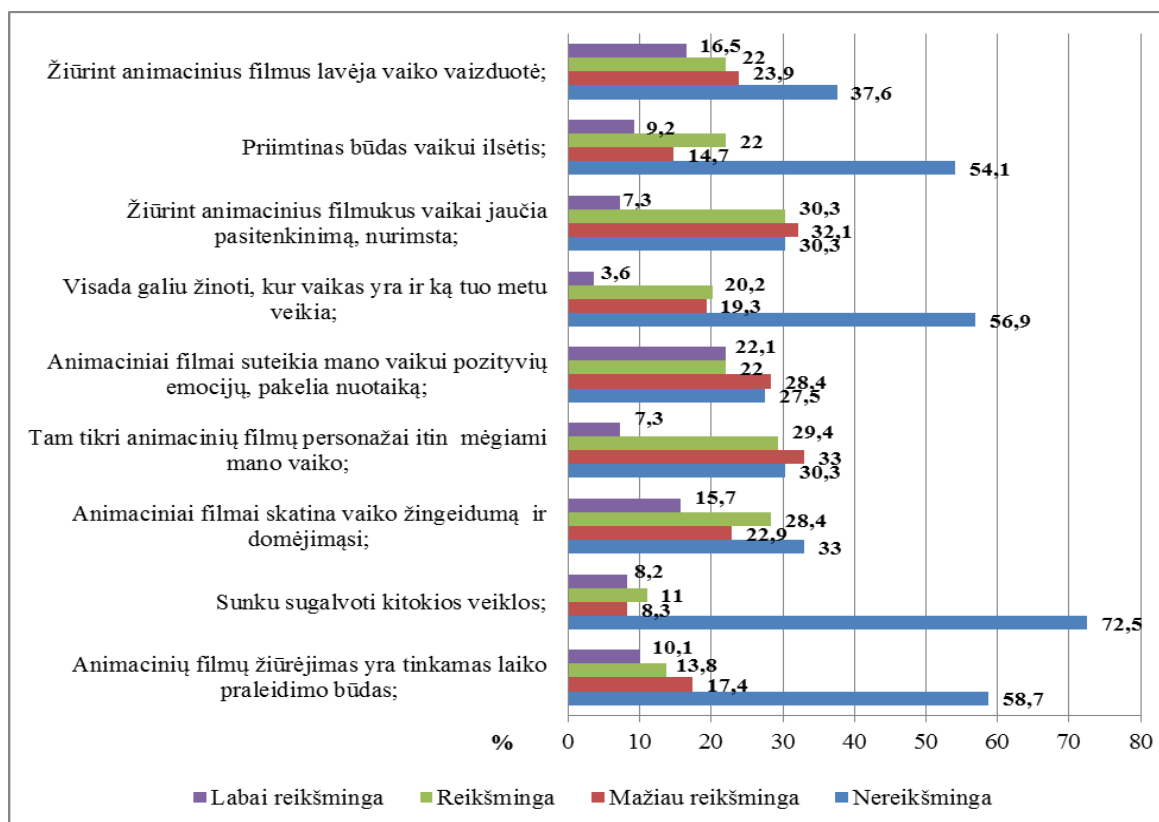

1 pav. Animacinių filmų žiūrėjimas (%), $p=0,772$

Didžioji dalis respondentų skirtingų amžių kategorijose pažymėjo, kad jų vaikai animacinius filmus žiūri labai noriai. O mažiausia dalis apklaustųjų pažymėjo, kad jų vaikai animacinius filmus žiūri labai retai. Standartinis nuokrypis ($SD=0,500$) nurodo, kad didelė dalis apklaustųjų nurodė tą patį atsakymą ir yra homogeniškesnė. Tai rodo, kad ir skirtingos respondentų amžiaus kategorijos, tačiau jų vaikams animacinių filmų žiūrėjimas yra svarbus ir jie, juos žiūri labai dažnai. Tačiau net 34,2 % apklaustųjų nurodo, kad jų vaikai animacinius filmus žiūri tik tuomet, kai neturi ką daugiau veikti. Tai rodo, kad animaciniai filmai yra pramoga, kuri naudojama norint praleisti laisvą laiką, kai nėra kitos įdomios veiklos. Anketoje buvo pateiktas ir dar vienas teiginys apie animacinių filmų žiūrėjimą – „Ne, animacinių filmų visiškai nežiūri“, šio teiginio nepasirinko nei vienas respondentas.

Galime daryti prielaidą, kad animaciniai filmai vaikams yra labai reikšmingi, iš jų jie mokosi, formuoja savo pasaulėžiūrą, jie naudojami ne tik praleisti laisvą laiką, bet žiūrint animacinius filmus po truputį formuojasi reikalingi įgūdžiai, kuriuos įtakoja pamatytas filmo siužetas.

Respondentai anketinėje apklausoje, turėjo sureitinguoti teiginius, kodėl jie savo vaikams leidžia žiūrėti animacinius filmus nuo 1 iki 9. Kuomet 1 reiškia labai reikšmingas motyvas, 9 nereikšmingas motyvas. Duomenys pateikti 2-ame paveiksle.

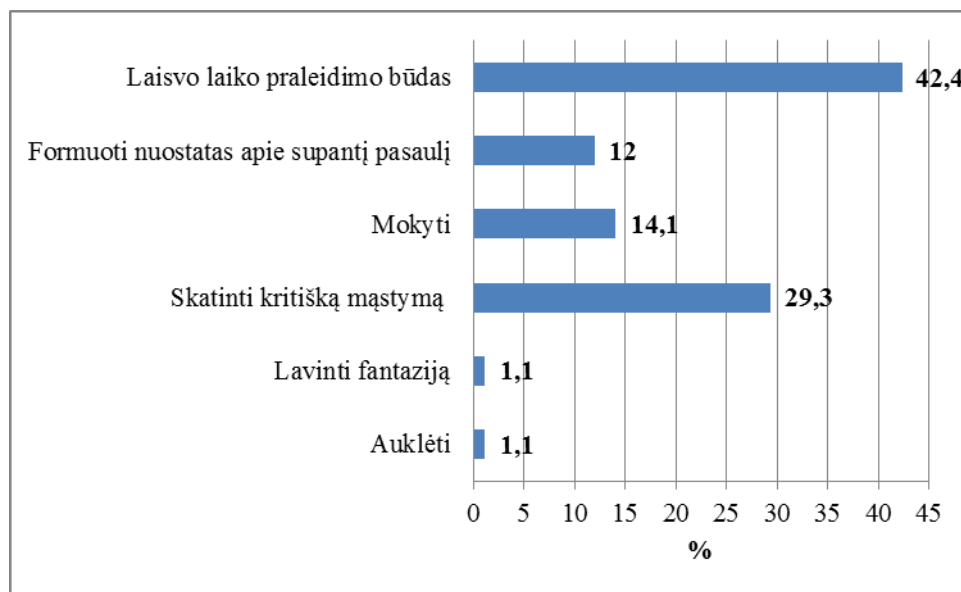

2 pav. Animacinių filmų stebėjimo motyvai (%)

Pateikti duomenys atskleidžia, jog respondentai, kaip labiausiai reikšmingą motyvą kodėl jie leidžia savo vaikams žiūrėti animacinius filmus nurodo, jog: „Animaciniai filmai suteikia mano vaikui pozityvių emocijų, pakelia nuotaiką“, ketvirtadalis respondentų pažymėjo šį atsakymą. Beveik 16% respondentų taip pat svarbu, kad animaciniai filmai skatina vaiko žingeidumą ir domėjimąsi. Mažiausiai įtakos turintis motyvas, įtakojantis tėvų apsisprendimą leisti vaikams žiūrėti animacinius filmus yra: „sunku sugalvoti kitokios veiklos“, šį teiginį pasirinko, net 72,5% respondentų. Taip pat didžioji dalis respondentų pažymėjo, kad teiginys: „Animacinių filmų žiūrėjimas yra tinkamas laiko praleidimo būdas“ yra nereikšmingas leidžiant žiūrėti animacinius filmus.

Respondentų atsakymų pasiskirstymas parodo, kad jie savo vaikams animacinius filmus leidžia žiūrėti, motyvuodami tuo, kad tai puiki terpė ugdyti vaikų: emocijas, vaizduotę, kritišką mąstymą, skatinti vaiką mokytis ir pažinti pasaulį per animacinius filmus. Mažeikis (2010) pabrėžia, kad dalis animacinių filmų scenų tiesiogiai pristato pamokančius vaizdelius, kuriuos jaunas žiūrovas gali įsisavinti, kaip pozityvią vertę.

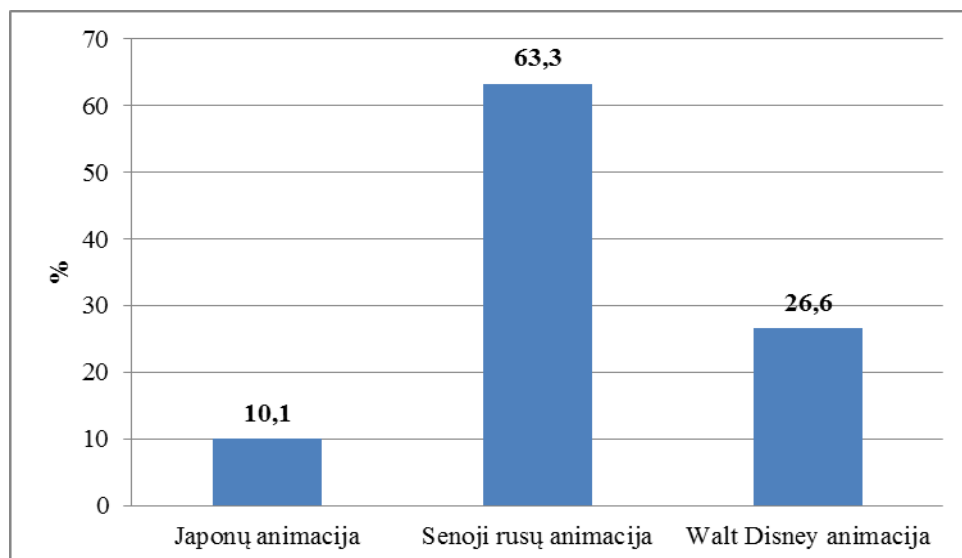
Labai svarbu suprasti, kad stebėdamas animacinius filmus vaikas mokosi tam tikrų dalykų. Todėl būtina suvokti kokia yra animacinių filmų paskirtis. Respondentai apklausoje turėjo pažymėti, kokia jų nuomone yra animacinių filmų paskirtis. Rezultatai apžvelgiami 3-ame paveiksle.

3 pav. Animacinių filmų paskirtis %, $p=0,007$

Tyrimo duomenys nurodo, kad ketvirtadalis respondentų pažymėjo, jog animacinių filmų paskirtis – „laisvo laiko praleidimo būdas“. Tačiau tik mažoji dalis apklaustųjų atsakiusiųjų mano, jog animacinių filmų paskirtis – „auklėti“ ir „lavinti fantaziją“. Respondentų pateikti atsakymai pasiskirsto netolygiai ($SD=1,342$), tai reiškia, kad tiriamųjų pasirinkti teiginiai yra ganėtinai skirtingo pobūdžio. Pažymima, kad grupės tyrimo duomenys statistiškai reikšmingi, nes $p=0,007$. Tai rodo, kad tyrimo rezultatai yra patikimi. Taip pat pateiktuose atsakymuose galime įžvelgti, kad stebėdami animacinius filmus, vaikai taip leidžia savo laisvą laiką, bet tuo pačiu ir ugdomi, nes dalis respondentų pažymėjo, kad animaciniai filmai skatina ugdyti kritišką mąstymą, moko, formuoja nuostatas apie supančią aplinką. Galima daryti prielaidą, jog šiandieninė animacija vis labiau praranda savo tiesioginę švietėjišką funkciją, tampa pramogos ir laisvalaikio dalimi, tačiau ir tuomet vaikas gali ugdyti savo įgūdžius tik laisvesne ir jam labiau priimtinesne forma. Pasak Subačiūtės (2013), animacija, atlikdama savo kultūrinę ir pramoginę funkcijas, formuoja vaikų laisvalaikio, buities, bendradarbiavimo kultūrą.

Tyrimo metu buvo aiškinamasi kokio žanro animaciją, respondentų nuomone, jų vaikai žiūri dažniausiai. Buvo pateikti trys pasirinkimo variantai: Japonų animacija, Senoji Rusų animacija, Walt Disney animacija. Rezultatus atspindi 4-asis paveikslas.

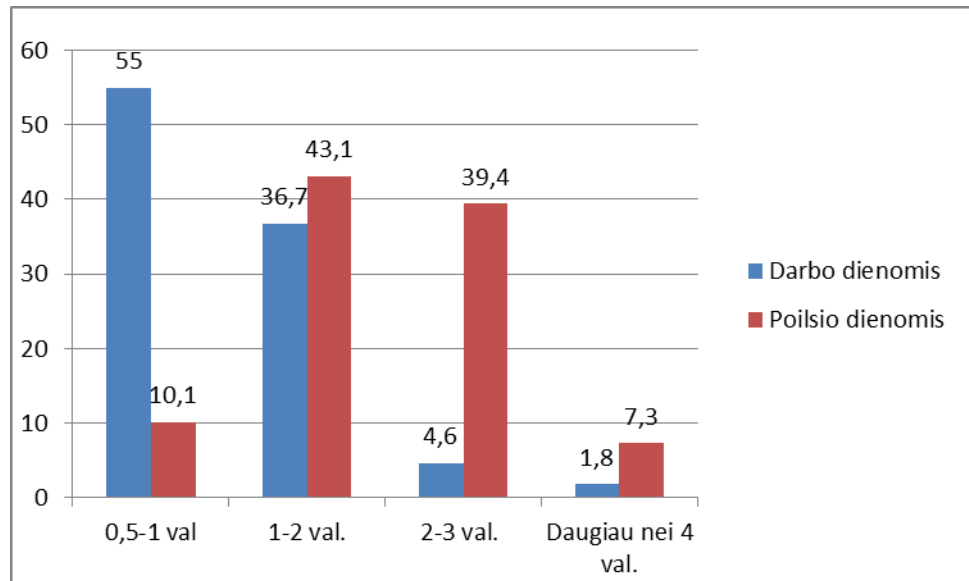

4 pav. Animacijos žanrai (%), $p=0,606$

Paveiksle pateikti duomenys iliustruoja, kad didžioji dalis apklaustųjų, pasirinko Senąją rusų animaciją, kaip dažniausiai žiūrimą vaikų. Tik dešimtadalis apklaustųjų pasirinko Japonų animaciją. Standartinis nuokrypis ($SD=0,586$) nurodo, kad didžioji dalis apklaustųjų nurodė tą patį atsakymą ir yra homogeniškesnė. Svarbu paminėti, kad grupės tyrimo duomenys nėra statistiškai reikšmingi, nes $p=0,606$. Analizuojant pateiktus duomenis, galima daryti prielaidą, kad vaikai respondentų teigimu labiausiai mėgsta žiūrėti senąją animaciją dėl to, kad patys respondentai žino animacijos siužetus ir puikiai suvokia, ko iš jos galima išmokti ir ką joje galima pamatyti, todėl ją vaikai labiau ir žiūri. Truputį mažiau, bet taip pat populiaru vaikų tarpe, respondentų teigimu yra Walt Disney animacija, šio žanro animacija yra ganėtinai nauja, lyginant su senąja rusų animacija, bet vaikų taip pat žiūrima, ir vaikai iš jos gauna įvairios informacijos, kuri naudojama jų kasdieninėje aplinkoje.

Banaitienė, Raižienė, Grigaitė (2010) teigia, jog rusų 1948-1975 metais sukurti animaciniai filmukai yra verti ypatingo dėmesio, nes juose akcentuojamos tam tikrosios žmoniškosios vertybės. Kai kuriuose filmuose individas pateikiamas kaip darantis klaidas, bet sugebantis jas ištaisyti arba galintis pasiaukoti dėl kito. Makulavičienė (2004) pabrėžia, kad senoji animacija buvo skirta vaikams, o šiuolaikinė daugiau orientuota į paauglius, nors juos žiūri tiek mažamečiai, tiek paaugliai. Postmodernių filmukų įtaka, vakarietiškoje subkultūra atsispindi vaikų elgesyje, mąstyme. Tai formuoja jų žmogiškąją, pilietinę poziciją, diegia elgesio normas, vertybes. Vaikai matydami didelę personažų įtakos galią, nori sekti jų pėdomis, vaikų akyse jie tampa autoritetais.

Respondentai anketinėje apklausoje, turėjo pažymėti kiek laiko per dieną, jų vaikai praleidžia žiūrėdami animacinius filmus. Rezultatai pateikiami 5 paveiksle.

5 pav. Laikas praleidžiamas stebint animacinius filmus %

Pateikti duomenys, nurodo, jog daugiau nei pusę respondentų nuomone, jų vaikai darbo dienomis animacinius filmus žiūri nuo 0,5 iki 1 valandos. Truputis mažiau, nei ketvirtadalis respondentų nurodo, jog jų vaikai animacinius filmus žiūri nuo 1 iki 2 valandų. O poilsio dienomis nuo 2 iki 3 valandų per dieną. Respondentų taip pat buvo klausiama, ar jie savo vaikams nustato laiko trukmę, kiek jie gali stebėti animacinius filmus per dieną, duomenys pateikiami 6 paveiksle (priedas nr.3) didžioji dauguma nurodė, jog taip, jie nustato laiko trukmę, kiek vaikas (-ai) gali žiūrėti animacinius filmus per dieną. Tačiau išanalizavus respondentų užimtumą, dirbančių iš jų pilną darbo dieną yra 80, galima daryti prielaidą, kad tikrosios laiko trukmės, kiek vaikas darbo dienomis žiūri animacinius filmus nėra žinoma, nes tėvai ne visada pajėgus būdami darbe kontroliuoti vaiko realaus laiko praleisto prie televizoriaus, galbūt yra žinomas tik preliminarus laikas, kurį nurodė pats vaikas, o ne kaip yra iš tikrųjų. Poilsio dienomis, laikas praleistas žiūrint animacinius filmus yra du kartus didesnis, kadangi vaikams nereikia eiti į ugdymosi įstaigą, gali truputį ilgiau stebėti savo mėgstamus animacinius filmus.

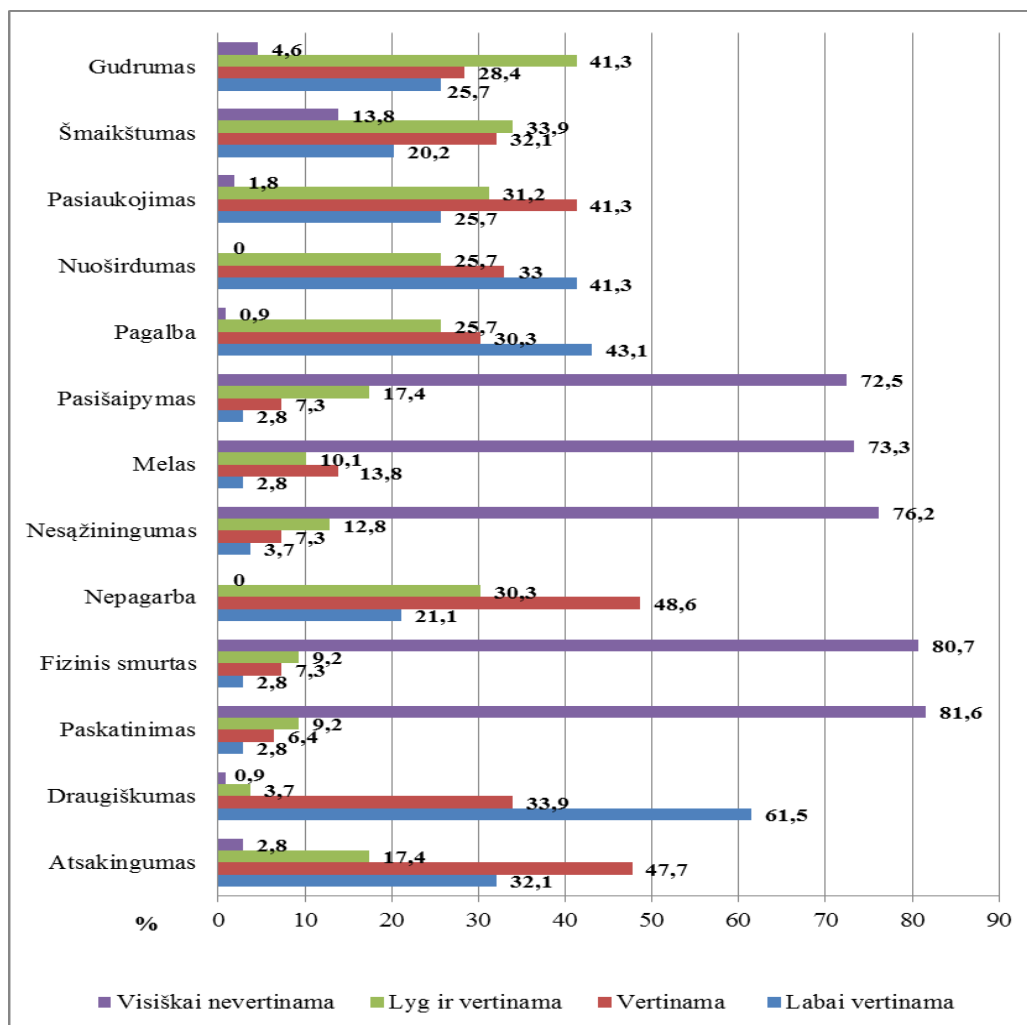
Tyrime buvo klausiama, kokiomis valandomis respondentų vaikai, žiūri savo mėgstamus animacinius filmus, duomenys pateikiami 7 paveiksle (priedas nr.3). Penktadalis respondentų nurodė, kad jų vaikai darbo dienomis animacinius filmus žiūri nuo 12 val. iki 17val., o poilsio dienomis nuo 7 val. ryto iki 12val., dienos. Kadangi laikas pasirinktas skirtingas, galima prielaida, kad animacinių filmų pasiūla darbo dienomis po pietų yra didesnė, kuomet animacinius filmus vaikai stebi per televiziją, o poilsio dienomis iš ryto. Televizija norėdama pritraukti daugiau mažųjų stebėtojų parenka patogų laiką, kuris gali būti parankus norint stebėti animacinius filmus.

Respondentams anketoje buvo pateiktas klausimas, ar jie parenka savo vaikui (-ams) kokius animacinius filmus, jie gali stebėti. Rezultatus atspindi 8 paveikslas (Priedas nr. 3), kuriame

daugiau negu pusę respondentų nurodo, jog jie neišrenka animacinių filmų, kuriuos gali žiūrėti jų vaikas (-ai), o beveik ketvirtadalis respondentų teigia, kad „Taip“ jie išrenka, kuriuos animacinius filmus gali žiūrėti, jų vaikas(-ai). Galima prielaida, kad vaikai savo nuožiūra, pasikliaudami draugų rekomendacijomis, ar tiesiog įsijungę televizorių stebi bet kokius animacinius filmus, kuriuos tuo laiku transliuoja.

Anketoje taip pat buvo prašoma įvertinti kriterijus pagal kuriuos respondentai vadovaujasi išrenkant vaikui (-ams) kokius animacinius filmus stebėti. Pritaikius neparametrinį kriterijų Mann-Whitney buvo atskleista, jog daugiau tėvų 41-60 ir daugiau metų amžiaus nei tėvų iki 40 m. renkami patogumo principą ir vaikams leidžia žiūrėti tai, ką jie nori, tai parodo rangų vidurkis (tėvai iki 40 metų 53,12, tėvai iki daugiau nei 60 metų – 55,74), tai nėra statistiškai patikimi rezultatai, nes $Z=-0,426$, $p=0,670$. Rangų vidurkis taip pat atskleidžia, kad daugiau tėvų iki 40m nei tėvų daugiau nei 60 m. atsižvelgia į draugų rekomendacijas renkantis filmus (tėvai iki 40 metų – 57,08, tėvai 60< - 47,93), tai nėra statistiškai patikimi duomenys, nes $Z=-1,476$, $p=0,140$. Į teiginį, jog filmai atsirenkami pagal tai, kas atrodo vertinga, remiantis asmenine patirtimi ir nuojauta, daugiau pasisakė tėvai iki 40 metų, tai parodė rangų vidurkis (tėvai iki 40 metų – 57,58, tėvai 60< - 46,93, tačiau tai nėra statistiškai patikima, nes $Z=-1,830$, o $p=0,067$. Pritaikytas kriterijus parodė, kad statistiškai patikimu skirtumu ($Z=-2,011$, $p=0,044$), kad tėvai 41-60< metų labiau atsižvelgia į psichologų, pedagogų, socialinių pedagogų rekomendacijas dėl filmų nei jaunesni tėvai. Šį skirtumą atskleidžia rangų vidurkis – tėvai iki 40 m. – 49,81, o tėvai 41-60< metų – 62,26. Statistiškai nepatikimu rezultatu ($Z=-1,045$, $p=0,296$) tėvai iki 40 metų dažniau atsižvelgia į kitų tėvų rekomendacijas, tai parodo rangų vidurkis (tėvai iki 40 m. – 56,15, tėvai 60 ir daugiau – 49,76. Jaunesni tėvai iki 40 metų dažniau domisi informacija ir rekomendacijomis internete, kokius filmukus pasirinkti, statistiškai patikimą ($Z=-1,875$, $p=0,031$) skirtumą atskleidė rangų vidurkis (jaunesni tėvai – 48,92, vyresni tėvai – 63,35). Statistiškai nepatikimu skirtumu ($Z=-0,352$, $p=0,725$) rangų vidurkis parodė, kad abi grupės panašiai įvertino teiginį, jog skaito kinų kritikų rekomendacijas, nuomonę (jaunesni tėvai – 53,30, vyresni tėvai – 55,39). Taip pat buvo atskleista, kad dažniau vaikams leidžia žiūrėti tai, ką tuo metu žiūri patys tėvai, dažniau pasirinko vyresni tėvai, tai rodo rangų vidurkis (jaunesni tėvai – 52,83, vyresni tėvai – 56,31), tačiau tai nėra statistiškai reikšmingas rezultatas, nes $Z=-0,564$, $p=0,573$.

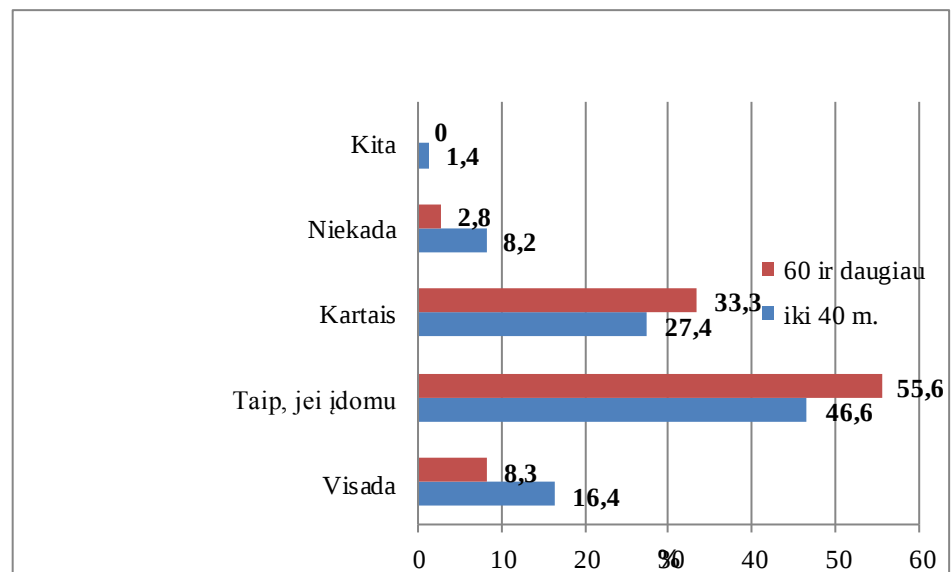
Bushman (2006), teigia jog vaikus imponuoja įvairių televizijos filmukų idealai. Dažniausiai vaikų dėmesį patraukia tokios herojaus asmeninės savybės kaip: gerumas, stiprumas, drąsa. Itin svarbus bruožas pagrindinių herojų- protiniai gabumai. Respondentų nuomonę, apie animacinių filmų herojų savybių vertingumą galima pamatyti 9-ame paveiksle.

9 pav. Animacinių filmų herojų savybių vertinimas %

Pateikti tyrimo duomenys atspindi, jog labiausiai vertinamos animacinių filmų veikėjų savybės – „draugiškumas“ 61,5%, „pagalba“ 43,1%, „nuoširdumas“ 41,3%. Respondentų nuomone, šios savybės yra vaikams priimtinausios ir labiausiai vertinamos, stebint animacinių filmų herojus, įsisavinant pamatytas scenas, jų elgesį ir kaip jie priima atitinkamus sprendimus tam tikroje situacijoje. Galima daryti prielaidą, jog vaikai įsisavina matytus elgesio modelius paremtus šiomis savybėmis ir jomis vadovaujasi realiame gyvenime, kaip ir jų mėgstami animacinių filmų herojai. Kaip visiškai nevertinamas savybes, didžioji dalis respondentų pažymėjo – „paskatinimą“ ir „fizinį smurtą“. Šios savybės vertinamos, kaip neigiamos ir nepriimtinos. Galima prielaida, jog „paskatinimas“, kaip savybė vaikams nėra gerai suprantama ir klaidinga, todėl ir nėra visiškai vertinama. O „fizinis smurtas“ vaikams yra suprantamas, atpažįstamas ir vertinamas kaip neigiama savybė. Apžvelgus standartinio nuokrypio duomenis (priedai nr 3.), galima teigti, kad grupės pasirinkti atsakymų variantai yra panašūs, nuomonės dėl tam tikrų savybių vertingumo sutampa.

Respondentų buvo klausiama, ar jie kartu su savo vaiku (-ais) žiūri animacinius filmus. Išsamesni rezultatai pateikiami 10-tame paveiksle.

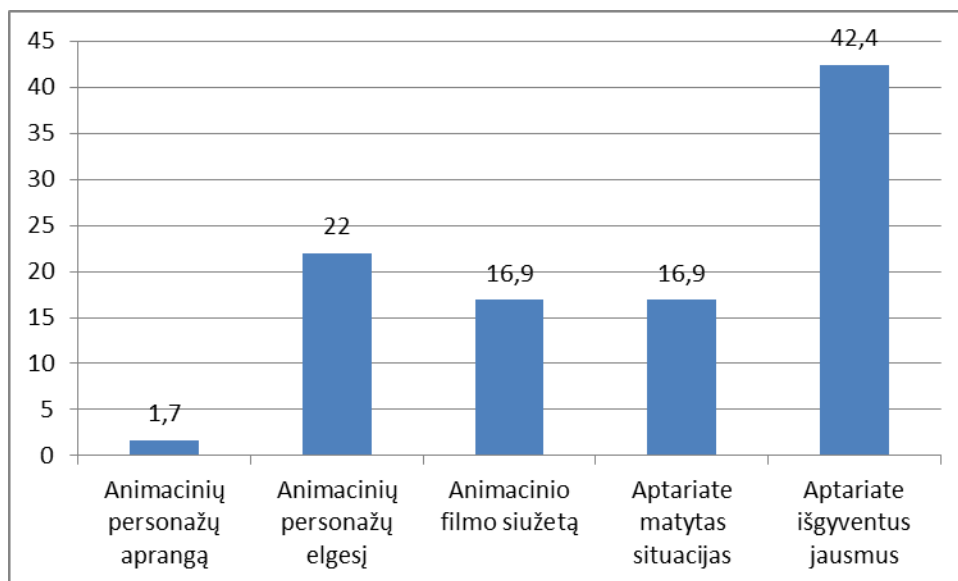

10 pav. Tėvų ir vaikų animacinių filmų žiūrėjimas kartu %, $p=0,487$

Gauti respondentų atsakymai skirstomi pagal dvi amžiaus kategorijas: 1) iki 40 metų; 2) 60 ir daugiau metų. Abiejų amžių kategorijų didžioji dalis respondentų, nurodė, kad animacinius filmus žiūri kartu su vaiku tik tuomet, kada jis yra jiems įdomus. Tai nėra statistiškai patikimi rezultatai, nes $p=0,487$. Analizuojant pateiktus rezultatus, galime daryti prielaidą, kad tėvai labiau renkasi kokius animacinius filmus stebėti kartu, įvertinant tai, kad jų užimtumas yra didesnis nei vaikų, kurie daugiausia žiūri tai kas yra tuo metu transliuojama. Svarbiausia, kad didžioji dalis respondentų gali skirti laiko kartu su vaiku pažiūrėti jo mėgstamus animacinius filmus, kurie yra įdomūs ir patiems tėvams.

Norint vaiką (-us) išmokyti tam tikrų įgūdžių neužtenka tik stebėti animacinio filmo siužetą, jį reikia analizuoti, aptarti veikėjus, jų elgesį įvairiose situacijose, todėl respondentams anketoje buvo pateiktas klausimas, ar jie kartu su vaiku (-ais) aptaria žiūrimus ar jau matytus animacinius filmus.

Buvo norima išsiaiškinti, ar jaunesni, ar vyresni tėvai labiau linkę aptarti animacinius filmus. Pritaikius neparametrinį Mann-Whitney kriterijų, pastebima, kad dažniau animacinius filmus su vaikais aptaria jaunesni tėvai, nors skirtumas tikrai nebuvo didelis tarp grupių (jaunesni tėvai – 55,96, vyresni tėvai – 51,58). Duomenys nebuvo statistiškai reikšmingi, nes $Z=-0,775$, $p=0,438$). Galima daryti prielaidą, kad jaunesni tėvai linkę labiau sureikšminti animacinių filmų aptarimą kartu su vaiku (-ais), nei vyresnio amžiaus tėvai, nors skirtumas tarp amžiaus kategorijų tikrai nėra didelis, tačiau jaunesnio amžiaus tėvams, tai pasirodo yra reikšminga. Taip pat buvo svarbu sužinoti, ką dažniausiai respondentai su savo vaikais analizuoja žiūrėdami animacinius filmus. Duomenys pateikiami 11 paveiksle.

11 pav. Vaikų ir tėvų analizuojami aspektai, stebint animacinius filmus %

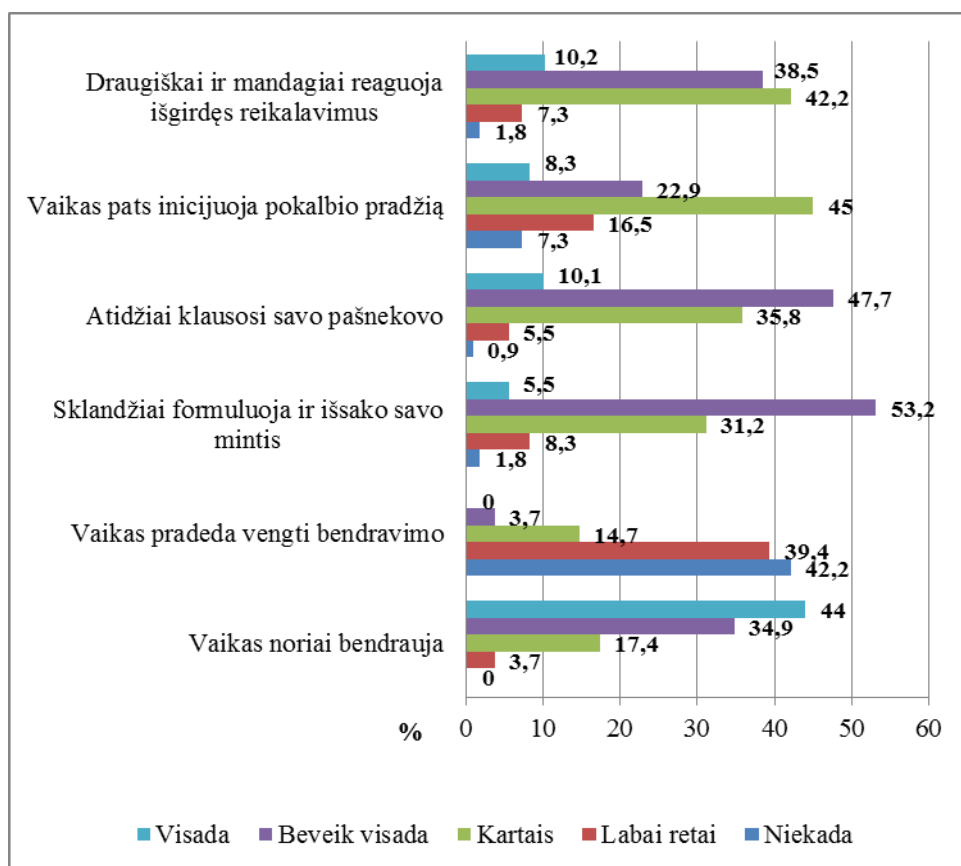
Duomenys pateikti paveiksle iliustruoja, jog didžioji dauguma respondentų teigia, kad dažniausiai jie su vaiku (-ais) stebėdami animacinius filmus aptaria išgyventus veikėjų jausmus ir elgesį. Analizuojant pateiktus respondentų atsakymus, galime daryti prielaidą, kad didžiausias dėmesys yra skiriamas emocijoms ir elgesiui, dėl to, kad tai pagrindinės socialinių įgūdžių grupės, kurios padeda jaunai asmenybei pažinti save ir kitus, bendrauti su kitais asmenimis socialinėje aplinkoje.

Tėvų buvo klausiama, ar vaikas žiūrėdamas animacinius filmus pats komentuoja ir analizuoja veikėjų elgesį. Šį teiginį dažniausiai teigiamai atsakė vyresni tėvai, tačiau skirtumo tarp grupių didelio nėra, tai rodo rangų vidurkis (jaunesni tėvai – 53,67, vyresni tėvai – 57,69), tačiau tai nebuvo statistiškai patikimas rezultatas, nes $Z=-0,686$, $p=0,493$. Galima prielaida, kad vaikams įdomu kodėl vienokioje ar kitokioje situacijoje būtent taip pasielgė jų mėgstamas animacinių filmų veikėjas, o ne kitaip. Vaikams labai svarbu suprasti, priežasties ir pasekmės ryšį, todėl natūralu, kad jiems iškyla klausimų dėl veikėjų elgesio, jausmų ir kitų jiems aktualių dalykų, tad labai svarbu, kad šalia būtų žmogus gebantis visa tai paaiškinti, kad vaiko suvokimas nebūtų klaidingas ir jis sužinotą informaciją galėtų panaudoti savo aplinkoje.

Labai svarbu paminėti, kad tėvams buvo užduotas klausimas, ar jų vaikai mėgdžioja animacinių filmų veikėjų elgesį kasdieninėje savo veikloje. Vyresni tėvai dažniau pasirinko teigiamą variantą nei jaunesni, skirtumą atskleidžia rangų vidurkis (jaunesni – 47,03, vyresni – 63,63), gautas rezultatas yra statistiškai reikšmingas, nes $Z=-2,698$, $p=0,009$). Dažnas reiškinys, kuomet vaikas mėgdžioja mėgstamo animacinio filmo herojaus elgesį, kalbos kultūrą, šiuolaikinių vaikų bendravimas paremtas animacinių filmų herojų kopijavimu. Jiems labai svarbu ne tik, mokėti elgtis, kaip filmo herojus, ar kalbėti, dar labai svarbu įsigyti tokius pats daiktus, kuriuos turi ir

mėgstamas veikėjas, galbūt dėl to, vyresnio amžiaus tėvai, labiau pastebi vaikų bandymą mėgdžioti animacinių filmų veikėjų mąstą, tai jiems labiau aktualesnė tema, negu jaunesniems tėvams, kurie galbūt galvoja, jog taip ir turi būti ir visai nesvarbu, ar tai turi teigiamą ar neigiamą įtaką jų atžaloms.

Butvilas (2008) pabrėžia, kad šiuolaikinės animacijos veikėjai gali vaikams įdiegti įvairias vertybes, ypač tokias kaip: drąsą, atkaklumą, norą tobulėti. Tyrime siekta išsiaiškinti, kokia respondentų nuomonė apie animacinių filmų siužeto, demonstruojamų personažų elgesį ir kitą animaciniuose filmuose perteikiamą informaciją, kuri galėtų įtakoti vaiko elgesį. **Bendravimo įgūdžių** rezultatai pateikiami 12-ame paveiksle.

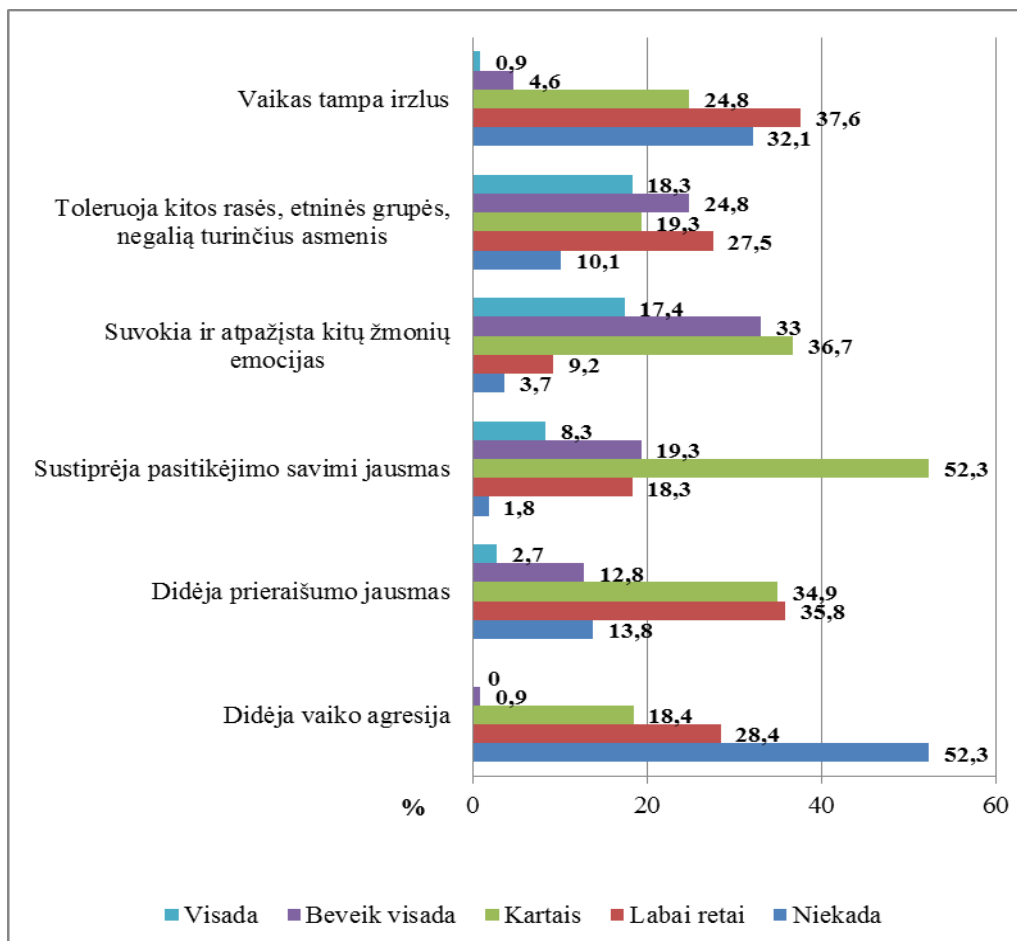

12 pav. Bendravimo įgūdžiai (%)

Pateikti tyrimo duomenys nurodo, jog didžioji dalis respondentų teigia, kad jų vaiko (-ų) elgesį įtakoja animaciniai filmai bendravimo įgūdžių aspektu: *visada* – „noriai bendrauja“ taip galvoja ketvirtadalis respondentų (SD=0,855); Daugiau negu pusę respondentų mano, kad *Beveik visada* - „sklandžiai formuluoja ir išsako savo mintis“ (SD=0,8); *kartais* – „vaikas pats inicijuoja pokalbio pradžią“ 45% (SD=1,01); ketvirtadalis respondentų atsakė, kad *labai retai arba niekada* – „vaikas pradeda vengti bendravimo“. Standartinio nuokrypio (SD) duomenys nėra vienareikšmiški, todėl grupė nėra homogeniška.

Analizuojant pateiktus duomenis, galima daryti prielaidą, kad animacinių filmų siužetas, personažų elgesys ir kita informacija kuri pateikiama stebint animacinį filmą vaikų bendravimo įgūdžius ugdo tinkamai ir pozityviai, respondentų pateikti atsakymai tai patvirtina ir leidžia suprasti, kad parinkti atitinkami animaciniai filmai, gali ugdyti vaikų bendravimo įgūdžius, kurie reikalingi vaiko aplinkoje bendraujant su kitais asmenimis. Bendravimas – tai gebėjimas užmegzti kontaktus, mokėjimas keistis informacija (t. y. verbalinis ir neverbalinis bendravimas). „*Bendravimo įgūdžiai*“ rodo tiesioginius žmonių ryšius. Svarbu, kad be kitų mokėjimų ir įgūdžių, vaikai išsiugdytų gebėjimą bendrauti: bendrauti gyvai; perduoti informaciją; klausytis, kalbėti pasirinkta tema; dalyvauti įvairiuose žaidimuose. Raudeliūnaitė (2007).

Tyrime siekta išsiaiškinti, kokia respondentų nuomonė apie animacinių filmų siužeto, demonstruojamų personažų elgesį ir kitą animaciniuose filmuose perteikiamą informaciją, kuri galėtų įtakoti vaiko elgesį. *Jausmų suvokimo įgūdžių* rezultatai pateikiami 13-ame paveiksle.

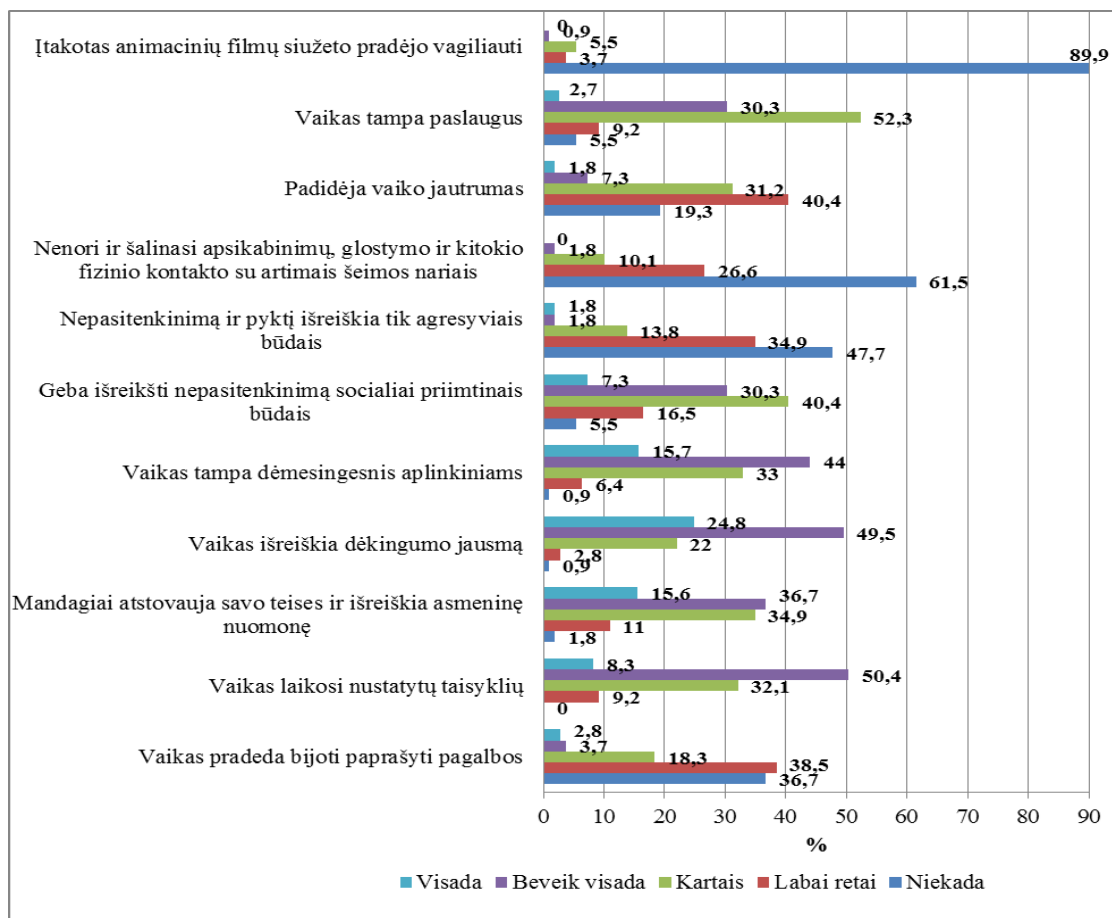
13 pav. Jausmų suvokimo įgūdžiai (%)

Pateikiami duomenys nurodo, jog daugiau negu pusę respondentų pažymėjo, jog jų vaiko(-ų) *kartais* – „sustiprėja pasitikėjimo savimi jausmas“ (SD=0,876); *niekada* – „didėja vaiko agresija“ (SD=0,804). Tačiau, tik mažoji dalis respondentų, teigia, kad *visada* – „suvokia ir atpažįsta

kitų žmonių emocijas“ (SD=1,006); ir *Beveik visada* - „toleruoja kitos rasės, etninės grupės, negalia turinčius asmenis“ taip galvoja beveik trečdalis respondentų (SD=1,287); Beveik ketvirtadalis tėvų pažymėjo, jog *labai retai* – „vaikas tampa irzlus“ (SD=0,917); Standartinio nuokrypio (SD) duomenys nėra tolygus, todėl grupė nėra homogeniška.

Galime daryti prielaidą, kad jausmų suvokimo įgūdžiai yra tinkamai ugdomi stebint animacinius filmus, juose pateikiama informacija yra priimama teisingai, tačiau sunkiai suvokiami tinkami emocijų išreiškimo ir reagavimo būdai. Vaikai mokosi, kaip savo aplinkoje nediskriminuoti kitų, priimti kitokius nei yra jie patys, pripažinti, kad yra svarbūs ne tik jų emocijos, bet ir kitų žmonių jausmai. Labai svarbu, kad vaikai visą tai suprastų teisingai, tai sudėtingas procesas, tačiau, jei tėvai yra šalia ir išaiškina, kaip tinkamai reikia į viską reaguoti, vaikas pamažu išmoksta kaip valdyti savo emocijas. Jausmų valdymo įgūdžiai apima tris procesus: atpažinimą, įsisąmoninimą ir išreiškimą. Jausmus galima atpažinti iš minčių, kūno pojūčių bei situacijos arba įvykių konteksto. Jausmų įsisąmoninimas paprastai yra susijęs su emocinės būsenos pavadinimu (Gailienė, 1996). Jausmai korektiškai išreiškiami vadinamaisiais Aš teiginiais. Labai dažnai jausmai yra nepriimami ir slepiami dėl įvairių priežasčių. Dažnai taip būna todėl, kad bijoma pripažinti savo jausmus arba žmogus mano, kad jam „nederą“ tokių emocinių išgyvenimų turėti (Bulotaitė, Pivorienė, Sturlienė, 2000). Nėra nei „gerų“, nei „blogų“ jausmų. Visi emociniai išgyvenimai yra mūsų vidinio gyvenimo dalis, kuri atitinka tą situaciją, kurioje šiuo metu esame (Gailienė, Bulotaitė, Sturlienė, 1996).

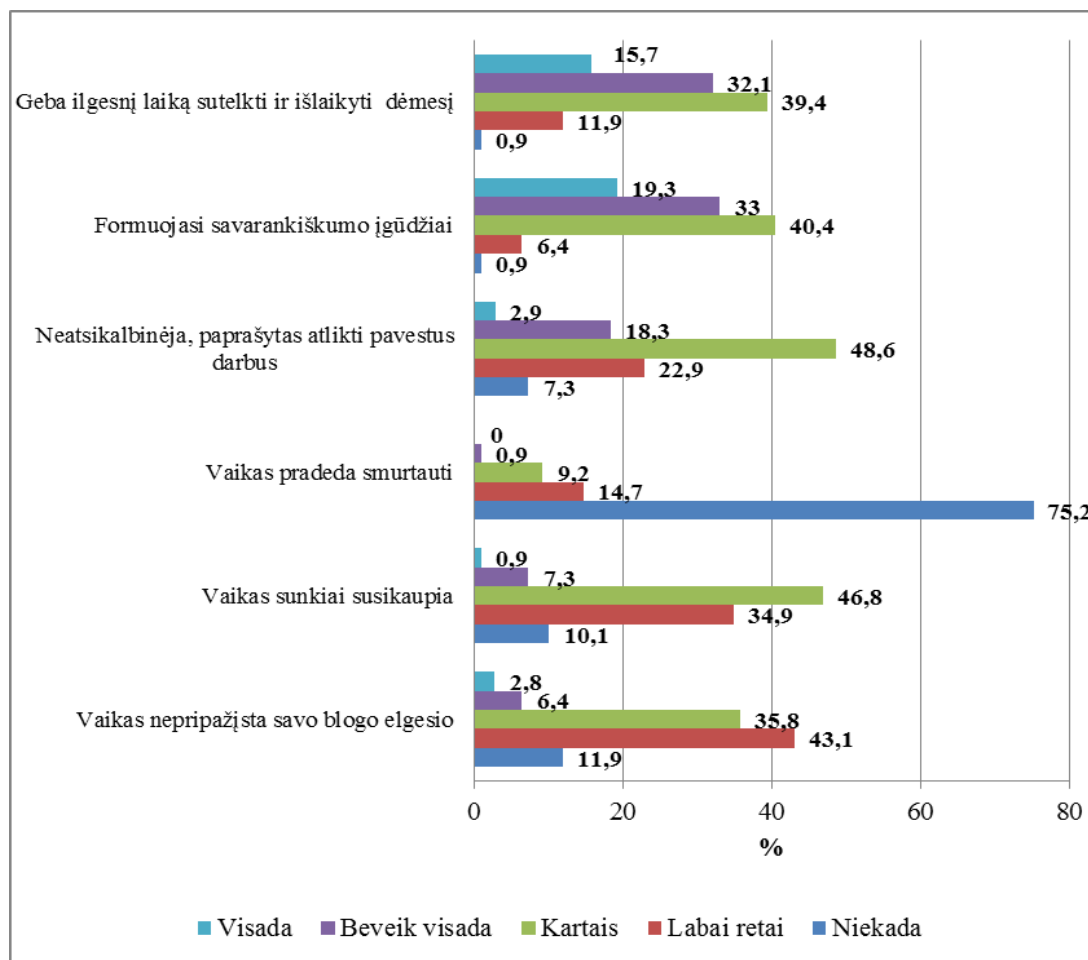
Tyrime siekta išsiaiškinti, kokia respondentų nuomonė apie animacinių filmų siužeto, demonstruojamų personažų elgesį ir kitą animaciniuose filmuose perteikiamą informaciją, kuri galėtų įtakoti vaiko elgesį. ***Elgesio įgūdžių*** rezultatai pateikiami 14-ame paveiksle.

14 pav. Elgesio įgūdžiai (%)

Paveiksle pateikti duomenys nurodo, jog didžioji dalis tiriamųjų pažymėjo, jog jų vaikas(-ai) *visada* – „išreiškia dėkingumo jausmą“ 24,8% (SD=0,815); pusę respondentų, teigia, kad *Beveik visada* – „laikosi nustatytų taisyklių“ (SD=0,773); *kartais* – „tampa paslaugus“ (SD=0,841); *labai retai* – „padidėja vaiko jautrumas“ šį atsakymą pasirinko ketvirtadalis tėvelių (SD=0,932); beveik visi respondentai pažymėjo, jog *niekada* – „įtakotas animacinio filmo siužeto pradėjo vagiliauti“ (SD=0,559). Standartinio nuokrypio (SD) duomenys nėra tolygūs, todėl grupė nėra homogeniška. Remiantis respondentų nuomone galime daryti prielaidą, kad vaikai stebėdami animacinius filmus išmoksta, tam tikrų elgesio modelių, kurie reikalingi norint prisitaikyti visuomenėje ir juos taiko savo artimoje aplinkoje. Animaciniame filme pamatyti siužetai moko vaiką, kaip galima pasielgti vienoje, ar kitoje situacijoje. Kaip tinkamai laikytis nustatytų taisyklių, mokytis būti pilnavertišku visuomenės nariu. Ugdomi gebėjimai tinkamai reaguoti į deviantinio elgesio pasireiškimus.

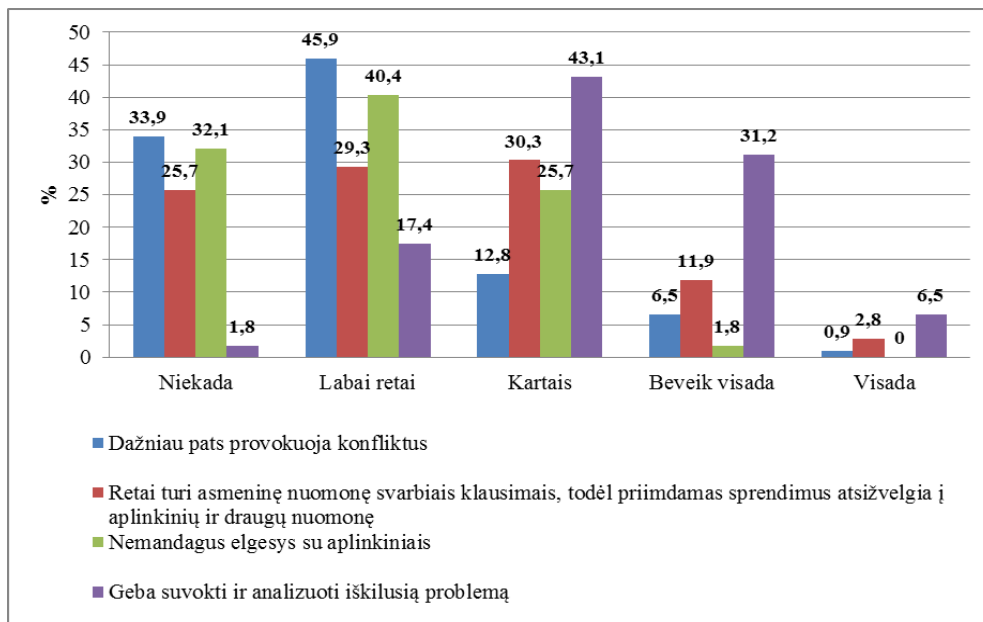
Tyrime siekta išsiaiškinti, kokia respondentų nuomonė apie animacinių filmų siužeto, demonstruojamų personažų elgesį ir kitą animaciniuose filmuose perteikiamą informaciją, kuri galėtų įtakoti vaiko elgesį. **Savikontrolės įgūdžių** rezultatai pateikiami 15 pav.

15 pav. Savikontrolės įgūdžiai (%)

Duomenys pateikti 15 paveiksle iliustruoja, jog didžioji dalis respondentų mano, kad jų vaiko(-ų) *visada* – „formuojasi savarankiškumo įgūdžiai“ (SD=0,899); trečdalis tėvų mano, kad *Beveik visada* - „geba ilgesnį laiką sutelkti ir išlaikyti dėmesį“ (SD=0,929); Beveik pusę respondentų teigia, kad *kartais* – „neatsikalbinėja, paprašytas atlikti pavestus darbus“ (SD=0,897); ir ketvirtadalis respondentų pažymi, kad *labai retai* – „vaikas nepripažįsta savo blogo elgesio“ (SD=0,887); o daugiau nei pusę *niekada* – „vaikas pradeda smurtauti“ (SD=0,687). Standartinio nuokrypio (SD) duomenys yra ganėtinai tolygus, todėl grupės pasirinkti atsakymai yra panašūs. Analizuojant pateiktus respondentų atsakymus, galima daryti prielaidą, kad savikontrolės įgūdžiai, tai dar viena socialinių įgūdžių grupė, kurią galima ugdyti pasitelkiant animacinius filmus. Savikontrolė kalbant apie vaikus, pasireiškia taisyklių pripažinimu ir laikymusi, o tai labai sudėtinga padaryti pačiai augančiai asmenybei. Dėmesio išlaikymas, savarankiškumo ugdymas, visa tai vaikui išmokti vienas yra per sunku, todėl labai svarbi tinkama ugdytojų pagalba ir priemonės, kurias pasirenka šiam įgūdžiui lavinti.

Tyrime siekta išsiaiškinti, kokia respondentų nuomonė apie animacinių filmų siužeto, demonstruojamų personažų elgesį ir kitą animaciniuose filmuose perteikiamą informaciją, kuri galėtų įtakoti vaiko elgesį. Išsamesni *Streso įveikimo įgūdžių* rezultatai pateikiami 16 pav.

16 pav. Streso įveikimo įgūdžiai (%)

Tyrimo rezultatų duomenys nurodo, jog beveik trečdalis respondentų pasirinko šiuos atsakymus: *visada, beveik visada, ar kartais* – „geba suvokti ir analizuoti iškilusią problemą“; *Labai retai arba niekada* – „dažniau pats provokuoja konfliktus“ pasirinko ketvirtadalis respondentų. Standartinio nuokrypio (SD) duomenys yra ganėtinai tolygus, todėl grupės pasirinkti atsakymai yra labai panašūs. Analizuojant gautus rezultatus galima daryti prielaidą kad stresas yra natūralus gyvenimo reiškiny, tačiau dažnai pasitaikantis kasdieninėse situacijose. Todėl labai svarbu, kad vaikas pamažu ugdytųsi šį įgūdį ir nebūtų priklausomas nuo kitų asmenų, ar nepagrįstai keltų konfliktines situacijas, ar negebėtų išspręsti iškilusių problemų, kurios trukdytų sėkmingai socializacijai socialinėje aplinkoje. Šis įgūdis – tai streso priežasčių numatymas ir žinojimas, kaip jis mus veikia. Įgūdis padeda bandyti išvengti stresų arba stengtis juos kuo konstruktyviau įveikti. Šio įgūdžio nebuvimas, turi didelę įtaką vaikų ir jaunuolių tolesnei dvasinei ir fizinei sveikatai“ (Gailienė, 1996).

Tyrimu siekta išsiaiškinti, ar vaikų ugdymosi įstaigoje mokant socialinių įgūdžių naudojamas animacinių filmų taikymo metodas, todėl tėvams buvo duodamas klausimas, ar vaiko ugdymo įstaigoje socialiniai pedagogai taiko animacinių filmų metodą, kaip priemonę ugdyti socialinius įgūdžius. Gautas statistiškai nepatikimas rezultatas ($Z=-1,397$, $p=0,163$), o rangų vidurkis parodė, kad vyresni tėvai dažniau teigia, kad naudojamas toks metodas nei jaunesni (jaunesni tėvai – 52, 23, vyresni tėvai – 60,63). Galime daryti prielaidą iš pateiktų rezultatų, kad

informacija apie socialinių įgūdžių ugdymo metodus, šiuo atveju animacinius filmus nėra platinama, todėl tik nedaugelis tėvų žino, kokius metodus socialinis pedagogas naudoja ugdydamas vaikų socialinius įgūdžius.

Tyrimu siekta išsiaiškinti ar ugdymo įstaigų socialiniai pedagogai tėvams teikia rekomendacijas, kokius animacinius filmus reikia žiūrėti, norint ugdyti vaikų socialinius įgūdžius neformalioje aplinkoje – namuose. Statistiškai patikimas rezultatas ($Z=-1,786$, $p=0,004$) parodė, kad dažniau vyresni tėvai teigia, kad socialiniai pedagogai teikia rekomendacijas, kuriuos animacinius filmus žiūrėti vaikui, kad juos būtų galima pritaikyti ugdant socialinius įgūdžius, nei jaunesni tėvai, tai atskleidžia rangų vidurkis (jaunesni tėvai – 49,49, vyresni tėvai – 62,08). Analizuojant pateiktus respondentų atsakymus, galima daryti prielaidą, kad vyresniosios kartos respondentų grupei labiau reikia specialistų patarimų, rekomendacijų kokias šiuolaikines priemones taikyti, norint tinkamai ugdyti vaikų socialinius įgūdžius. Bet taip pat neatmetama galimybė, kad socialinių pedagogų ir vyresnės kartos respondentų ryšys yra glaudesnis dėl bendradarbiavimo būtinybės sprendžiant iškilusias vaiko (-ų) problemų ugdymosi įstaigoje.

Tyrimu siekta išsiaiškinti, ar animaciniai filmai ir jų herojai gali turėti įtakos formuojant vaikų socialinius įgūdžius, respondentų buvo paprašyta įvertinti animacinius filmus skalėje nuo 1 iki 5. Dėl rezultatų lentelės didelio turinio, ji pateikiama 3-iaame priede.

Duomenys pateikti lentelėje iliustruoja, kad beveik pusę respondentų pažymėjo jog darantis neigiamą įtaką vaikų socialinių įgūdžių ugdymuisi yra „Simpsonų“ animacinis filmas. Ir trečdalis respondentų pasirinko – „Žmogus voras“ ir „Drakonų medžiotojai“. Respondentų teigimu nereikšmingą įtaką daro šie animaciniai filmai – „Kempiniukas plačiakelnis“ šį filmą pasirinko beveik pusę respondentų, o trečdalis tėvų pasirinko – „Vėžliukai Nindzės“ ir „Betmenas“. Teigiamą įtaką epizodiškai reikšmingą, daro šie filmai: „Šrekas“, „Madagaskaras“, „Ratai“ šiuos filmus pasirinko daugiau negu pusę respondentų. Respondentų teigimu, teigiamą įtaką daro – „Senoji animacija“ ją pasirinko šeštadalis respondentų, o „Maša ir lokys“, bei „La troškinys“ pasirinko ketvirtadalis tėvų. Galime daryti prielaidą, kad pasirinkti filmai yra gerai žinomi respondentams ir jie supranta, kokią informaciją iš jų gauna, jų vaikai. Svarbu paminėti, kad tyrime jau buvo išsiaiškinta, jog žiūrimiausias animacijos žanras – „Senoji animacija“, gauti rezultatai tik patvirtina, kad šio stiliaus animaciniai filmai daro teigiamą įtaką vaikų socialinių įgūdžių ugdymui.

3.3. Socialinių pedagogų požiūrio, į socialinį - edukacinį animacinio filmo ir jo pritaikymo galimybių formuojant vaikų socialinius įgūdžius, tyrimo rezultatų analizė.

Daugybė faktų patvirtina, kad vaikai nuo pat gimimo gyvena aplinkoje, kurioje gausu žiniasklaidos ir naujų technologijų (Marsh, 2011). Mokykla yra vieta, visapusiškai ugdomi asmenį: puoselėjanti sveikatą, formuojanti gyvenimo įgūdžius, tarp jų sveikos gyvensenos, plėtojanti veiklą, atsižvelgiant į vaiko raidos ypatumus (Barkauskaitė, Mikalauskienė, 2011). Sėkmingą ugdytinių adaptaciją ir integraciją visuomenėje garantuoja tinkamai išugdyti socialiniai įgūdžiai. Įgūdžių ugdymas leidžia išvengti įvairių deviantinio elgesio apraiškų, pakeisti netinkamą elgesį tinkamu, pasiruošti savarankiškam gyvenimui (Vosylienė, 2009). Todėl siekiant susisteminti socialinių pedagogų atsakymus apie socialinių įgūdžių ugdymo galimybes bendrojo lavinimo mokykloje buvo išskirtos trys kategorijos: 1) Akcentuoja, jog mokykloje vykdomas soc. įgūdžių ugdymas; 2) Animacinių filmų rodymas retai naudojamas kaip soc. įgūdžių ugdymo metodas; 3) Animaciniai filmai kaip soc. įgūdžių ugdymo metodas.

5 lentelė. Ugdytinių socialinių įgūdžių ugdymo galimybės

Kategorija	Irodantis teiginys	Teiginių skaičius
PRIPAŽIŠTA, JOG MOKYKLOJE VYKDOMAS SOC. ĮGŪDŽIŲ UGDYMAS	...Taip vyksta...	9
	...Taip...	
	...Taip...	
	...Taip...	
	...Taip...	
	...Taip...	
	...Taip...	
	...Taip...	
	...Taip vykdomas...	
ANIMACINIAI FILMAI KAIP SOC. ĮGŪDŽIŲ UGDYMO METODAS	...taip renkuosi...	5
	...taip...	
	...naudoju animacinius filmus...	
	...taip...	
	...taip...	
ANIMACINIŲ FILMŲ RODYMAS RETAI NAUDOJAMAS KAIP SOC. ĮGŪDŽIŲ METODAS	...animacinių filmų, kaip metodo dažniausiai nesirenku...	4
	...ne...	
	...retkarčiais...	
	...labai retai...	

Fidlerio (2006) teigimu, vaikų socialinių įgūdžių plėtojimas turi tapti svarbiausia ateities mokyklų tendencija, todėl XXI a., intensyvėjant pasaulio pažangai, vis daugiau dėmesio skiriama socialiniams įgūdžiams ugdyti. Pirmoji kategorija **Pripažįsta, jog mokykloje vykdomas soc. įgūdžių ugdymas** patvirtina išsakytą nuomonę. Kadangi tai didžiausia kategorija (9 teiginiai, pvz: Taip; Taip vykdomas; Taip vyksta). Visi respondentai vienareikšmiškai teigė, jog mokyklose vyksta

socialinių įgūdžių ugdymas. Be to, antroji kategorija **Animaciniai filmai kaip soc. įgūdžių ugdymo metodas** (5 teiginiai, pvz: taip renkuosi; taip) įrodo, jog socialiniai pedagogai yra linkę rinktis ir netradicinius socialinių įgūdžių ugdymo metodus, šiuo atveju animacinių filmų žiūrėjimą. Pasak Čirplienės ir Mažeikio (2010), dalis animacinių filmų scenų tiesiogiai pristato pamokančius vaizdelius, kuriuos jaunas žiūrovas gali įsisavinti, kaip pozityvią vertę. Tačiau paskutinė kategorija **Animacinių filmų rodymas retai naudojamas kaip soc. įgūdžių ugdymo metodas** (4 teiginiai, pvz: animacinių filmų, kaip metodo dažniausiai nesirenku; retkarčiais; labai retai) prieštarauja anksčiau minėtajai kategorijai. Kaip rodo tyrimo duomenų analizė, ne visi socialiniai pedagogai mano, jog animacinių filmų žiūrėjimas yra tinkamas būdas ugdyti vaikų socialinius įgūdžius. Galima daryti prielaidą, jog jie nėra tinkamai įvertinę animacinių filmų žiūrėjimo veiksmingumo, todėl šio metodo nesirenka.

Animacija, kaip viena iš sudėtinių žiniasklaidos dalių, suponuoja tam tikrus elgesio modelius bei vertybines orientacijas, todėl jų turinys tiesiogiai dalyvauja vaikų socializacijos procese (Pileckaitė, Guščinskienė, 2011). Antruoju pusiau struktūruoto interviu klausimu buvo siekiama išsiaiškinti kokio tipo animaciniai filmai tinkamiausi ugdant vaikų socialinius įgūdžius.

6 lentelė. **Animaciniai filmai, padedantys formuoti vaikų socialinius įgūdžius**

Kategorija	Įrodantis teiginys	Teiginių skaičius
SENOJI ANIMACIJA KAIP TINKAMIAUSIA ANIMACIJOS RŪŠIS FORMUOJANT VAIKŲ SOC. ĮGŪDŽIUS	...senosios animacijos: „Obuolių maišas“, „Ir taip bus gerai“...	6
	... Katinas Leopoldas, Ledo šalis, Išvirkščias pasaulis, Spragtukas ir t.t....	
	...senoji animacija...	
	...senoji animacija...	
	... pati su jais užaugau...	
	manau, jog senoji animacija...	
ANIMACINIŲ FILMŲ PARINKIMAS PAGAL PAMOKOS TEMĄ	...pasirenku pagal tam tikrą temą....	3
	...renkuosi pagal temą...	
	...pagal temą....	

Respondentų atsakymai leido išskirti dvi kategorijas. Pirmoji kategorija **Senoji animacija kaip tinkamiausia animacijos rūšis formuojant vaikų soc. įgūdžius** (6 teiginiai, pvz: senoji animacija; senosios animacijos: „Obuolių maišas“, „Ir taip bus gerai, Katinas Leopoldas, Ledo šalis, Išvirkščias pasaulis, Spragtukas ir t. t.). Galima teigti, kad respondentų nuomone, senoji animacija skleidžia moralines vertybes, ko neretai trūksta šiuolaikiniams animaciniams filmams. Pileckaitė, Guščinskienė (2011) pabrėžia, jog animacija, kaip individų saviraiškos forma, egzistuoja jau ganėtinai ilgą laiką, todėl nekeista, jog senosios bei šiandieninės animacijos paralelėje galima įžvelgti pakankamai daug tiek techninių, tiek sociokultūrinių skirtumų.

Kur kas mažesnė antroji kategorija **Animacinių filmų parinkimas pagal pamokos temą** (3 teiginiai, pvz: pasirenku pagal tam tikrą temą, pagal temą). Joje akcentuojama, kad pagrindinis rodiklis parenkant animacinį filmą ugdytiniais yra užsiėmimo tema. Galima daryti prielaidą, jog šiuo atveju, socialiniai pedagogai nebūtinai renkasi senąją animaciją. Tai gali būti ir šiuolaikiniai animaciniai filmai. Svarbu tai, jog animacija atitiktų užsiėmimo temą bei tikslą.

Analizuojant socialinių įgūdžių ugdymą animacinių filmų metodo taikymo kontekste itin svarbu išsiaiškinti kokio amžiaus ugdytiniais šis metodas naudingiausias ir tinkamiausias.

7 lentelė. **Animacinių filmų žiūrėjimo metodo taikymas pagal ugdytinių amžių**

Kategorija	Įrodantis teiginys	Teiginių skaičius
AKCENTUOJA, JOG ANIMACINIAI FILMAI SKIRTI PRADINUKAMS	...pradinių klasių mokiniams....	7
	... 1-5 kl. mokiniams...	
	...6-10 m...	
	...1-5 kl...	
	7- 10 metų vaikams	
	...Pradinukams...	
	...pradinių klasių mokiniams....	
ANIMACINIŲ FILMŲ METODO PRITAIKOMUMAS VISOMS AMŽIAUS GRUPĖMS	...visiems, net 12-okams...	3
	...jei turinys tinka ir vyresnio amžiaus vaikams, galima pritaikyti...	
	...esu mačiusi ir tokios animacijos, kuri tiktų ir vyresniems mokiniams....	

Mokyklose vis aktyviau skatinama kūrybiškai naudotis technologijomis (Loveless, 2007), tačiau tai ne visuomet daroma pradinėse klasėse. Bet daugumos apklaustų socialinių pedagogų nuomonė atskleidžia kiek kitokį požiūrį. Jų nuomone, animacinių filmų metodas kaip tik turėtų būti taikomas tik pradinių klasių mokiniams. Tai atskleidžia kategorija **Akcentuoja, jog animaciniai filmai skirti pradinukams** (7 teiginiai, pvz.: pradinių klasių mokiniams; pradinukams; 1-5 kl. mokiniams).

Animacinių filmų metodo tinkamumas visoms amžiaus grupėms – antroji kategorija (3 teiginiai, pvz.: visiems, net 12-okams; jei turinys tinka ir vyresnio amžiaus vaikams, galima pritaikyti; esu mačiusi ir tokios animacijos, kuri tiktų ir vyresniems mokiniams), kuri yra priešinga anksčiau minėtajai. Tikėtina, jog šiam atsakymui įtakos galėjo turėti pastaruoju metu per televiziją rodomi animaciniai filmai, kurie yra labiau orientuoti ne į mažamečius vaikus, bet į paauglius. Taigi, ne visa šiandien rodoma animacija yra skirta jaunajam žiūrovui. Todėl socialiniai pedagogai teigė, kad animacinius filmus ugdant socialinius įgūdžius galima rodyti ne tik pradinukams.

Tyrėjų pagrindinė prielaida yra tokia, jog žmogus mokosi stebėdamas kitus. Netiesioginė patirtis yra tipinis (įprastas) būdas elgesiui pasikeisti, modeliavimas gali turėti tokios pat įtakos elgesiui kaip ir tiesioginė patirtis (Bandura, 1968). Todėl ketvirtuoju pusiau struktūruoto interviu klausimu buvo norima išsiaiškinti kokius socialinius įgūdžius ugdo animacinių filmų stebėjimas. Šio klausimo atsakymai buvo suskirstyti į šešias kategorijas: 1) Bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžių ugdymas; 2) Teigiamas animacinių filmų įtaka vaiko emocijoms; 3) Sprendimų priėmimo įgūdžių ugdymas; 4) Savęs pažinimo įgūdžių ugdymas; 5) Visų socialinių įgūdžių ugdymas; 6) Streso įveikimo įgūdžių ugdymas.

8 lentelė. **Socialiniai įgūdžiai, kuriuos lavina animacinių filmų žiūrėjimas**

Kategorija	Irodantis teiginys	Teiginių skaičius
BENDRAVIMO IR BENDRADARBIAVIMO ĮGŪDŽIŲ UGDYMAS	...bendravimo...	7
	...bendravimo...	
	...bendravimo...	
	...bendravimo ir bendradarbiavimo...	
	...draugystės...	
	...žaisti ir dirbti drauge...	
	...bendradarbiauti suaugusiam paprašius...	
TEIGIAMA ANIMACINIŲ FILMŲ ĮTAKA VAIKO EMOCIJOMS	... sukelia teigiamas emocijas...	3
	...savo emocijų suvokimas...	
	...savo ir kitų jausmų suvokimo įgūdžių...	
SPRENDIMŲ PRIĖMIMO ĮGŪDŽIŲ UGDYMAS	... konfliktų sprendimo įgūdžius...	3
	...priimti situaciją kokia yra...	
	... sprendimų priėmimo jei reikia modeliuoti situaciją, „O kas, jeigu...“.	
SAVĖS PAŽINIMO ĮGŪDŽIŲ UGDYMAS	...savęs pažinimas...	2
	...savęs pažinimo...	
VISŲ SOCIALINIŲ ĮGŪDŽIŲ UGDYMAS	...visus...	2
	...gali lavinti pačius įvairiausiai...	
STRESO ĮVEIKIMO ĮGŪDŽIŲ UGDYMAS	...streso įveikimo...	1

Pati didžiausia kategorija **Bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžių ugdymas** (7 teiginiai, pvz.: bendradarbiauti suaugusiam paprašius; bendravimo ir bendradarbiavimo; bendravimo). Socialinių pedagogų nuomone, animacinių filmų žiūrėjimas daugiausia įtakos turi ugdytinių bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžiams. Braslauskienė, Jonutytė (2005) teigia, kad žmogus

išsiugdęs gerus bendravimo gebėjimus gali savarankiškai priimti sprendimus, konstruktyviai vertinti konfliktus, kūrybiškai ir kritiškai mąstyti, suvokti tam tikras socialines taisykles ir normas, sugeba gauti paramą ir efektyviai ją panaudoti, užmegzti ir palaikyti pozityvius santykius su kitais. Tačiau pasak Barkauskaitės ir Mikalauskiienės (2011), mokant ir skatinant mokinius veiksmingai bendradarbiauti su kitais mokyklos bendruomenės nariais, spręsti konfliktines situacijas, problemas, svarbu tai, kad mokytojai bei kiti mokykloje dirbantys specialistai ir administracija patys turėtų bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžių.

Kategorijos **Teigiama animacinių filmų įtaka vaiko emocijos** (3 teiginiai, pvz.: sukelia teigiamas emocijas; savo emocijų suvokimas) ir **Sprendimų priėmimo įgūdžių ugdymas** (3 teiginiai, pvz.: priimti situaciją kokia yra; sprendimų priėmimo jei reikia modeliuoti situaciją, „O kas, jeigu...“) surinko vienodą teiginių skaičių. Socialinių pedagogų teigimu, ugdytiniai žiūrėdami animacinius filmus nusiteikia teigiamai. Be to, mokosi kaip tinkamai priimti tam tikrus sprendimus.

Kitos dvi kategorijos **Savęs pažinimo įgūdžių ugdymas** (2 teiginiai, pvz.: savęs pažinimas; savęs pažinimo) ir **Visų socialinių įgūdžių ugdymas** (2 teiginiai, pvz.: visus; gali lavinti pačius įvairiausiai) taip pat surinko vienodą teiginių skaičių. Kai kurių respondentų teigimu, animacija turi reikšmingos įtakos visiems ugdytinių socialiniams įgūdžiams.

Pati mažiausia kategorija **Streso įveikimo įgūdžių ugdymas** (1 teiginys, pvz.: streso įveikimo). Respondentų manymu, žiūrint animacinius filmus mažiausiai lavinami streso įveikimo įgūdžiai.

Penktuoju pusiau struktūruoto interviu klausimu „Kaip parenkate/parinktumėte, kokius animacinius filmus naudoti socialinių įgūdžių ugdymosi procese?“ buvo siekiama išsiaiškinti pagrindinius faktorius, kurie nulemia tai, kokį animacinį filmą užsiėmimo metu žiūrės ugdytiniai. Susisteminti respondentų atsakymai pateikiami 9-oje lentelėje.

9 lentelė. **Animacinių filmų parinkimas**

Kategorija	Įrodantis teiginys	Teiginių skaičius
ANIMACINIŲ FILMŲ TECHNINIŲ PARAMETRŲ AKCENTAVIMAS	... kalba, vaizdo ir garso kokybė...	5
	...filmuko kokybė, aiškumas, trukmė...	
	...aiškumas, trukmė....	
	... įgarsinimas, filmo kokybė....	
	... trumpa trukmė...	
ANIMACINIŲ FILMŲ RODYMAS PAGAL UŽSIĖMIMO TEMĄ	...akivaizdu – pagal temą...	4
	...pagal užsiėmimo tikslą...	
	...priklauso nuo to kokį kelčiau tikslą...	

	... atsižvelgiu į užsiėmimo temą...	
AKCENTUOJAMAS ANIMACINIO FILMO TURINYS	... susipažinčiau su filmuko turiniu...	4
	...šiuolaikiškumas ir aktualumas...	
	...filmo reikšmingumas...	
	... filmukai, kuriuose daug humoro, ironijos, sveiko pasijuokimo iš netinkamų gyvenimo situacijų....	
ANIMACINIŲ FILMŲ RODYMAS PAGAL VYRAUJANČIAS PROBLEMAS	...pagal vaikams kylančias problemas ir poreikius...	3
	...kokia aktuali problema vaikams...	
	..vaikų socialinių įgūdžių situacija...	
PABRĖŽIAMA METODINIŲ REKOMENDACIJŲ SVARBA	... pasirenku pagal metodines rekomendacijas...	1
BENDRVIMAS SU KITAIS SPECIALISTAIS PARENKANT ANIMACINIUS FILMUS	... galbūt pasitarčiau su klasės vadove...	1

Animacinių filmų techninių parametrų akcentavimas (5 teiginiai, pvz.: kalba, vaizdo ir garso kokybė; filmuko kokybė, aiškumas, trukmė; įgarsinimas, filmo kokybė) – pati didžiausia kategorija, kurioje pabrėžiama, kad ugdytiniais rodomi animaciniai filmai privalo būti geros kokybės, kadangi kitu atveju tai neturėtų jokios naudos socialinių įgūdžių ugdymo procesui. Anot Pileckaitės ir Guščinskienės (2011), technologinis visuomenės progresas suteikė galimybę žiūrovams pateikti kokybiškesnį produktą, tačiau kalbant apie kokybę reikia akcentuoti formos, o ne turinio aspektus.

Kategorijos **Animacinių filmų rodymas pagal užsiėmimo temą** (4 teiginiai, pvz.: akivaizdu – pagal temą; atsižvelgiu į užsiėmimo temą; pagal užsiėmimo tikslą) bei **Akcentuojamas animacinio filmo turinys** (4 teiginiai, pvz.: susipažinčiau su filmuko turiniu; filmo reikšmingumas; šiuolaikiškumas ir aktualumas) surinko vienodą teiginių skaičių.

Trečioje vietoje liko kategorija **Animacinių filmų rodymas pagal vyraujančias problemas** (3 teiginiai, pvz.: pagal vaikams kylančias problemas ir poreikius; kokia aktuali problema vaikams; vaikų socialinių įgūdžių situacija). Galima daryti prielaidą, jog animacinių filmų pagalba siekiama padėti išspręsti ugdytiniais kylančias problemas.

Paskutinės liko dvi mažiausios kategorijos. Tai kategorija **Pabrėžiama metodinių rekomendacijų svarba** (1 teiginys, pvz.: pasirenku pagal metodines rekomendacijas), kuria akcentuojama, jog būtina atsižvelgti į metodines rekomendacijas bei **Bendravimas su kitais specialistais parenkant animacinius filmus** (1 teiginys, pvz.: galbūt pasitarčiau su klasės vadove). Tikėtina, jog klasės auklėtojos artimiau pažįsta ugdytinius, todėl gali papasakoti su kokiomis problemomis susiduria jos auklėjamoji klasė bei patarti kokio tipo animaciją rinktis.

Vaikų auklėjimo bei socialinių įgūdžių ugdymo procese bene svarbiausias vaidmuo atitenka ugdytinių tėvams. Jau mažus vaikus ugdantys pedagogai turi suprasti su tėvyste susijusius konkuruojančius diskursus, kad galėtų padėti tėvams atskleisti, kaip jie skatina vaikų kūrybiškumą naudodami naujas technologijas, ir padėtų nustatyti būdus, kaip tėvai galėtų šią praktiką tęsti ir skatintų mokymosi džiaugsmą bei bendrą kelių kartų mokymąsi (Marsh, 2010). Todėl interviu metu buvo siekiama išsiaiškinti ar tėvai prašo pedagogų pagalbos bei rekomendacijų parenkant animacinius filmus vaikams.

10 lentelė. **Rekomendacijos tėvams dėl animacinių filmų parinkimo**

Kategorija	Irodantis teiginys	Teiginių skaičius
TĖVAI NĖRA SUINTERESUOTI PRAŠYTI REKOMENDACIJŲ DĖL ANIMACINIŲ FILMŲ PARINKIMO	...ne...	9
	...nerekomendavau...	
	...ne...	
	...ne...	
	...ne...	
	...ne, nėra prašę...	
	...ne...	
	...manęs asmeniškai – ne...	
	...ne...	
REKOMENDAVIMAS ŽIŪRĖTI SENĄJĄ ANIMACIJĄ	...tokius kaip senoji rusų animacija...	1

6-oje lentelėje pateikti respondentų atsakymai leidžia teigti, jog tėvai patys sprendžia kokius animacinius filmus žiūrėti jų vaikams, o kokių vengti. Kadangi kategorija **Tėvai nėra suinteresuoti prašyti rekomendacijų dėl animacinių filmų parinkimo** (9 teiginiai, pvz.: nerekomendavau; ne, nėra prašę; manęs asmeniškai – ne) akivaizdžiai tai parodo, nes visi respondentai vienareikšmiškai teigė, jog nėra susidūrę su tokiu tėvų prašymu. Pasak J. Marsh ir kitų (2005), dauguma tėvų pritaria vaikų domėjimuisi technologijomis, tačiau nieko nekalbama apie bendrą kūrybinę veiklą – dėmesys buvo sutelktas į šios patirties svarbą pačių vaikų, kaip skaitmeninio pasaulio piliečių, ateičiai. Tai nė kiek nekeista žinant pažangiose šalyse tėvystę supantį diskursą (Marsh, 2010).

Tačiau jei taip nutiktų, kad tėvai paprašytų patarimo dėl animacinių filmų parinkimo, pedagogai būtų linkę rekomenduoti rinktis senąją animaciją. Tai atskleidžia kategorija

Rekomendavimas žiūrėti senąją animaciją (1 teiginys, pvz.: tokius kaip senoji rusų animacija). Galima daryti prielaidą, jog tėvai yra mažai informuoti apie animacinių filmų žiūrėjimą kaip socialinių įgūdžių ugdymo metodą, todėl neprašo jokių patarimų iš socialinių pedagogų. Lietuvoje atliktas tyrimas atskleidžia, kad tik penkiolika procentų tėvų, vaikų manymu, parenka jiems, ką žiūrėti per televizorių. Kiti 85 procentai vaikų nurodo, kad tėvai yra abejingi vaikų pasirinkimams (Jusienė, Tuominienė, 2005).

Susisteminus septintojo klausimo atsakymus buvo išskirtos 2 kategorijos: 1) Situacijų analizė pagal ugdytiniams aktualias problemas bei 2) Teigiamų ir neigiamų situacijų analizė.

11 lentelė. **Situacijų analizė po žiūrėto animacinio filmo**

Kategorija	Irodantis teiginys	Teiginių skaičius
SITUACIJŲ ANALIZĖ PAGAL UGDYTINIAMS AKTUALIAS TEMAS	...tai situacijai, kuri labai aktuali darbo grupės dalyviams...	6
	...problemai, kuri liečia būtent juos ir būtent per tą laikotarpį...	
	... priklauso nuo temos pasirinkimo...	
	...akivaizdu – pagal temą...	
	...priklauso nuo temos...	
	...apie šeimą, pagalbą, supratimą, draugystę, vienybę, tėvynę...	
TEIGIAMŲ IR NEIGIAMŲ SITUACIJŲ ANALIZĖ	...analizuojame ir teigiamus ir neigiamus siužetus...	5
	... analizuojame ir teigiamas, ir neigiamas situacijas..	
	... kalbamės įvairiai po filmuko peržiūros...	
	..abiem vienodai...	
	...neigiamoms manau neverta skirti dėmesio ir taip tam skiriama daug dėmesio...	

Pirmoji kategorija **Situacijų analizė pagal ugdytiniams aktualias problemas** (6 teiginiai, pvz.: akivaizdu – pagal temą; tai situacijai, kuri labai aktuali darbo grupės dalyviams; problemai, kuri liečia būtent juos ir būtent per tą laikotarpį). Galima daryti prielaidą, jog po animacinių filmų peržiūros, visų pirma, yra nagrinėjamos tos situacijos, kurias galima susieti su tuo metu ugdytiniams aktualiomis problemomis.

Antroji kategorija **Teigiamų ir neigiamų situacijų analizė** (5 teiginiai, pvz.: analizuojame ir teigiamas, ir neigiamas situacijas; analizuojame ir teigiamus ir neigiamus siužetus; kalbamės įvairiai po filmuko peržiūros) sustiprina pirmąją kategoriją. Socialinių pedagogų teigimu, tiek neigiamos, tiek teigiamos situacijos bei siužetai yra nagrinėjami vienodai, neskiriant kažkurioms situacijoms daugiau dėmesio negu kitoms.

Siekiant išsiaiškinti animacinių filmų metodo efektyvumą respondentų buvo klausiama ar pastebimi kokie nors pokyčiai ugdytinių elgesyje.

12 lentelė. Ugdytinių elgesio pokyčiai po animacinių filmų žiūrėjimo metodo taikymo

Kategorija	Įrodantis teiginys	Teiginių skaičius
TEIGIAMAI UGDYTINIŲ POKYČIAI PO METODO TAIKymo	... vaikai filmuke įžvelgia ir atranda daug daugiau pamokančių scenų...	7
	...vaikai išmoksta juokingų ir linksmų posakių, geba šmaikštauti...	
	...sekdami veikėjų pavyzdžiu, tampa drąsesni ir atsakingesni...	
	...dar daug diskutuoja ir ilgai prisimena, dalinasi su kitais vaikais...	
	... vaikai būna labiau pailsėję...	
	... be abejo, tikėčiausi – teigiamų..	
	...tikimės geriausio teigiamo pokyčio ir efektyvaus darbo rezultato...	
POKYČIŲ PASTEBĖJIMAS PO TAM TIKRO LAIKO	...tai galima pastebėti tik po daugelio metų, kai susitinki jau užaugusius mokinius...	3
	...rezultatai ir pokyčiai iškart nėra matomi..	
	... tiesiogiai po animacinio filmuko peržiūros nepastebėjau...	
SUNKU ĮVERTINTI METODO VEIKSMINGUMĄ	...tad įvertinti būtent šio metodo rezultatą yra pernelyg sudėtinga...	1

Pati gausiausia kategorija **Teigiami ugdytinių pokyčiai po metodo taikymo** (7 teiginiai, pvz.: vaikai išmoksta juokingų ir linksmų posakių, geba šmaikštauti; sekdami veikėjų pavyzdžiu, tampa drąsesni ir atsakingesni; vaikai filmuke įžvelgia ir atranda daug daugiau pamokančių scenų) atspindi tai, jog šis metodas pozityviai veikia ugdytinius. Animaciją galima laikyti vienu iš socialinių konstrukto, prisidedančių prie vaikų tapatumo formavimo (Pileckaitė, Guščinskienė, 2011).

Pokyčių pastebėjimas po tam tikro laiko (3 teiginiai, pvz.: tai galima pastebėti tik po daugelio metų, kai susitinki jau užaugusius mokinius; rezultatai ir pokyčiai iškart nėra matomi; tiesiogiai po animacinio filmuko peržiūros nepastebėjau) – antroji kategorija. Galima daryti prielaidą, jog metodo veiksmingumas gali būti įvertinamas tik po tam tikro laiko, kadangi pokyčiai nėra pastebimi iškart po jo taikymo.

Paskutinė kategorija **Sunku įvertinti metodo veiksmingumą** (1 teiginys, pvz.: tad įvertinti būtent šio metodo rezultatą yra pernelyg sudėtinga) sustiprina anksčiau minėtąją kategoriją, kadangi joje taip pat teigiama, kad tinkamai įvertinti animacinių filmų žiūrėjimo metodo efektyvumą yra pakankamai sudėtinga.

Išvados

1. Mokslinės literatūros analizė atskleidė, kad socialinių įgūdžių ugdymas itin svarbus procesas vykstantis ne tik šeimoje, bet ir ugdymosi įstaigoje. Tam, kad socialinių įgūdžių ugdymas vyktų sėkmingai, šeima ir ugdymosi įstaiga turi naudoti įvairesnius metodus, kurie padėtų perteikti socialinių įgūdžių svarbą vaiko kaip asmenybės formavimosi procese. Be to, galima teigti, kad animaciniai filmai yra viena įdomiausių ugdymo priemonių, skatinanti vaikus mokytis socialinių įgūdžių. Jie atlieka didžiulį vaidmenį formuojant asmenybę, kuri realiame gyvenime turės prisitaikyti prie visuomenės normų ir taisyklių.
2. Kiekybinio tyrimo duomenų analizė atskleidė, jog tėvai teigiamai vertina animacinius filmus, kaip tinkamą metodą ugdyti vaikų socialinius įgūdžius. Tačiau jiems trūksta detalesnės informacijos, kad šio metodo efektyvumas būtų didesnis.
 - Tėvai naudoja animacinius filmus, kaip priemonę ugdyti vaikų socialinius įgūdžius. Žiūrimiausias animacijos žanras – Senoji rusų animacija.
 - Tėvų nuomone, animaciniai filmai ugdo visas socialinių įgūdžių grupes ypač bendravimo ir elgesio, sunkiau sekasi su emocijų valdymu, savikontrolės ir streso įveikimo įgūdžiais.
 - Tinkamai atrinkti animaciniai filmai, daro teigiamą įtaką vaikų socialiniam ugdymui, įgūdžių formavimui.
 - Respondentų teigimu, jiems trūksta glaudesnio bendradarbiavimo su ugdymo įstaigos socialiniu pedagogu, kuris, kaip savo srities specialistas rekomenduotų, kokie animaciniai filmai, būtų tinkami ugdant vaikų socialinius įgūdžius.
3. Kokybinio tyrimo duomenų analizė atskleidė, jog visose bendrojo lavinimo mokyklose yra vykdomas socialinių įgūdžių ugdymas, tačiau ne visų ugdymo įstaigų socialiniai pedagogai naudoja animacinius filmus ugdant mokinių soc. įgūdžius.
 - Socialiniai pedagogai, kurie savo darbe taiko animacinių filmų žiūrėjimą ugdant mokinių soc. įgūdžius dažniausiai renkasi senąją animaciją.
 - Respondentų teigimu, animaciniai filmai labiausiai ugdo bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius.
 - Daugumos socialinių pedagogų nuomone, po šio metodo taikymo, ugdytinių elgesyje pastebimi teigiami pokyčiai.

Projektinė dalis

1. Projekto aprašymas

1.1. projekto anotacija (*trumpas projekto pristatymas nuo 1000 iki 2000 spaudos ženklų*)

Šiuolaikinėje informacinėje visuomenėje žmogui keliami visai kitokie reikalavimai, ugdomi būtini nauji įgūdžiai. Jie tampa neatskiriama mūsų gyvenimo dalis. Socialiniai įgūdžiai – tai verbalinio ir neverbalinio elgesio seka, kuri yra susijusi su aplinkinių elgesiu. Tai gebėjimas prisitaikyti visuomenėje ir elgtis pozityviai, asmenų gebėjimas susidoroti su kasdieninio gyvenimo poreikiais ir problemomis.

Psichologinių tyrimų duomenimis, vaikai, nesusiformavę būtinų socialinių įgūdžių mokykloje, sunkiau prisitaiko, prasčiau mokosi, o sulaukę brandesnio amžiaus gali tikėtis tam tikrų socialinės adaptacijos sutrikimų. Labai svarbu daug dėmesio skirti socialinių įgūdžių ugdymui nuo pat mažų dienų. Tačiau tradicinių metodų taikymas socialinių įgūdžių ugdyme ne visada teikia efektyvių bei tikėtinų rezultatų. Todėl socialinių įgūdžių lavinimas tampa pakankamai ilgu bei sudėtingu procesu.

Siūlomas įgyvendinti projektas yra skirtas pradinį klasių mokiniams. Vaikystėje tinkamai išugdyti socialiniai įgūdžiai padėtų ugdytiniams lengviau integruotis į visuomenę bei tapti pilnaverčiais jos nariais. Esminis projekto tikslas – pradinį klasių mokinių socialinių įgūdžių ugdymas žiūrint ir analizuojant animacinius filmus. Animacinių filmų analizės metu galima stiprinti vaiko įgūdžius, spręsti tuo metu jam aktualias ar net įsisenėjusias problemas, įtraukti emocijų, socialinių problemų turinčius vaikus.

Kaip jau buvo minėta, projektas yra orientuotas į pradinį klasių mokinius. Tačiau taip pat aktyvūs šio projekto dalyviai turėtų būti ir ugdytinių tėvai, kadangi šeima yra pirminė socialinių įgūdžių ugdymo institucija. Taigi, į projekte vykdomas veiklas bus siekiama įtraukti ir ugdytinių tėvus. Jie šį metodą turės galimybę taikyti ir namie, nes jau žinos kokio tipo animaciniai filmai teigiamai veikia vaikų socialinius įgūdžius.

Pagrindinis projekto siekis yra užtikrinti ilgalaikį bei efektyvų socialinių įgūdžių ugdymą pasitelkiant į pagalbą netradicinius metodus. Šiuo atveju animacinius filmus. Tikėtina, jog vaikai matydami ryškiaspalvius vaizdus greičiau įsisavins tam tikrus įgūdžius, kuriuos kur kas sudėtingiau įsisavintų jei vien tik klausytųsi pasakojimų. Projektas neapsiribos vien tik užsiėmimų, ugdančių socialinius įgūdžius, organizavimu. Taip pat būtina rengti vienkartinį renginį, paskaitas, į kurias bus kviečiami specialistai, taikantys šį metodą. Taip vyks gerosios patirties sklaida. Be to, ugdytiniai turės galimybę patys kurti animacinį filmą. Taigi, socialinių įgūdžių ugdymas taps patrauklesne veikla negu buvo iki šiol.

Siūlomas įgyvendinti projektas turėtų būti orientuotas į bendrojo lavinimo mokyklas, kadangi jose ugdytiniai praleidžia nemažą dalį laiko.

Mokiniams kartą per savaitę bus rodomi animaciniai filmai, kurie atrenkami pagal nustatytus kriterijus. Vedant užsiėmimus pradinį klasių vaikams svarbu atsižvelgti į šio amžiaus tarpsnio vaikų bendravimo bei pažintinius ypatumus. Užsiėmimus ves mokyklos socialinė pedagogė, esant būtinybei jai padės klasių vadovės. Taip pat bus kviečiamas režisierius ir kiti šios srities specialistai, kurie padės vaikams kurti animacinius filmus. Be to, paskaitas apie socialinių įgūdžių ugdymą pasitelkiant netradicinius metodus skaitys specialistai iš kitų mokyklų bei miestų.

Taigi, pagrindinės projekto veiklos vaikų socialinių įgūdžių ugdymas bei užimtumas renginiuose, paskaitose.

Pasibaigus projektui bus organizuojamas susitikimas su mokytojais ir mokinių tėvais aptarti rezultatus ir pastebimus pokyčius vaikų elgesyje.

1.2. Projekto tikslas

Ugdyti pradinį klasių mokinių socialinius įgūdžius animacinių filmų pagalba.

1.3. Projekto uždaviniai
1. Ugdyti vertybines nuostatas. 2. Didinti vaikų užimtumą. 3. Skatinti vaikų saviraišką ir kūrybiškumą.

2. Projekto poreikio pagrindimas

2.1. Situacijos (problemos) analizė: atlikti tyrimai, kiti duomenys¹
Atliktas empirinis tyrimas atskleidė, jog animacinių filmų rodymas kaip socialinių įgūdžių ugdymo metodas vis dar nėra itin populiarus. Ne visi socialiniai pedagogai yra linkę naudoti šį metodą socialinių įgūdžių ugdymo procese. Tėvai taip pat nėra suinteresuoti konsultuotis su specialistais parenkant kokius animacinius filmus žiūrėti jų vaikams. Tikėtina, jog tam įtakos turi informacijos stoka. Be to, vis dar trūksta išsamių tyrimų animacinių filmų rodymo, kaip socialinių įgūdžių ugdymo, tema.
2.2. Nacionaliniai ir/ar tarptautiniai (ES) dokumentai, pagrindžiantys projekto reikalingumą
LR Švietimo įstatyme (Nr. I-1489, 2006-06-13) 3 straipsnyje teigiama, kad išugdyti kiekvienam jaunuoliui vertybines orientacijas, leidžiančias tapti doru, siekiančiu žinių, savarankišku, atsakingu, patriotiškai nusiteikusiu žmogumi, išlavinti dabartiniam gyvenimui svarbius jo komunikacinius gebėjimus, padėti įsisavinti žinių visuomenei būdingą informacinę kultūrą, užtikrinant gimtosios ir užsienio kalbų mokėjimą, informacinį raštingumą, taip pat šiuolaikinę socialinę kompetenciją ir gebėjimus savarankiškai kurti savo gyvenimą, be reikalingų socialinių įgūdžių, auganti asmenybė to nepadarys. Todėl reikia ugdyti vaikų socialinius įgūdžius, naudojant šiuolaikinius ugdymo metodus.

3. Projekto tikslinės grupės

1.1. Projekto tikslinės grupės
Vienos bendrojo lavinimo mokyklos pradinė klasių mokiniai (1-4 kl.)
Iš viso: (M) (V) 254 mokiniai

4. Projekto planas ir veiklos

Veiklos pav.	1 mėnuo	2 mėn.	3 mėn.	4 mėn.	5 mėn.	6 mėn.	7 mėn.	8 mėn.	9 mėn.	10 mėn.	11 mėn.	12 mėn.
1 veikla Vaikų Socialinių įgūdžių vertinimas, mokymo priemonių plano sudarymas	X	X										
2 veikla Informacinių lankstinukų gamyba ir leidyba			X									

¹ Situacijos analizė turi būti grindžiama ir magistro baigiamojo darbo empirinio tyrimo rezultatais

3 veikla Socialinių įgūdžių ugdymas				X	X	X	X	X	X			
4 veikla Vienkartinių renginių, ugdančių socialinius įgūdžius, organizavimas					X	X	X	X	X			
5 veikla Vykdyto projekto aptarimas, tęstinumo galimybių numatymas										X		

5. Planuojami rezultatai

5.1. Projekto poveikis tikslinėms grupėms
1. Praplečiamas socialinis tinklas; 2. Projekte numatytos veiklos išugdys šiuos įgūdžius: • Bendravimo ir bendradarbiavimo; • Savęs pažinimo; • Kritinio savęs vertinimo; • Streso ir konfliktų valdymo.
5.2. Projekto metu planuojami sukurti inovaciniai produktai (metodai, programos, mokomoji medžiaga, publikacijos, etc.)
Publikacijos tema apie animacinių filmų naudą vaikų socialinių įgūdžių ugdymui. Sukurti animaciniai filmai, kurie toliau bus naudojami kaip ugdomoji pažintinė priemonė mokyklos vykdomoje veikloje.
5.3. Projekto tęstinumas
Tolimesnei veiklai užtikrinti bus rašomi projektai, ieškoma partnerių ir rėmėjų Lietuvoje bei užsienyje. Projekto metu įsigyta įranga, priemonės, reikalingos įvairių veiklų įgyvendinimui, bus naudojamos tolesniame socialinių įgūdžių ugdymo procese.
5.4. Numatomas poveikis:
5.4.1. horizontaliu lygiu (politikai) (teisės aktai, viešumas, etc.)
Projekte taikomi lyčių lygybės ir nediskriminavimo principai. Informacija apie projektą bus pavišinta mokyklos internetinėje svetainėje, vietinėje spaudoje bei televizijoje.
5.4.2. vertikaliu lygiu (praktikai)
Įgyja teorinių bei praktinių žinių socialinių įgūdžių ugdymo, pasitelkiant animacinius filmus, aspektu.

6. Numatomos išlaidos

Eil. Nr.	Projekto išlaidos	2016 metai	2017 metai	Išlaidos iš viso
1.	Projekto administracinės išlaidos			
	• Projekto darbuotojų darbo užmokestis	3000 eurų	3500 eurų	

	• Kitos administravimo išlaidos (projekto įgyvendinimui skirtų patalpų, įrangos, elektros šildymo, interneto, pašto ir kt. Išlaidos)	1000 eurų	1000 eurų	
	Iš viso:	4000 eurų	45000 eurų	8500 eurų
2.	1 veikla			
	Kanceliarinės priemonės	300 eurų		
	Iš viso:	300 eurų		300 eurų
3.	2 veikla			
	Spausdinimo išlaidos	300 eurų		
	Iš viso:	300 eurų		300 eurų
	3 veikla			
	Priemonės bei įranga, reikalinga veiklų vykdymui (skaitmeninis foto aparatas, Multimedia).	1500 eurų		
	Iš viso:	1500 eurų		1500 eurų
	4 veikla			
	Priemonės bei įranga, reikalinga veiklų vykdymui.	1000 eurų	300 eurų	
	Iš viso:	1000 eurų	300 eurų	1300 eurų
	Kitos išlaidos			
	IŠ VISO:			11 900 eurų

7. Finansavimo šaltiniai

Šaltinis	Suma (eurai)
1. Paramos lėšos	0 eurų
2. Pareiškėjo ir partnerių lėšos	2000 eurų
3. Nacionalinės lėšos (valstybės biudžeto, savivaldybės biudžeto lėšos)	1500 eurų
4. Privačios lėšos	0 eurų
4. Kiti šaltiniai (įvardinti) (gali būti kiti potencialūs finansavimo fondai)	0 eurų

Literatūra

1. Abromaitienė, L. (2012). *Delinkventinio elgesio pedagogika*. Kaunas: Technologija. 86 (6), 1075–1082.
2. Adler, A. (2003). *Žmogaus pažinimas*. Vilnius: Vaga.
3. Armen, T., Kerttu, S., (2009). *Naujosios kartos vaikai*. Vilnius
4. Auseklė D., Šteinbergė L. (2011). *Animation and education: using animation in literature lessons*: Pedagogika: mokslo darbai, 104, p. 109-114. Vilnius: Edukologija.
5. Bajoriūnas, Z. (1997). *Šeimos edukologija*. Vilnius.
6. Banaitienė, A., Raižienė, S., Grigaitė, B. (2010). *Ivorių animacinių filmukų poveikis vaikų mirties sampratai*. International Journal of Psychology: A Biopsychosocial Approach,; 5: 21–36 p.
7. Bandura, A., Otto Ed. Larsen, N. (1986). "What TV Violence Can Do to Your Child." Violence and the Mass Media. New York: Harper & Row,; 24(3):123-130
8. Barkauskaitė M., Mikalauskienė J. (2011). *Saugios aplinkos kūrimas bendrojo lavinimo mokykloje*. Mokslo darbai. Pedagogika (103). Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla.
9. Baublienė, R. (2003). *Asmenybės raida ir nuolatinė saviugda*. Kaunas: LKKA.
10. Berger, P., Luckmann, Th. (1999). *Socialinis tikrovės konstravimas : žinomas sociologijos traktatas*. Vilnius: Pradai.
11. Berns, R. B. (2009). *Vaiko socializacija. Šeima, mokykla, visuomenė*. Vilnius.
12. Bitinas, B. (2006). *Edukologinis tyrimas: sistema ir procesas*. Kronta
13. Bitinas, B. (2000). *Ugdymo filosofija*. Vilniaus enciklopedija
14. Bleblienė, S. (2008). *Lietuvos gyventojai ir šeima per 18 atkurtos Nepriklausomybės metų*. Kaunas: LUTUTĖ.
15. Braslauskienė, R., Jonutytė, I. (2005). *Vaikų agresyvaus elgesio prevencija ugdymo institucijose*. Klaipėda.
16. Bulotaitė, L., Davidavičienė, A., Gudžinskienė, V. (2005) *Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministerija Gyvenimo įgūdžių ugdymas 5-8 kl*. Vilnius
17. Bulotaitė, L., Pivorienė, R. V., Sturlienė, N. (2000). *Drauge su vaiku*. Vilnius: UAB "Efrata".
18. Bulut, S. (2012). *A study on characteristics of parents TV viewing and childrens options on the cartoons they watched*. International Journal of Business and Social Science, Vol. 3 No. 1, p. 224-233.

19. Bushman, B.J., Huesmann, L.R. (2006). *Short- term and long- term effects of violens media on aggression in children and adults*. Arch Pediatr Adolesc Med,; 160(4):348-520.
20. Butvilas, T., Juozapaitytė A. (2008). *Šiuolaikinė animacija vaiko pasaulyje*. Socialinis darbas; 7(11): 86-92.
21. Čirplienė, R., Mažeikis G. (2010). *Edukacinės animacinių filmų plotmės: Simpsonų filmas*. Jaunųjų mokslininkų darbai 1(26); 8-14.
22. Daukšienė, D. O., Gudžinskienė, V. (2002). *Socialinių įgūdžių ugdymas. Žvirblių takas*. Nr. 1. P. 2-7.
23. Dodge D. T., Phinney J. (2008). *Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymas*. Vadovas tėvams. Vilnius: Presvika.
24. Duoblienė, L., (2010). *Medijų raštingumo ugdymas: globalios tendencijos ir lietuviškojo kelio paieškos. Santalka. Filologija. Edukologija*. Nr. 18(2), p. 16–28
25. Duoblienė, L. (2011). *Ideologizuotos švietimo kaitos teorijos. Monografija*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
26. Erozkán, A. (2013). *The effect of communication skills and interpersonal problem solving skills on social self-efficacy*. Educational Sciences: Theory & Practice - 13(2). Prieiga per EBSCO Publishing.
27. Ferris, G. L., Witt, L. A., Hochwarter, W. A. (2001). *Interaction of social skill and general mental ability on job performance and salary*. Journal of Applied Psychology,
28. Fidler, B. (2006). *Strateginis mokyklos plėtros valdymas. Vadovavimas mokyklos tobulinimo strategijai*. Vilnius: Žara.
29. Gailienė, D, Bulotaitė, L. Sturlienė, N. (1996). *Aš myliu kiekvieną vaiką*. Vilnius.
30. Gauthier, L. (2001). *Trečiojo tūkstantmečio vaikai*. Vilnius: Presvika.
31. Giddens A. (2005). *Sociologija*. Kaunas: Poligrafija ir informatika.
32. Gippenreiter, J. (2008). *Bendrauti su vaiku kaip?*. Klaipėda: Nandanas.
33. Gizycki, M. (2000). *Nie tylko Disney – rzecz o filmie animowanym*. Warszawa,.
34. Glebuviienė, V., Grigaitė, B., Monkevičienė, O. (2004). *Lietuvos vaikų brandumas mokyklai: tyrimas ir problemos*. Vilnius. [interaktyvus] [žiūrėta 2016m sausio 24d.] Prieiga per internetą <<http://www.biblioteka.vpu.lt/elvpu/43568.pdf>>.
35. Grakauskaitė-Karkockienė, D. (2012). *Šeimos psichologija*. Vilnius: leidykla edukologija.
36. Grinkeviciute, Ž., Vyšniauskytė-Rimkienė, J. (2013). *Prevenčinis socialinių įgūdžių lavinimas vidurinėje mokykloje: paauglių socialinių įgūdžių raiškos ypatumai. STEPP: Socialinė teorija, empirija, politika ir praktika*. NR.7. 141-158.
37. Herm, S. (2004). *“sunkūs“ vaikai*. Alma littera.

38. Ivanauskienė, F., Šidlauskienė, V. (2008). *Lytis. Ugdymas. Socialinė aplinka* VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla.
39. Jovaiša, L. (2001). *Edukologijos pradmenys*. Šiaulių universiteto leidykla.
40. Jovaiša, L. (2007). *Enciklopedinis edukologijos žodynas*. Vilnius: "Gimtas žodis".
41. Juodaitytė, A. (2002). *Socializacija ir ugdymas vaikystėje*. Vilnius: Petro ofsetas.
42. Juodaitytė, A. (2003). *Vaikystės fenomenas: socialinis-edukacinis aspektas*. Monografija. VŠĮ universiteto leidykla
43. Juodaitytė, A. (2003). *Socializacija ir ugdymas vaikystėje*. Vilnius. Petro ofsetas.
44. Jurevičienė, M., (2012). *Vidutiniškai sutrikusio intelekto vaikų socialinių įgūdžių ugdymo strategijos. Daktaro disertacija*. Socialiniai mokslai, edukologija (07 S). Šiauliai
45. Jurkuvienė R. (2008). *Pozityvų šeimos įvaizdį ir šeimos savivertę padedantys kurti veiksniai*. Tyrimo ataskaita. KMU. Prieiga per internetą: http://www.mususeima.lt/uploads/documents/pozityv_eimos_vaizd_skatinantys_veiksniai.pdf. Žiūrėta 2016 m. sausio 12 d.
46. Jusienė R., Tuominienė J.(2005). „*Televizijos žiūrėjimo trukmės ir turinio ryšys su mokyklinio amžiaus vaikų psichologinių prisitaikymu* . Socialinis darbas;4(1): 14-23.
47. Kaffemanienė, I.(2006). *Negalės ir socialinės gerovės tyrimų metodologiniai aspektai*. VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla
48. Kardelis, K. (2002). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Kaunas
49. Kemerienė, S., Mazūrienė, R., Morkvėnaitė-Vasiliauskiene, A., Valantiejiene, S. (2009). *Socialinių įgūdžių ugdymo vadovas*. Vilnius
50. Kvieskienė, G. (2005). *Pozityvioji socializacija*. Monografija. Vilnius:Vilniaus pedagoginis universitetas.
51. Kvieskienė, G.(2000). *Socializacijos pedagogika*. Vilnius
52. Lavasani, M. G. et. al. (2011). *Cooperative learning and social skills*. Cypriot Journal of Educational Sciences. 4. P. 186-193. Prieiga per EBSCO Publishing.
53. Legauskas, V. (2012). *Socialinė psichologija*. Vilnius: leidykla Vaga.
54. Leliūgienė, I. (2003). *Socialinė pedagogika*. Kaunas: Technologija.
55. Lepinaitienė M. (2012). *Šiuolaikinių animacinių filmų vaidmuo vaikų auklėjimui šeimoje : magistro darbas*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.
56. Liubinienė, V. (2003). *Kultūra ir visuomenė*. Kaunas: Technologija.
57. Makulavičienė, A. (2004). *Pasakų evoliucija, žydrųjų ekranų revoliucija, Disney mėsmaė ir vaikystės krizė. Kultūros savitumas ir universalumas.*; 11:179-188.

58. Malinauskas, R. (2011). *Rizikos grupė vaikų socialiniai įgūdžiai. Monografija*. Kaunas: LKKA.
59. Malinauskas, R. Šniras, Š. (2006). *Moksleivių socialinių įgūdžių ugdymas*. Kaunas.
60. Marsh J. (2010). *Vaikystė, kultūra ir kūrybiškumas: literatūros apžvalga*. Sheffield University.
61. Mendelė-Leliūgienė, M. (2013). *Žmogiškojo kapitalo stiprinimo galimybės ugdant socialiai atsakingą asmenybę*. Socialinis ugdymas. Nr.2 (34): 29-31.
62. Myers, D.G. (2008). *Psichologija*. Poligrafija ir informatika.
63. Nasvytienė, D. (2005). *Vaiko elgesio ir emocinės problemos. Kontekstas, psichologinis įvertinimas ir pagalba*. Vilniaus: pedagoginis universitetas.
64. Nitsch, C., Schelling, C. (1999). *Kaip nustatyti vaikams leistinas elgesio ribas*. Vilnius: Presvika.
65. Pikūnas, J., Palujanskienė, A. (2001). *Asmenybės vystymasis kelias į savęs atradimą*. Kaunas: Pasaulio Lietuvių kultūros, mokslo ir švietimo centras.
66. Pileckaitė – Markovienė, M., Nasvytienė, D., Bumblytė, D. (2004). *Vystymosi psichologija vaikystėje*. Enciklopedija.
67. Pileckaitė, E., Guščinskienė, J. (2011). *Animacijos fenomeno raiška informaciniame sociumo būvyje. Mokslo ir studijos*. Klaipėda.
68. Pocienė, J. S. (2010). *Ikimokyklinis ugdymas: raida, pedagoginės sistemos*. Klaipėdos universiteto leidykla.
69. Ponelienė, R., (2014). *Vaiko įvaizdis TV reklamoje: teorinės interpretacijos ir vertinimo tendencijos vaiko teisių apsaugos kontekste: magistro darbas*. Šiauliai
70. Raudeliūnaitė, R. (2007). *Sutrikusio regėjimo paauglių socialiniai įgūdžiai ir jų ugdymo pedagoginės prielaidos. Mokslo monografija*. VšĮ Šiaulių universiteto leidykla.
71. Samašonok, K., Gudonis, V. (2007). *Globos namų auklėtinių socialinių įgūdžių ugdymas bendrojo lavinimo mokyklose*. Specialusis ugdymas. Nr. 1 (16).
72. Skruibytė, L.. *Animacijos įtaka: prievarta ir moralė* Prieiga per internetą: <<http://www.ve.lt/naujienos/kultura/tv-ir-radijonaujienos/animacijos-itaka-prievarta-ir-morale/>>.[žiūrėta 2016 m. sausio 15 d.].
73. *Socialinių įgūdžių ugdymo vadovas*. (2001). Vilnius.
74. Sokolova, M. V. (2011). *Modern Cartoon Characters in Children Play and Toys*. Psychological science and education, No2, p. 49-54.
75. Sutton, C. (1999). *Socialinis darbas, bendruomenės veikla ir psichologija*. Vilnius: VU Specialiosios psichologijos laboratorija.
76. *Tarptautinių žodžių žodynas*. (2003). Vilnius: Alma litera.

77. Thompson, R.A., Lewis, M.D., & Calkins, S.A. (2008). *Reassessing emotional regulation*. *Child Development Perspectives*, 2, 124-131.
78. Vyšniauskytė-Rimkienė, J., Liobikienė, T.N. (2010). *Gebėjimai socialinio darbo praktikoje (tėvystės ir vaikų socialinių gebėjimų lavinimas)*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.
79. Vosylienė, E. (2009). *Socioedukacinis darbas su vaiku. Mokomoji knyga*. Baltos lankos.
80. Winterhoff, M. (2012). *Tironų mums nereikia. Vien auklėti negana. Išeitys*. Vilnius: Tyto alba.
81. Žukauskienė R. (2007). *Raidos psichologija*. Vilnius.
82. Žukauskienė, R. (2001). *Kodėl vaikai nesiklauso? Moksleivių netinkamo elgesio ypatumai: metodinės rekomendacijos*. Vilnius.
83. РЫСКИНАЕ. А.(2009). „Внимание - мультики!“ аудиовизуальный компонент нравственного воспитания, стратегия образования XXI века: Материалы II Всероссийской научно – практической конференции. Самара, 30 ноября 2009 года. – Самара: Изд-во «...»; СФ СПбГУП, с .. – 304
84. Страусс, А., Корбин, В. (2001). *Основы качественного исследования. Перевод с английского*. Москва: УРСС.

Viktorija Černeckienė

**SOCIAL, EDUCATIONAL ANIMATED MOVIES CONTENT AND WAYS OF ITS
APPLICATION FOR SHAPING CHILDREN'S SOCIAL SKILLS**

The Master's degree thesis

Summary

This script entails theoretical analysis of whether animation can be beneficial in promoting children's social development.

The goal of this script is to analyse the approach of parents, as carers, and teachers, as professionals, to social and educational type of animation and how they can be used in children's social development.

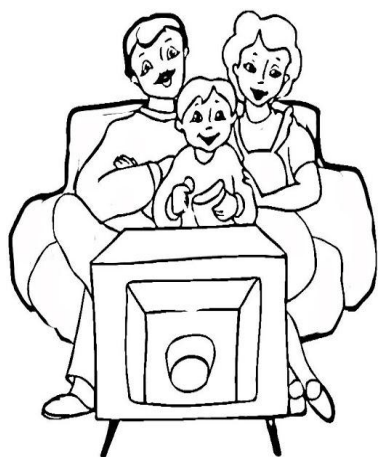
Quantitative and qualitative and are the two methods that have been used in this research. Questionnaire form had been used to gather data for the quantitative part of the research and was completed by 109 parents of form 1-5 pupils in primary school. The data were analysed using statistics data base SPSS19. Semi structural interview was the main tool of the qualitative part of the research. 9 social teachers from Siauliai city primary schools have been interviewed, and the content analysis was applied to the gathered information.

The main points of the conclusion of empirical investigation:

1. Literature analysis showed that social development is an important process that is taking place in the family, as well as in educational institutions. If selected and analysed appropriately, animation have a potential to aid improving children's social development.
2. Quantitative research showed that parents tend to favour animation as one of the forms of children's social development but there seems to be a lack of knowledge of how to maximise their effect.
3. Qualitative research revealed that all primary schools have social development programmes, however animation are not used by all teachers as part of their teaching tools.

Key words: social skills, animation movies, education

Priedai

GERBIAMI TĖVELIAI,

Dabartiniais laikais televizija viena iš priemonių, kuri formuoja vaikų elgesio normas ir žmogiškąsias vertybes. Demonstruojami **animaciniai filmai** gali ugdyti vaikų gebėjimą pažinti gyvenimą, supančią aplinką, įtakoti pažiūras, mąstymą, formuoti nuostatas bei vertybes. Stebėdami filmus vaikai įgyja tam tikrų žinių.

Esu Šiaulių universiteto studentė Viktorija Černeckienė², rašau savo baigiamąjį darbą, tema – „Socialinis, edukacinis animacinių filmų turinys ir jo pritaikymo galimybės formuojant vaikų socialinius įgūdžius“. Šia apklausa siekiu išsiaiškinti, ar JŪS naudojate animacinius filmus kaip priemonę padedančią formuoti Jūsų vaikų elgesį.

Anketa yra **ANONIMINĖ!**

Todėl nei **VARDO**, nei **PAVARDĖS** nurodyti nereikia.

NIEKAS negalės sužinoti, kas užpildė anketą.

PRAŠAU atsakyti į visus **ANKETOS** klausimus.

DĖMESIO! Anketoje nėra „teisingų“ ar „neteisingų“ atsakymų.

JUMS tiesiog reikia išsirinkti ir pažymėti tokį atsakymą, kuris tiksliausiai atspindi JŪSŲ nuomonę.

DĖKOJU UŽ DALYVAVIMĄ IR LINKIU SĖKMĖS!

JUMS TINKANTĮ ATSAKYMĄ ŽYMĖKITE ŠIUO ŽENKLU × . KUR REIKIA ĮRAŠYKITE SAVO ATSAKYMĄ.

KELETAS KLAUSIMŲ APIE JUS:

1. Lytis: ☐ Moteris ☐ Vyras		3. Jūsų šeimyninė padėtis ☐ Vedęs/ištekėjusi ☐ Išsiskyręs (-usi) ☐ Našlys/našlė ☐ Gyvenate nesusituokę
2. Amžius: ☐ iki 25 m. ☐ 26-30 m. ☐ 31-40 m. ☐ 41-50 m. ☐ 51-60 m. ☐ 60 ir daugiau		
4. Jūs auginate: ☐ 1 vaiką ☐ 2 vaikus ☐ 3 vaikus ☐ Daugiau negu 3 vaikus	5. Jūsų vaikų amžius (įrašykite): 	6. Jūs dirbate: ☐ Visą darbo dieną ☐ Pusę darbo dienos ☐ Esu bedarbis (ė)

7. Ar Jūsų vaikas (-ai) noriai žiūri animacinius filmus? Prašau pasirinkti ne daugiau kaip 1 atsakymo variantą.

- ☐ Taip, žiūri labai noriai;
☐ Taip, kartais žiūri, tačiau tik jeigu neturi ką daugiau veikti;
☐ Ne, animacinius filmus žiūri labai retai;
☐ Ne, animacinių filmų visiškai nežiūri;

8. Kodėl Jūs savo vaikui (-ams) leidžiate žiūrėti animacinius filmus? Prašau sureitinguoti teiginius nuo 1 iki 9 (Šiuo atveju 1 reiškia svarbiausią ir labiausiai Jums priimtina motyvą, 9 reiškia mažiausiai reišmingą).

- ___ Animacinių filmų žiūrėjimas yra tinkamas laiko praleidimo būdas;
 ___ Sunku sugalvoti kitokios veiklos;
 ___ Animaciniai filmai skatina vaiko žingeidumą ir domėjimąsi;
 ___ Tam tikri animacinių filmų personažai itin mėgiami mano vaiko;
 ___ Animaciniai filmai suteikia mano vaikui pozityvių emocijų, pakelia nuotaiką;
 ___ Visada galiu žinoti, kur vaikas yra ir ką tuo metu veikia;

- ☐ Žiūrint animacinius filmukus vaikai jaučia pasitenkinimą, nurimsta;
☐ Priimtinas būdas vaikui ilsėtis;
☐ Žiūrint animacinius filmus lavėja vaiko vaizduotę;
☐ Kita (įrašykite)

9. Kaip manote, kokia yra animacinių filmų paskirtis? Prašau pasirinkti ne daugiau kaip 2 atsakymo variantus.

- ☐ Auklėti;
☐ Lavinti fantaziją;
☐ Skatinti kritišką mąstymą (mokantis atskirti „gėrį, blogį, grožį, jausmus“);
☐ Mokyti;
☐ Formuoti nuostatas apie supantį pasaulį;
☐ Laisvo laiko praleidimo būdas;
☐ Kita (įrašykite)

10. Kiek valandų per dieną Jūsų vaikas (-ai) žiūri animacinius filmus? (Tinkantį atsakymą pažymėkite kryželiu).

	0.5 – 1 val.	1– 2 val.	2 -3 val.	Daugiau nei 4 val.
Darbo dienomis	☐	☐	☐	☐
Poilsio dienomis	☐	☐	☐	☐

11. Ar nustatote savo vaikui (-ams) laiko trukmę, kiek jis (-e) gali žiūrėti animacinius filmus?

- ☐ Taip ☐ Ne ☐ Kita (įrašykite) -

12. Kokiomis valandomis Jūsų vaikas (-ai) dažniausiai žiūri animacinius filmus?

	Ryte (7-12 val.)	Dieną (12-17 val.)	Vakare			
			17-19 val.	19-21 val.	21-23 val.	Po 23 val.
Darbo dienomis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Poilsio dienomis	☐	☐	☐	☐	☐	☐

13. Ar Jūs išrenkate vaikui (-ams) animacinius filmus, kuriuos jis/jie gali žiūrėti?

- ☐ Taip ☐ Ne ☐ Kita
 (įrašykite).....

14. Prašau perskaityti žemiau pateiktus teiginius ir įvertinti juos, atsižvelgiant į tai, kokiais kriterijais vadovaujatės rinkdamiesi animacinius filmus, kuriuos leidžiate žiūrėti savo vaikui (šiuo atveju 1 reiškia „Pats svarbiausias“, 5 – „Visiškai nesvarbu“). Žymėkite X, prie pasirinkto vertinimo varianto.

TEIGINIAI	1	2	3	4	5
Renkuosi patogumo principą – leidžiu žiūrėti tai ką rodo įvairios televizijos;	☐	☐	☐	☐	☐
Atsižvelgiu į draugų rekomendacijas;	☐	☐	☐	☐	☐
Atrenku tai, kas man atrodo vertinga, remiantis asmenine patirtimi, nuojauta;	☐	☐	☐	☐	☐
Atsižvelgiu į psichologų, pedagogų, <u>socialinių pedagogų</u> rekomendacijas;	☐	☐	☐	☐	☐
Atsižvelgiu į kitų tėvų, auginančių panašaus amžiaus vaikus, rekomendacijas;	☐	☐	☐	☐	☐
Domiuosi informacija bei rekomendacijomis internete;	☐	☐	☐	☐	☐
Skaitau kino kritikų nuomonę, rekomendacijas;	☐	☐	☐	☐	☐
Leidžiu žiūrėti tai, ką tuo metu žiūriu aš;	☐	☐	☐	☐	☐

- ☐ Kita (įrašykite) -

15. Ar Jūs kartu su savo vaiku (-ais) žiūrite animacinius filmus? Prašau pasirinkti ne daugiau kaip 1 atsakymo variantą.

- ☐ Taip, visada;
☐ Taip, jeigu vaiko žiūrimas filmukas man įdomus;
☐ Ne, niekada kartu nežiūrimė;
☐ Kartais, kai turiu laiko;
☐ Kita (įrašykite) -

16. Kokio žanro animaciją Jūsų vaikas (-ai) žiūri dažniausiai? Prašau pasirinkti ne daugiau nei 2 atsakymo variantus.

- ☐ Japonų animacija;
☐ Senoji rusų animacija;
☐ Walt Disney animacija;
☐ Kita (įrašykite) -

17. Ar aptariate su vaiku (-ais) žiūrimus (matytus) animacinius filmus?

- ☐ Taip ☐ Ne ☐ Nematau prasmės ☐ Kita (įrašykite) -

18. Jeigu į 17 klausimą atsakėte teigiamai, tai kokius aspektus dažniausiai analizuojate su vaiku (-ais)? Prašau pasirinkti ne daugiau kaip 2, atsakymo variantus.

- ☐ Animacinių personažų veiksmus;
☐ Animacinių personažų aprangą;
☐ Animacinių personažų elgesį;
☐ Animacinio filmo siužetą;
☐ Aptariate matytas situacijas;
☐ Aptariate išgyventus jausmus;
☐ Kita (įrašykite) -

19. Kokie mėgstamiausi Jūsų vaiko (-ų)? animaciniai filmai? Įrašykite jų pavadinimus:

☐

20. Kokie Jūsų vaiko mėgstamiausi animacinių filmų veikėjai? Įrašykite:

☐

21. Ar Jūsų vaikas (-ai) žiūrėdamas(-mi) animacinius filmus komentuoja (aptaria) veikėjų elgesį, analizuoja, kas paskatino juos taip elgtis, įvardija, kaip elgtusi patys?

- ☐ Taip ☐ Ne ☐ Kita (įrašykite) -

Jeigu į šį klausimą atsakėte teigiamai, prašau pakomentuoti, kokius klausimus dažniausiai tenka išgirsti _____

22. Ar Jūsų vaikas (-ai) mēgdžioja animacinių filmų veikėjų elgesį savo kasdieninėje veikloje?

- ☐ Taip ☐ Ne ☐ Kita (įrašykite) -

Jeigu į šį klausimą atsakėte teigiamai, prašau pakomentuoti, kokius veiksmus dažniausiai vaikas atkartoja:

23. Kaip manote, kokias animacinių filmų herojų savybes vertina Jūsų vaikas. Prašau pažymėti X prie pasirinkto vertinimo laukelio.

SAVYBĖS	Labai vertinama	Vertinama	Lyg ir vertinama	Visiškai nevertinama
Atsakingumas	☐	☐	☐	☐
Draugiškumas	☐	☐	☐	☐
Paskatinimas	☐	☐	☐	☐
Fizinis smurtas	☐	☐	☐	☐
Nepagarba	☐	☐	☐	☐
Nesąžiningumas	☐	☐	☐	☐
Melas	☐	☐	☐	☐
Pasišaipymas	☐	☐	☐	☐
Pagalba	☐	☐	☐	☐
Nuoširdumas	☐	☐	☐	☐
Pasiaukojimas	☐	☐	☐	☐
Šmaikštumas	☐	☐	☐	☐
Gudrumas	☐	☐	☐	☐

24. Kaip manote, kaip animacinių filmų siužetas, demonstruojamas personažų elgesys ir kita animaciniuose filmuose perteikiama informacija įtakoja Jūsų vaiko(-ų) elgesį? Pažymėkite X prie pasirinkto atsakymo.

	TEIGINYS	Niekada	Labai retai	Kartais	Beveik visada	Visada
BENDRAVIMO ĮGŪDŽIAI	Vaikas noriai bendrauja.	☐	☐	☐	☐	☐
	Vaikas pradeda vengti bendravimo.	☐	☐	☐	☐	☐
	Sklandžiai formuluoja ir išsako savo mintis.	☐	☐	☐	☐	☐
	Atidžiai klausosi savo pašnekovo.	☐	☐	☐	☐	☐
	Vaikas pats inicijuoja pokalbio pradžią.	☐	☐	☐	☐	☐
	Draugiškai ir mandagiai reaguoja išgirdęs reikalavimus.	☐	☐	☐	☐	☐
JAUSMŲ SUVOKIMO ĮGŪDŽIAI	Didėja vaiko agresija.	☐	☐	☐	☐	☐
	Didėja prieraišumo jausmas.	☐	☐	☐	☐	☐
	Sustiprėja pasitikėjimo savimi jausmas.	☐	☐	☐	☐	☐
	Suvokia ir atpažįsta kitų žmonių emocijas.	☐	☐	☐	☐	☐
	Toleruoja kitos rasės, etninės grupės, negalią turinčius asmenis.	☐	☐	☐	☐	☐
	Vaikas tampa irzlus.	☐	☐	☐	☐	☐
ELGESIO ĮGŪDŽIAI	Vaikas pradeda bijoti paprašyti pagalbos.	☐	☐	☐	☐	☐
	Vaikas laikosi nustatytų taisyklių.	☐	☐	☐	☐	☐
	Mandagiai atstovauja savo teises ir išreiškia asmeninę nuomonę.	☐	☐	☐	☐	☐
	Vaikas išreiškia dėkingumo jausmą.	☐	☐	☐	☐	☐
	Vaikas tampa dėmesingasis aplinkiniams.	☐	☐	☐	☐	☐
	Geba išreikšti nepasitenkinimą socialiai priimtinais būdais.	☐	☐	☐	☐	☐
	Nepasitenkinimą ir pyktį išreiškia tik agresyviais būdais.	☐	☐	☐	☐	☐
	Nenori ir šalinasi apsikabinimų, glostymo ir kitokio fizinio kontakto su artimais šeimos nariais.	☐	☐	☐	☐	☐
	Padidėja vaiko jautrumas.	☐	☐	☐	☐	☐
	Vaikas tampa paslaugus.	☐	☐	☐	☐	☐
	Įtakotas animacinių filmų siužeto pradėjo vagiliauti.	☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐
SAVIKONT ROLĖS ĮGŪDŽIAI	Vaikas nepripažįsta savo blogo elgesio.	☐	☐	☐	☐	☐
	Vaikas sunkiai susikaupia.	☐	☐	☐	☐	☐
	Vaikas pradeda smurtauti.	☐	☐	☐	☐	☐
	Neatsikalbinėja, paprašytas atlikti pavestus darbus.	☐	☐	☐	☐	☐
	Formuojasi savarankiškumo įgūdžiai.	☐	☐	☐	☐	☐

	Geba ilgesnį laiką sutelkti ir išlaikyti dėmesį.	☐	☐	☐	☐	☐
STRESO IVEIKIMO ĮGŪDŽIAI	Dažniau pats provokuoja konfliktus.	☐	☐	☐	☐	☐
	Retai turi asmeninę nuomonę svarbiais klausimais, todėl priimdamas sprendimus atsižvelgia į aplinkinių ir draugų nuomonę.	☐	☐	☐	☐	☐
	Nemandagus elgesys su aplinkiniais.	☐	☐	☐	☐	☐
	Geba suvokti ir analizuoti iškilusią problemą.	☐	☐	☐	☐	☐

25. Ar Jūsų vaiko (-ų) ugdymosi įstaigoje socialiniai pedagogai, pedagogai taiko animacinių filmų metodą, kaip priemonę ugdyti socialinius įgūdžius?

☐ Taip ☐ Ne ☐ Kita (įrašykite) -
.....

26. Ar socialiniai pedagogai, pedagogai teikia Jums rekomendacijas, kokių animacinių filmus žiūrėti Jūsų vaikui (-ams), kuriuos būtų galima pritaikyti vaikų socialinių įgūdžių ugdymui?

☐ Taip ☐ Ne ☐ Kita (įrašykite) -
.....

27. Jeigu į 26 klausimą atsakėte neigiamai, tai ar norėtumėte gauti informaciją apie animacinius filmus ir jų panaudojimą ugdant Jūsų vaiko(-ų) socialinius įgūdžius?

☐ Taip ☐ Ne ☐ Kita (įrašykite) -
.....

28. Kaip manote, ar animaciniai filmai ir jų herojai gali turėti įtakos formuojant Jūsų vaiko (-ų) socialinius įgūdžius. Prašau pažymėti X prie pasirinkto vertinimo laukelio. Įvertinkite kiekvieną animacinį filmą skalėje nuo 1 iki 5. Šiuo atveju „5“ - nežinau tokio filmo, „4“ – teigiama įtaka labai reikšminga, „3“ teigiama įtaka epizodiškai reikšminga, „2“ įtaka nereikšminga, „1“ daroma įtaka yra neigiama.

Animaciniai Filmai	1	2	3	4	5
Alvinas ir burundukai	☐	☐	☐	☐	☐
Anapus tvoros	☐	☐	☐	☐	☐
Ančiukas Donaldas ir draugai	☐	☐	☐	☐	☐
Ant bangos	☐	☐	☐	☐	☐
Aukštyn	☐	☐	☐	☐	☐
Betmenas	☐	☐	☐	☐	☐
Bitės filmas	☐	☐	☐	☐	☐
Bjaurusis Aš	☐	☐	☐	☐	☐
Brolis Lokys	☐	☐	☐	☐	☐
Drakonų medžiotojai	☐	☐	☐	☐	☐
Džeronimas	☐	☐	☐	☐	☐
Garfildas	☐	☐	☐	☐	☐
Hortonas	☐	☐	☐	☐	☐
Kempiniukas Plačiakelnis	☐	☐	☐	☐	☐
Kung Fu Panda	☐	☐	☐	☐	☐
La troškinys	☐	☐	☐	☐	☐
Lėdynmetis	☐	☐	☐	☐	☐
Linksmosios pėdutės	☐	☐	☐	☐	☐
Liūtas karalius	☐	☐	☐	☐	☐
Madagaskaras	☐	☐	☐	☐	☐
Madagaskaro pingvinai	☐	☐	☐	☐	☐

Maša ir Lokys	☐	☐	☐	☐	☐
Medžioklės sezonas	☐	☐	☐	☐	☐
Milžinas Halkas	☐	☐	☐	☐	☐
Monstrų universitetas	☐	☐	☐	☐	☐
Nerealieji	☐	☐	☐	☐	☐
Ratai	☐	☐	☐	☐	☐
Senoji animacija	☐	☐	☐	☐	☐
Simarono žirgas	☐	☐	☐	☐	☐
Simpsonai	☐	☐	☐	☐	☐
Smalsutė Dora	☐	☐	☐	☐	☐
Smurfai	☐	☐	☐	☐	☐
Šrekas	☐	☐	☐	☐	☐
Teletabiai	☐	☐	☐	☐	☐
Tomas ir Džeris	☐	☐	☐	☐	☐
Vėžliukai Nindžės	☐	☐	☐	☐	☐
Vėžliuko Semio nuotyčiai	☐	☐	☐	☐	☐
Visa tiesa apie ryklį	☐	☐	☐	☐	☐
Wall-E šiukšlių princo istorija	☐	☐	☐	☐	☐
Žaislų istorija	☐	☐	☐	☐	☐
Žmogus voras	☐	☐	☐	☐	☐
JEIGU YRA KITŲ ANIMACINIŲ FILMŲ AR HEROJŲ, KURIE JUMS ATRODO REIKŠMINGI, TAČIAU NEPAMINĖTI ŠIOJE ANKETOJE PRAŠAU JUOS ĮRAŠYTI ŽEMIAU PATEIKTOJE GRAFOJE.					
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐

ESU DĖKINGA, JOG SUTIKOTE PADĖTI ATLIEKANT ŠĮ TYRIMĄ.

2 priedas

KLAUSIMYNAS SOCIALINIAMS PEDAGOGAMS

Klausimų grupė	Pagrindiniai klausimai	Papildomi klausimai
I. Socialiniai demografiniai duomenys	1. Lytis 2. Amžius 3. Gyvenamoji vieta 4. Darbo stažas	
II. Socialinių pedagogų požiūris į animacinius filmus	1. Ar Jūsų ugdymo įstaigoje yra grupė vaikų, kuriuos mokote socialinių įgūdžių?	Jei taip, ar socialinių įgūdžių ugdymui renkatės animacinius filmus kaip vieną iš metodų?
	2. Kokie animaciniai filmai, Jūsų nuomone, tinkamiausi formuoti vaikų socialinius įgūdžius?	Kodėl būtent šie?

	3. Kokio amžiaus vaikams taikote ar patartumėte taikyti animacinių filmų metodą?	
	4. Kaip manote, kokius socialinius įgūdžius labiausiai lavina animacinių filmų žiūrėjimas?	
III. Animacinių filmų turinio pritaikymo galimybės	5. Kaip parenkate/parinktumėte, kokius animacinius filmus naudoti socialinių įgūdžių ugdymosi procese?	Kurie faktoriai labiausiai dominuoja parenkant animacinius filmus?
	6. Ar tėvai yra prašę konsultacijų/rekomendacijų, kokius animacinius filmus žiūrėti vaikui, kuriuos būtų galima pritaikyti vaikų socialinių įgūdžių ugdymui?	Jei taip, tai kokius animacinius filmus rekomenduojate/rekomenduotumėte tėvams, kaip priemonę formuoti vaikų socialinius įgūdžius?
	7. Kokias situacijas ar siužetus (teigiamus/neigiamus) analizuojate/analizuotumėte po animacinių filmų žiūrėjimo?	Kurių situacijų analizei skiriate daugiau laiko?
	8. Ar pastebėjote kokius nors pokyčius ugdytinių elgesyje po animacinių filmų žiūrėjimo?	Jei taip, kokie tai pokyčiai? Kokių pokyčių tikėtės?

Interviu protokolas nr. 1

1. Lytis Moteris
2. Amžius 31m
3. Gyvenamoji vieta Šiauliai
4. Darbo stažas 10m.
5. Ar Jūsų ugdymo įstaigoje yra grupė vaikų, kuriuos mokote socialinių įgūdžių? Taip.
6. Jei taip, ar socialinių įgūdžių ugdymui renkatės animacinius filmus kaip vieną iš metodų? Labai retai.
7. Kokie animaciniai filmai, Jūsų nuomone, tinkamiausi formuoti vaikų socialinius įgūdžius? Senosios animacijos: „Obuolių maišas“, „Ir taip bus gerai“ ir visi kiti.
8. Kodėl būtent šie? Nes turinyje atsispindi draugystės, bendradarbiavimo, vienas kito supratimo temos.
9. Kokio amžiaus vaikams taikote ar patartumėte taikyti animacinių filmų metodą? Visiems, net ir 12-tokams.
10. Kaip manote, kokius socialinius įgūdžius labiausiai lavina animacinių filmų žiūrėjimas? Pasaulio suvokimo, vertybių formavimo, bendravimo.
11. Kaip parenkate/parinktumėte, kokius animacinius filmus naudoti socialinių įgūdžių ugdymosi procese? Pagal vaikams kylančias problemas ir poreikius.
12. Kurie faktoriai labiausiai dominuoja parenkant animacinius filmus? Vaikų socialinių įgūdžių situacija.
13. Ar tėvai yra prašę konsultacijų/rekomendacijų, kokius animacinius filmus žiūrėti vaikui, kuriuos būtų galima pritaikyti vaikų socialinių įgūdžių ugdymui? Ne.
14. Jei taip, tai kokius animacinius filmus rekomenduojate/ rekomenduotumėte tėvams, kaip priemonę formuoti vaikų socialinius įgūdžius?
15. Kokias situacijas ar siužetus (teigiamus/ neigiamus) analizuojate/ analizuotumėte po animacinių filmų žiūrėjimo? Ieškome protagonisto ir antagonistų, ko filmukas moko.
16. Kurių situacijų analizei skiriate daugiau laiko? Konfliktų pozityviam išsprendimui.
17. Ar pastebėjote kokius nors pokyčius ugdytinių elgesyje po animacinių filmų žiūrėjimo? Kartais vaikai reaguodami į gyvenimiškas konfliktines situacijas, prisimena ir komentuoja „o tame filmuke buvo taip...“
18. Jei taip, kokie tai pokyčiai? Kokių pokyčių tikėtės? Tikimės geriausio teigiamo pokyčio ir efektyvaus darbo rezultato. Tačiau tai galima pastebėti tik po daugelio metų, kai susitinki jau užaugusius mokinius ir jie sako „o jūsų pratybose mes išmokome ir pradėjome atkirti gerą elgesį nuo netinkamo“.

Interviu protokolas nr. 2

1. Lytis
Moteris
2. Amžius
24
3. Gyvenamoji vieta
Šiaulių miestas
4. Darbo stažas
1 metai
5. Ar Jūsų ugdymo įstaigoje yra grupė vaikų, kuriuos mokote socialinių įgūdžių?
Yra.
6. Jei taip, ar socialinių įgūdžių ugdymui renkatės animacinius filmus kaip vieną iš metodų?
Animacinių filmų, kaip metodo dažniausiai nesirenku. Tačiau būna, kad su vaikais analizuojame situacijas.
7. Kokie animaciniai filmai, Jūsų nuomone, tinkamiausi formuoti vaikų socialinius įgūdžius?
Turintys didaktinės vertės, įdomų, vaikams patrauklų siužetą, skatinantys analizuoti.
8. Kodėl būtent šie?
Konkrečių pavadinimų įvardinti negalėčiau.
9. Kokio amžiaus vaikams taikote ar patartumėte taikyti animacinių filmų metodą?
Animaciniai filmai – pradinį klasių mokiniams. Tačiau jei turinys tinka ir vyresnio amžiaus vaikams, galima pritaikyti. Su paaugliais daugiau stengiamės žiūrėti filmus ir juos analizuoti.
10. Kaip manote, kokius socialinius įgūdžius labiausiai lavina animacinių filmų žiūrėjimas?
Savęs pažinimo, kaip konkrečioje animaciniame filmuke aptariamose situacijose pasielgtų vaikas, bendravimo ir bendradarbiavimo, organizuojat filmuko aptarimą, sprendimų priėmimo jei reikia modeliuoti situaciją „O kas, jeigu...“.
11. Kaip parenkate/parinktumėte, kokius animacinius filmus naudoti socialinių įgūdžių ugdymosi procese?
Susipažinčiau su filmuko turiniu, peržiūrėčiau pati, galbūt pasitarčiau su klasės vadove, kokia aktuali problema vaikams.
12. Kurie faktoriai labiausiai dominuoja parenkant animacinius filmus?
Animacinio filmuko turinys ir techniniai parametrai (kalba, vaizdo ir garso kokybė).

13. Ar tėvai yra prašę konsultacijų/rekomendacijų, kokius animacinius filmus žiūrėti vaikui, kuriuos būtų galima pritaikyti vaikų socialinių įgūdžių ugdymui?

Ne.

14. Jei taip, tai kokius animacinius filmus rekomenduojate/ rekomenduotumėte tėvams, kaip priemonę formuoti vaikų socialinius įgūdžius?

Nerekomendavau.

15. Kokias situacijas ar siužetus (teigiamus/ neigiamus) analizuojate/ analizuotumėte po animacinių filmų žiūrėjimo?

Analizuojame ir teigiamus ir neigiamus siužetus. Tai moko elgtis kasdienėse gyvenimo situacijose.

16. Kurių situacijų analizei skiriate daugiau laiko?

Beveik vienodai.

17. Ar pastebėjote kokius nors pokyčius ugdytinių elgesyje po animacinių filmų žiūrėjimo?

Tiesiogiai po animacinio filmuko peržiūros nepastebėjau.

18. Jei taip, kokie tai pokyčiai? Kokių pokyčių tikėtės?

Vaikai būna labiau pailsėję, nes tai netradicinė užduotis.

Interviu protokolas nr. 3

1. Lytis Moteris

2. Amžius 32m.

3. Gyvenamoji vieta Šiauliai

4. Darbo stažas 6m.

5. Ar Jūsų ugdymo įstaigoje yra grupė vaikų, kuriuos mokote socialinių įgūdžių? Taip

6. Jei taip, ar socialinių įgūdžių ugdymui renkatės animacinius filmus kaip vieną iš metodų?
Taip

7. Kokie animaciniai filmai, Jūsų nuomone, tinkamiausi formuoti vaikų socialinius įgūdžius?
Katinas Leopoldas, Ledo šalis, Išvirkščias pasaulis, Spragtukas ir t.t.

8. Kodėl būtent šie? Juose yra situacijų, iš kurių galima mokytis, jas analizuojant, diskutuojant.
Pagrindinė filmo mintis atspindi diegiamas vertybes.

9. Kokio amžiaus vaikams taikote ar patartumėte taikyti animacinių filmų metodą? Pradinių klasių mokiniams.

10. Kaip manote, kokius socialinius įgūdžius labiausiai lavina animacinių filmų žiūrėjimas?
Nekritikuojantį situacijos priėmimo įgūdį.

11. Kaip parenkate/parinktumėte, kokius animacinius filmus naudoti socialinių įgūdžių ugdymosi procese? Pasirenku pagal metodines rekomendacijas.

12. Kurie faktoriai labiausiai dominuoja parenkant animacinius filmus? Svarbiausia yra tikslas. Pagal tikslą parenkamos ir priemonės.
13. Ar tėvai yra prašę konsultacijų/rekomendacijų, kokius animacinius filmus žiūrėti vaikui, kuriuos būtų galima pritaikyti vaikų socialinių įgūdžių ugdymui? Ne.
14. Jei taip, tai kokius animacinius filmus rekomenduojate/ rekomenduotumėte tėvams, kaip priemonę formuoti vaikų socialinius įgūdžius?
15. Kokias situacijas ar siužetus (teigiamus/ neigiamus) analizuojate/ analizuotumėte po animacinių filmų žiūrėjimo? Analizuojame ir teigiamas, ir neigiamas situacijas, veikėjų reakcijas, mintis ir jausmus.
16. Kurių situacijų analizei skiriate daugiau laiko? Pagal poreikį.
17. Ar pastebėjote kokius nors pokyčius ugdytinių elgesyje po animacinių filmų žiūrėjimo? Rezultatai ir pokyčiai iškart nėra matomi.
18. Jei taip, kokie tai pokyčiai? Kokių pokyčių tikitės? Visada tikimės teigiamų pokyčių, kurie pastebimi tik po ilgo ir nuolatinio darbo. Jie būna viso ugdomojo proceso rezultatas, o filmų žiūrėjimas yra tik vienas iš naudojamų metodų. Tad įvertinti būtent šio metodo rezultatą yra pernelyg sudėtinga.

Interviu protokolas nr. 4

1. Lytis - moteris
2. Amžius - 37m.
3. Gyvenamoji vieta - Šiauliai
4. Darbo stažas - 12m.
5. Ar Jūsų ugdymo įstaigoje yra grupė vaikų, kuriuos mokote socialinių įgūdžių? Taip
6. Jei taip, ar socialinių įgūdžių ugdymui renkatės animacinius filmus kaip vieną iš metodų?
Ne
7. Kokie animaciniai filmai, Jūsų nuomone, tinkamiausi formuoti vaikų socialinius įgūdžius?
Senoji animacija
8. Kodėl būtent šie? Visada pamokantys ir su laiminga pabaiga.
9. Kokio amžiaus vaikams taikote ar patartumėte taikyti animacinių filmų metodą? 1-5 kl.
10. Kaip manote, kokius socialinius įgūdžius labiausiai lavina animacinių filmų žiūrėjimas?
Visus
11. Kaip parenkate/parinktumėte, kokius animacinius filmus naudoti socialinių įgūdžių ugdymosi procese? Akivaizdu – pagal temą
12. Kurie faktoriai labiausiai dominuoja parenkant animacinius filmus? Filmuko kokybė, aiškumas, trukmė.

13. Ar tėvai yra prašę konsultacijų/rekomendacijų, kokius animacinius filmus žiūrėti vaikui, kuriuos būtų galima pritaikyti vaikų socialinių įgūdžių ugdymui? Ne.
14. Jei taip, tai kokius animacinius filmus rekomenduojate/ rekomenduotumėte tėvams, kaip priemonę formuoti vaikų socialinius įgūdžius?
15. Kokias situacijas ar siužetus (teigiamus/ neigiamus) analizuojate/ analizuotumėte po animacinių filmų žiūrėjimo? Akivaizdu – pagal temą.
16. Kurių situacijų analizei skiriate daugiau laiko? Nei daugiau, nei mažiau – jei analizuojama viena tema, tai jai ir skiriamas dėmesys.
17. Ar pastebėjote kokius nors pokyčius ugdytinių elgesyje po animacinių filmų žiūrėjimo? Siekiant koreguoti vaiko elgesį tikrai nepakaktų vien filmukų žiūrėjimo...
18. Jei taip, kokie tai pokyčiai? Kokių pokyčių tikėtės? Be abejo, tikėčiausi – teigiamų

Interviu protokolas nr. 5

1. Lytis Moteris
2. Amžius 55 metai
3. Gyvenamoji vieta Šiauliai
4. Darbo stažas 34 metai
5. Ar Jūsų ugdymo įstaigoje yra grupė vaikų, kurios mokote socialinių įgūdžių? Taip
6. Jei taip, ar socialinių įgūdžių ugdymui renkatės animacinius filmus kaip vieną iš metodų? Taip
7. Kokie animaciniai filmai, Jūsų nuomone, tinkamiausi formuoti vaikų socialinius įgūdžius? Senoji rusų animacija.
8. Kodėl būtent šie? Gėris visada nugalė blogį.
9. Kokio amžiaus vaikams taikote ar patartumėte taikyti animacinių filmų metodą? 7- 10 metų vaikams.
10. Kaip manote, kokius socialinius įgūdžius labiausiai lavina animacinių filmų žiūrėjimas? Koreguoja elgesį, sukelia teigiamas emocijas.
11. Kaip parenkate/parinktumėte, kokius animacinius filmus naudoti socialinių įgūdžių ugdymosi procese? Filmukai, kuriuose daug humoro, ironijos, sveiko pasijuokimo iš netinkamų gyvenimo situacijų.
12. Kurie faktoriai labiausiai dominuoja parenkant animacinius filmus? Filmo reikšmingumas, aiškumas, trukmė.

13. Ar tėvai yra prašę konsultacijų/rekomendacijų, kokius animacinius filmus žiūrėti vaikui, kuriuos būtų galima pritaikyti vaikų socialinių įgūdžių ugdymui? Ne, nėra prašę.
14. Kokius animacinius filmus rekomenduojate/ rekomenduotumėte tėvams, kaip priemonę formuoti vaikų socialinius įgūdžius? Atrinktus tinkamus animacinius filmukus, kuriuose nėra agresijos, smurto. Pvz. kaip senoji rusų animacija.
15. Kokias situacijas ar siužetus analizuojate/ analizuotumėte po animacinių filmų žiūrėjimo? Kova tarp gėrio ir blogio, stipresnis globoja silpnesnį.
16. Kurių situacijų analizei skiriate daugiau laiko? Priklauso nuo temos pasirinkimo, būtinybės.
17. Ar pastebėjote kokius nors pokyčius ugdytinių elgesyje po animacinių filmų žiūrėjimo? Taip
18. Jei taip, kokie tai pokyčiai?
Atsiskleidžia savybė draugiškumas. Vaikai išmoksta juokingų ir linksmų posakių, geba šmaikštauti. Sekdami veikėjų pavyzdžiu, tampa drąsesni ir atsakingesni.

Interviu protokolas nr. 6

1. Lytis - moteris
2. Amžius - 47
3. Gyvenamoji vieta - Šiauliai
4. Darbo stažas – 12 m.
5. Ar Jūsų ugdymo įstaigoje yra grupė vaikų, kuriuos mokote socialinių įgūdžių? – Taip.
6. Jei taip, ar socialinių įgūdžių ugdymui renkatės animacinius filmus kaip vieną iš metodų? Taip.
7. Kokie animaciniai filmai, Jūsų nuomone, tinkamiausi formuoti vaikų socialinius įgūdžius? „Bjaurasis ančiukas“, „Baltprausys“, „Pelenė“.
8. Kodėl būtent šie? Vaikams labai patinka šie filmukai, tinka bendravimo įgūdžių ugdymui, vertybių, gyvenimo įgūdžių ugdymui.
9. Kokio amžiaus vaikams taikote ar patartumėte taikyti animacinių filmų metodą? Pradinių klasių mokiniams.
10. Kaip manote, kokius socialinius įgūdžius labiausiai lavina animacinių filmų žiūrėjimas? Bendravimo, bendradarbiavimo, vertybių, savo emocijų suvokimo.
11. Kaip parenkate/parinktumėte, kokius animacinius filmus naudoti socialinių įgūdžių ugdymosi procese? Atsižvelgiu į užsiėmimo temą.
12. Kurie faktoriai labiausiai dominuoja parenkant animacinius filmus? Iliustracijos, veikėjai, įgarsinimas, filmo kokybė.
13. Ar tėvai yra prašę konsultacijų/rekomendacijų, kokius animacinius filmus žiūrėti vaikui, kuriuos būtų galima pritaikyti vaikų socialinių įgūdžių ugdymui? Ne.

14. Jei taip, tai kokius animacinius filmus rekomenduojate/ rekomenduotumėte tėvams, kaip priemonę formuoti vaikų socialinius įgūdžius?
15. Kokias situacijas ar siužetus (teigiamus/ neigiamus) analizuojate/ analizuotumėte po animacinių filmų žiūrėjimo? Ir neigiamus ir teigiamus.
16. Kurių situacijų analizei skiriate daugiau laiko? Abiem vienodai.
17. Ar pastebėjote kokius nors pokyčius ugdytinių elgesyje po animacinių filmų žiūrėjimo? Taip
18. Jei taip, kokie tai pokyčiai? Kokių pokyčių tikitės? Vaikai lieka sujaudinti, dar daug diskutuoja ir ilgai prisimena, dalinasi su kitais vaikais.

Interviu protokolas nr. 7

1. Lytis Moteris
2. Amžius 47 m.
3. Gyvenamoji vieta Šiauliai
4. Darbo stažas (mokykloje) 17 m.
5. Ar Jūsų ugdymo įstaigoje yra grupė vaikų, kuriuos mokote socialinių įgūdžių? Taip
6. Jei taip, ar socialinių įgūdžių ugdymui renkatės animacinius filmus kaip vieną iš metodų?
Taip
7. Kokie animaciniai filmai, Jūsų nuomone, tinkamiausi formuoti vaikų socialinius įgūdžius?
Pasirenku pagal tam tikrą temą.
8. Kodėl būtent šie?
Priklauso nuo temos ir užsiėmimo dalyvių.
9. Kokio amžiaus vaikams taikote ar patartumėte taikyti animacinių filmų metodą?
1-5 kl. mokiniams
10. Kaip manote, kokius socialinius įgūdžius labiausiai lavina animacinių filmų žiūrėjimas?
Bendravimo, savo ir kitų jausmų suvokimo įgūdžių, pozityvaus elgesio, savikontrolės, streso įveikimo, konfliktų sprendimo įgūdžius.
11. Kaip parenkate/parinktumėte, kokius animacinius filmus naudoti socialinių įgūdžių ugdymosi procese?
Filmas (ištrauka) turi būti įdomus ir aiškus vaikui.
12. Kurie faktoriai labiausiai dominuoja parenkant animacinius filmus?
Aiškumas, šiuolaikiškumas, aktualumas, trumpa trukmė.
13. Ar tėvai yra prašę konsultacijų/rekomendacijų, kokius animacinius filmus žiūrėti vaikui, kuriuos būtų galima pritaikyti vaikų socialinių įgūdžių ugdymui?
Manęs asmeniškai – ne.

14. Jei taip, tai kokius animacinius filmus rekomenduojate/ rekomenduotumėte tėvams, kaip priemonę formuoti vaikų socialinius įgūdžius?
15. Kokias situacijas ar siužetus (teigiamus/ neigiamus) analizuojate/ analizuotumėte po animacinių filmų žiūrėjimo?
Pasirenku vieną pagrindinį klausimą ir 2-3 papildomus, kuriuos norėčiau aptarti, jeigu tai pavyktų refleksijos metu.
16. Kurių situacijų analizei skirate daugiau laiko?
Tai situacijai, kuri labai aktuali darbo grupės dalyviams: problemai, kuri liečia būtent juos ir būtent per tą laikotarpį.
17. Ar pastebėjote kokius nors pokyčius ugdytinių elgesyje po animacinių filmų žiūrėjimo?
Manau, jog vaikai susimąsto dėl situacijų, kai jos liečia juos pačius.
Vaikai lengvai įsijaučia į animacinių filmų personažų gyvenimą, nori kartoti herojų poelgius.
18. Jei taip, kokie tai pokyčiai? Kokių pokyčių tikėtės?
Jeigu moderatorius visą dėmesį nukreipia į teisingą elgesį, teigiami rezultatai visada bus, nors jie ir ne visada gali būti pastebimi.

Interviu protokolas nr. 8

1. Lytis - moteris.
2. Amžius- 39 metai.
3. Gyvenamoji vieta -Šiauliai.
4. Darbo stažas -13 metų.
5. Ar Jūsų ugdymo įstaigoje yra grupė vaikų, kuriuos mokote socialinių įgūdžių ?Taip
6. Jei taip, ar socialinių įgūdžių ugdymui renkatės animacinius filmus kaip vieną iš metodų?
Retai
7. Kokie animaciniai filmai, Jūsų nuomone, tinkamiausi formuoti vaikų socialinius įgūdžius?
Senoji animacija.
8. Kodėl būtent šie? Šilti, jaukūs, jautrūs gal todėl , kad pati su jais užaugau.
9. Kokio amžiaus vaikams taikote ar patartumėte taikyti animacinių filmų metodą?
Pradinukams, nors pati esu mačiusi ir tokios animacijos, kuri tiktų ir vyresniems mokiniams.

- ## Interviu protokolas nr. 9

- 83

10. Kaip manote, kokius socialinius įgūdžius labiausiai lavina animacinių filmų žiūrėjimas?
Mandagumo, pagarbos, supratingumo, draugystės, meilės artimui, draugui, pareigos jausmo, taisyklių laikymosi, atsakingumo ir kt.
11. Kaip parenkate/parinktumėte, kokius animacinius filmus naudoti socialinių įgūdžių ugdymosi procese? Internetu yra begalė šių filmukų, tiesiog peržiūros metu nusprendžiu kam kas tinka.
12. Kurie faktoriai labiausiai dominuoja parenkant animacinius filmus? Draugystei formuoti, meilei artimui, pareigos, tabako kontrolei,
13. Ar tėvai yra prašę konsultacijų/rekomendacijų, kokius animacinius filmus žiūrėti vaikui, kuriuos būtų galima pritaikyti vaikų socialinių įgūdžių ugdymui? Ne.
14. Jei taip, tai kokius animacinius filmus rekomenduojate/ rekomenduotumėte tėvams, kaip priemonę formuoti vaikų socialinius įgūdžius?
15. Kokias situacijas ar siužetus (teigiamus/ neigiamus) analizuojate/ analizuotumėte po animacinių filmų žiūrėjimo? Kalbamės įvairiai po filmuko peržiūros tirk ir filmuko metu bežiūrint.
16. Kurių situacijų analizei skiriate daugiau laiko? Išskirtinių nėra.
17. Ar pastebėjote kokius nors pokyčius ugdytinių elgesyje po animacinių filmų žiūrėjimo? Kad vaikai filmuke įžvelgia ir atranda daug daugiau pamokančių scenų.
18. Jei taip, kokie tai pokyčiai? Kokių pokyčių tikėtės? Bent jau prevencijos.

5 lentelė. Animacinių filmų stebėjimo motyvai

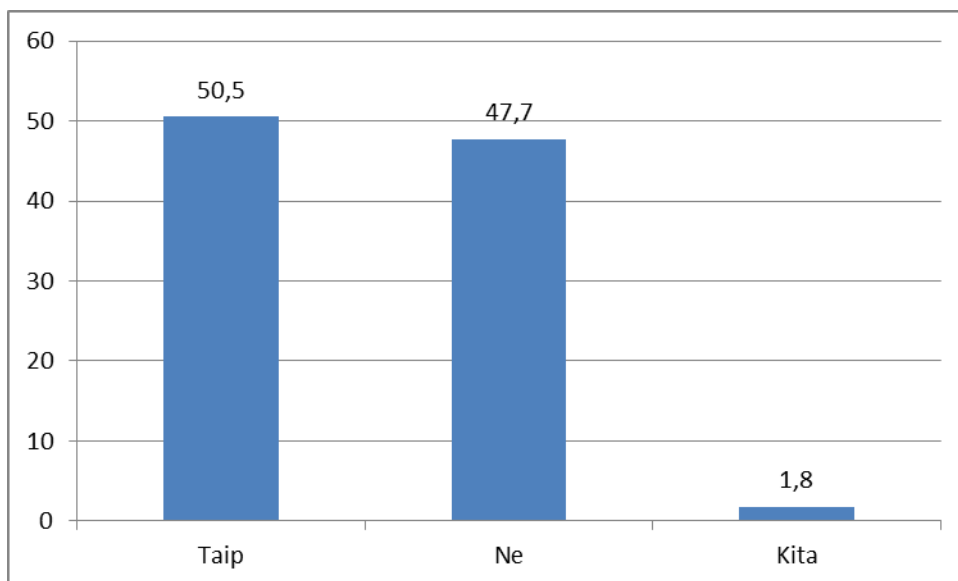
	Nereikšminga	Mažiau reikšminga	Reikšminga	Labai reikšminga	SD
Animacinių filmų žiūrėjimas yra tinkamas laiko praleidimo būdas;	58,7	17,4	13,8	10,1	1,038
Sunku sugalvoti kitokios veiklos;	72,5	8,3	11	8,2	0,986
Animaciniai filmai skatina vaiko žingeidumą ir domėjimąsi;	33	22,9	28,4	15,7	1,086
Tam tikri animacinių filmų personažai itin mėgiami mano vaiko;	30,3	33	29,4	7,3	0,938
Animaciniai filmai suteikia mano vaikui pozityvių emocijų, pakelia nuotaiką;	27,5	28,4	22	22,1	1,113
Visada galiu žinoti, kur vaikas yra ir ką tuo metu veikia;	56,9	19,3	20,2	3,6	0,916
Žiūrint animacinius filmukus vaikai jaučia pasitenkinimą, nurimsta;	30,3	32,1	30,3	7,3	0,941
Priimtinas būdas vaikui ilsėtis;	54,1	14,7	22	9,2	1,058
Žiūrint animacinius filmus lavėja vaiko vaizduotė;	37,6	23,9	22	16,5	1,113

6 lentelė. Animacinių filmų paskirtis

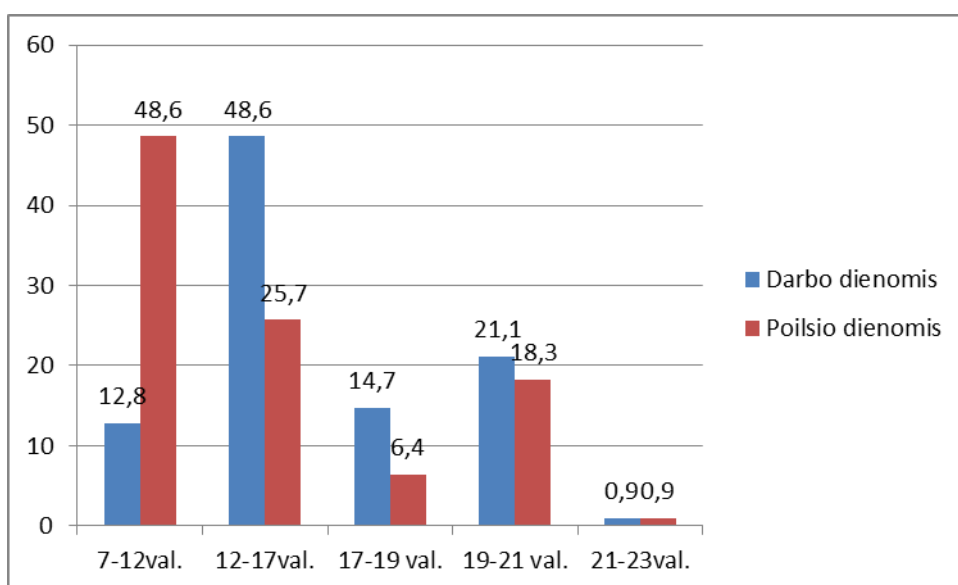
9 kl	%	SD	P
Auklėti	1,1	1,342	0,007
Lavinti fantaziją	1,1		
Skatinti kritišką mąstymą	29,3		
Mokyti	14,1		
Formuoti nuostatas apie supantį pasaulį	12		
Laisvo laiko praleidimo būdas	42,4		
Viso	100		

7 lentelė. Animacinių filmų žanrai

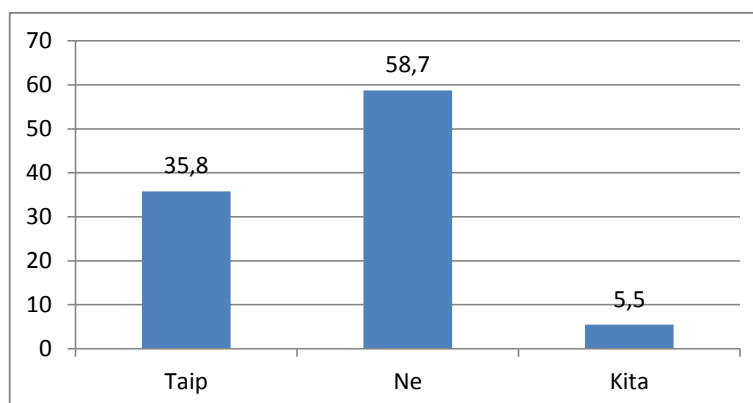
Žanrai	%	SD	P
Japonų animacija	10,1	0,586	0,606
Senoji rusų animacija	63,3		
Walt Disney animacija	26,6		
Viso	100		

6 pav. Tėvų laiko trukmės nustatymas, žiūrint animacinius filmus %

7 pav. Valandos kada dažniausiai vaikai žiūri animacinius filmus %

8 pav. Tėvai išrenka kokius animacinius filmus stebėti vaikams%

8 lentelė. Animacinių filmų herojų savybių vertinimas

SAVYBĖS	Labai vertinama	Vertinama	Lyg ir vertinama	Visiškai nevertinama	SD
Atsakingumas	32,1	47,7	17,4	2,8	0,776
Draugiškumas	61,5	33,9	3,7	0,9	0,615
Paskatinimas	2,8	6,4	9,2	81,6	0,714
Fizinis smurtas	2,8	7,3	9,2	80,7	0,714
Nepagarba	21,1	48,6	30,3	0	0,731
Nesąžiningumas	3,7	7,3	12,8	76,2	0,781
Melas	2,8	13,8	10,1	73,3	0,834
Pasišaipymas	2,8	7,3	17,4	72,5	0,747
Pagalba	43,1	30,3	25,7	0,9	0,841
Nuoširdumas	41,3	33	25,7	0	0,807
Pasiaukojimas	25,7	41,3	31,2	1,8	0,8
Šmaikštumas	20,2	32,1	33,9	13,8	0,964
Gudrumas	25,7	28,4	41,3	4,6	0,894

9 lentelė. Bendravimo įgūdžių lentelė

Bendravimo įgūdžiai	Niekada	Labai retai	Kartais	Beveik visada	Visada	SD
Vaikas noriai bendrauja	0	3,7	17,4	34,9	44	0,855
Vaikas pradeda vengti bendravimo	42,2	39,4	14,7	3,7	0	0,825
Sklandžiai formuluoja ir išsako savo mintis	1,8	8,3	31,2	53,2	5,5	0,8
Atidžiai klausosi savo pašnekovo	0,9	5,5	35,8	47,7	10,1	0,782
Vaikas pats inicijuoja pokalbio pradžią	7,3	16,5	45	22,9	8,3	1,01
Draugiškai ir mandagiai reaguoja išgirdęs reikalavimus	1,8	7,3	42,2	38,5	10,2	0,845

10 lentelė. Jausmų suvokimo įgūdžiai

Jausmų suvokimo įgūdžiai	Niekada	Labai retai	Kartais	Beveik visada	Visada	SD
Didėja vaiko agresija	52,3	28,4	18,4	0,9	0	0,804
Didėja prierašumo jausmas	13,8	35,8	34,9	12,8	2,7	0,976
Sustiprėja pasitikėjimo savimi jausmas	1,8	18,3	52,3	19,3	8,3	0,876
Suvokia ir atpažįsta kitų žmonių emocijas	3,7	9,2	36,7	33	17,4	1,006
Toleruoja kitos rasės, etninės grupės, negalią turinčius asmenis	10,1	27,5	19,3	24,8	18,3	1,287
Vaikas tampa irzlus	32,1	37,6	24,8	4,6	0,9	0,917

11 lentelė. Elgesio įgūdžių lentelė

Elgesio įgūdžiai	Niekada	Labai retai	Kartais	Beveik visada	Visada	SD
Vaikas pradeda bijoti paprašyti pagalbos	36,7	38,5	18,3	3,7	2,8	0,976
Vaikas laikosi nustatytų taisyklių	0	9,2	32,1	50,4	8,3	0,773
Mandagiai atstovauja savo teises ir išreiškia asmeninę nuomonę	1,8	11	34,9	36,7	15,6	0,948
Vaikas išreiškia dėkingumo jausmą	0,9	2,8	22	49,5	24,8	0,815
Vaikas tampa dėmesingesnis aplinkiniams	0,9	6,4	33	44	15,7	0,85
Geba išreikšti nepasitenkinimą socialiai priimtinais būdais	5,5	16,5	40,4	30,3	7,3	0,98
Nepasitenkinimą ir pyktį išreiškia tik agresyviais būdais	47,7	34,9	13,8	1,8	1,8	0,894
Nenori ir šalinasi apsikabinimų, glostymo ir kitokio fizinio kontakto su artimais šeimos nariais	61,5	26,6	10,1	1,8	0	0,753
Padidėja vaiko jautrumas	19,3	40,4	31,2	7,3	1,8	0,932
Vaikas tampa paslaugus	5,5	9,2	52,3	30,3	2,7	0,841
Įtakotas animacinių filmų siužeto pradėjo vagiliauti	89,9	3,7	5,5	0,9	0	0,559

12 lentelė. Savikontrolės įgūdžiai

Savikontrolės įgūdžiai	Niekada	Labai retai	Kartais	Beveik visada	Visada	SD
Vaikas nepripažįsta savo blogo elgesio	11,9	43,1	35,8	6,4	2,8	0,887
Vaikas sunkiai susikaupia	10,1	34,9	46,8	7,3	0,9	0,811
Vaikas pradeda smurtauti	75,2	14,7	9,2	0,9	0	0,687
Neatsikalbinėja, paprašytas atlikti pavestus darbus	7,3	22,9	48,6	18,3	2,9	0,897
Formuojasi savarankiškumo įgūdžiai	0,9	6,4	40,4	33	19,3	0,899
Geba ilgesnį laiką sutelkti ir išlaikyti dėmesį	0,9	11,9	39,4	32,1	15,7	0,929

13 lentelė. Streso įveikimo įgūdžiai

Streso įveikimo įgūdžiai	Niekada	Labai retai	Kartais	Beveik visada	Visada	SD
Dažniau pats provokuoja konfliktus	33,9	45,9	12,8	6,5	0,9	0,901
Retai turi asmeninę nuomonę svarbiais klausimais, todėl priimdamas	25,7	29,3	30,3	11,9	2,8	1,077

sprendimus atsižvelgia į aplinkinių ir draugų nuomonę						
Nemandagus elgesys su aplinkiniais	32,1	40,4	25,7	1,8	0	0,81
Geba suvokti ir analizuoti iškilusią problemą	1,8	17,4	43,1	31,2	6,5	0,878

14 lentelė. Animacinių filmų vertinimas

Animaciniai Filmai	Daroma įtaka yra neigiama	Įtaka nereikšminga	Teigiama įtaka epizodiškai reikšminga	Teigiama įtaka labai reikšminga	Nežinau tokio filmo	SD
Alvinas ir burundukai	5,5	17,4	41,3	32,1	3,7	0,926
Anapus tvoros	3,7	11,9	39,4	18,3	26,7	1,119
Ančiukas Donaldas ir draugai	1,8	18,3	40,4	37,6	1,8	0,822
Ant bangos	5,5	11,9	36,7	20,2	25,7	1,16
Aukštyn	4,6	10,1	26,6	32,1	26,6	1,116
Betmenas	22	26,6	33	11	7,4	1,167
Bitės filmas	0,9	9,2	43,1	26,6	20,2	0,947
Bjaurusis Aš	9,2	12,8	36,7	11	30,3	1,292
Brolis Lokys	3,7	11	26,6	40,4	18,3	1,029
Drakonų medžiotojai	29,4	17,4	19,3	11,9	22	1,526
Džeronimas	4,6	9,2	45	8,2	33	1,174
Garfildas	0,9	11,9	51,4	31,2	4,6	0,765
Hortonas	1,8	15,6	37,6	21,1	23,9	1,077
Kempiniukas Plačiakelnis	11,9	46,8	23,9	16,5	0,9	0,939
Kung Fu Panda	4,6	25,7	45,9	22	1,8	0,856
La troškiny	2,8	14,7	32,1	44	6,4	0,909
Ledynmetis	3,7	11	50,5	26,6	8,2	0,894
Linksmosios pėdutės	0,9	20,2	40,4	21,1	17,4	1,02
Liūtas karalius	0,9	3,7	31,2	56	8,2	0,721
Madagaskaras	3,7	14,7	57,8	18,3	5,5	0,836
Madagaskaro pingvinai	4,6	18,3	53,2	20,2	3,7	0,85
Maša ir Lokys	2,8	8,3	37,6	44	7,3	0,855
Medžioklės sezonas	2,8	22,9	33,9	28,5	11,9	1,026
Milžinas Halkas	8,3	25,7	27,5	12,8	25,7	1,308
Monstrų universitetas	17,4	19,3	23,9	10,1	29,3	1,471
Nerealieji	10,1	20,2	28,4	15,6	25,7	1,317

Ratai	6,4	17,4	53,2	16,5	6,5	0,928
Senoji animacija	2,8	5,5	25,7	57,8	8,2	0,824
Simarono žirgas	4,6	10,1	45,9	25,7	13,7	0,993
Simpsonai	45,9	15,6	21,1	12,8	4,6	1,261
Smalsutė Dora	5,6	14,8	38,9	22,2	18,5	1,505
Smurfai	9,2	22,9	26,6	19,3	22	1,279
Šrekas	5,5	9,2	61,5	20,2	3,6	0,813
Teletabiai	15,6	22	34,9	24,8	2,7	1,077
Tomas ir Džeris	4,6	11,9	46,8	29,4	7,3	0,919
Vėžliukai Nindzės	10,1	26,6	42,2	14,7	6,4	1,023
Vėžliuko Semio nuotyčiai	3,7	11,9	36,7	12,8	34,9	1,184
Visa tiesa apie ryklį	5,5	11	51,4	12,8	19,3	1,074
Wall-E šiukšlių princo istorija	5,5	11	24,8	8,3	50,4	1,299
Žaislų istorija	4,6	15,6	51,4	21,1	7,3	0,916
Žmogus voras	30,3	22,9	28,4	13,8	4,6	1,186